

Zdigitalizowano w ramach projektu „OCHRONA I KONSERWACJA CIESZYŃSKIEGO DZIEDZICTWA PIŚMIENNICZEGO”

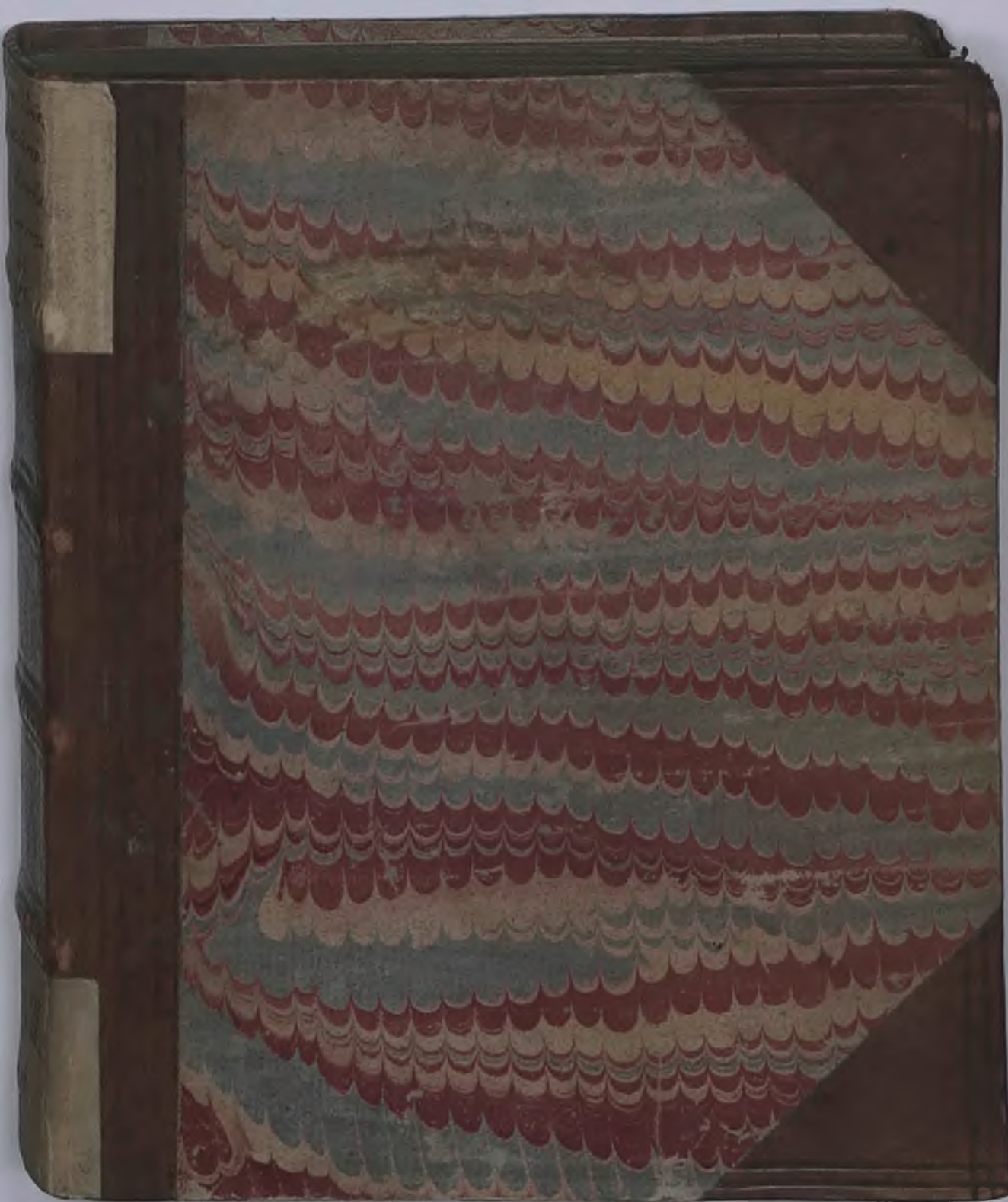

2007-2010

Wsparcie udzielone przez
Islandię, Liechtenstein oraz Norwegię
poprzez dofinansowanie
ze środków Mechanizmu Finansowego
Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Zrealizowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

GERARDI L. B. VAN SWIETEN
dc.

COMMENTARIA

IN

HERMANI BOERHAAVE

APHORISMOS

COMPENDIATA

TOMUS II^{us}

Leop. Pöschner

De Febris in Genere.

Tria communia omnibus febribus observantur
Phenomena. Horripilatio, pulsus velox,
Calor; in Febre nempe à causa interna orta,
quæ ante febrim hæsit in corpore, sive hæc
ab extra veniat, ut venenum pestilentielle,
sive ibi generetur, ut bilis corruptio, putre-
factio in suis vis. Si vero à causa externa
oriatur febris, ut motu nimio, Horripilatio
deest. Caloris gradus tactu, & optime
Thermometro detegitur.

Inhalat febris cum horripilatione horror
frigoris, rigore, sensim auctus calor ex-
cipit, in vigore maximus, donec sensim
decreseat.

Differunt hæc tria, quod magis &
minus. hæc in ardente horripilatio levis, in
intermittentibus horror, frigus, rigor. Calor
sæpe mitis, ut in synocha, ardens, ut in
febre ardente.

2.

Inter illa tria velocitate, et cum periculo
decurrant, febris hoc acuta dicitur, quae
dividitur in acutam, praecutam, et acutam
ex decedentia.

Si tardius cum et sine periculo decurrant, vo-
catur lenta.

Suntjam febris, et Epidemica, ut pestis,
Petitica. et Sporadica, cuius temperies pro-
pria et endemica cuius regionis.

Haec tria quidem adsunt in omni febre, et
non omni tempore, excepta sola velocitate
pulsus.

Quidam essentiam febris, in calore
statuant, veluti naturam, et in frigore, tum
esse moritur, ut in intermittentibus, non adesse
calor; sola ergo pulsus velocitas est signum
febris praesentis. Licet si a motu, vino, ira
augeatur pulsus, non febris vocari.

Febris ergo est, motus cordis, arteriarum,
et auctus.

Causa proxima.

3.

Velocior cordis contractio, à spirituum veloci
ori influxu pendens, non continuo, ad recursum,
sic enim nervi dissipati sunt, ut contractio cordis,
et eodem tempore dilatatio arteriarum, aorta et pul-
monali, tumentibusque finibus venosis, et arteri-
lis cordis, comprimere debeant, impediunt influ-
tus spirituum in cordis musculosem fabricam.
Simul eodem tempore omnis sanguis ex vasis
per substantiam cordis diffusus exprimitur, patet
enim cor in systole. Voluntur quoque binæ illæ
causæ, spirituum nempe, et sanguinis arteriosi,
in musculos cordis influxus, in systole.

Illo autem tempore, cum cor repletur san-
guine venoso in suis cavis, aorta contrahitur,
et summa in urget sanguinem in coronarias
cordis arterias, hinc nervi, depletis arteriis
non amplius compressi, libere transmittunt
spiritus per nervos cardiacos à cerebro ortos,
qui cor ad novam contractionem movent, cum
est in diastole.

4. Acceleratio sanguinis venosi versus cor, ut patet
in fritionibus, motu, causa est velocioris con-
tractionis. imò in mortuis animalibus, si infle-
tur cava u. ductus lacteus, derivato sanguine
versus cor, resuscitatur ejus motus. prope comotio
ira, terror, acrimonia cor irritans, augens
motum cordis.

Incipit gò cum horrigulatione, frigore, rige-
re, quo tempore pulsus est celer, sed simul
parvus, tremulus, ut vix sentiatur, cor, appropia-
mam uestri, tremet, non contrahitur perfecte,
sæpe pulsus intermittit, cor enim, à copia
sanguinis, obrutum, non expellit totum san-
guinem, unde semper quid sanguinis rema-
nens, cordis tremorem causat; sæpe sub
tali frigore ager nec audit, nec videt, cum
sufficiens copia sanguinis ad caput non de-
ducatur, hinc sufficiens copia aus non
securantur; pulsus est debilissimus, unda-
latus, velox et frequens; adeo sumum
periculum, ne syncope ab obruto corde sequa-
tur.

Pallor adest in extremis; cor enim debile,
 nequit ad extrema usque sanguinem propellere.
 contracta quoque arterie circa finem, retroquebunt
 sanguinem in ramos majores, unde suborta
 est in vasis depletionis, pallor. accedit, frigus
 febrile, frigus afficit omnia vasa. hic
 homo debilis, viso sanguine ex vena saliente,
 turbatur ita, ut hypothermiam, pallorem,
 incadat, cor enim debile factum, nequit ad
 extrema usque propellere sanguinem. quare
 saepe ex commiseratione, gaudio repentino,
 terrore et syncope. cum circula in
 extremis, attolitur, aperit, frigus sequi neque
 est. In summo frigore febrili, pallorem comi-
 scatur lividus color, imprimis in labiis, ob
 stagnantem in extremis sanguinem, cum
 cor, vasaque majora sanguine oborta, requirit
 usque ad extrema sanguinem propellere, reple-
 reque vascula minima, hic hoc contracta re-
 cedunt sanguinem in vasa majora, quare saepe

6. sub tali frigore, extrema rigescunt. Frigus
q̃ ab imminuta & epante circulaōe in
extremis, minimisq; vasis, facit fibris, vasis
contractis.

Cum autem motus cordis jam infuset, jam
vires, similem circulaēm in cerebro, talis
etiam spirituum seorsis sequatur, patet
tremorem sepe conjungi frigori, et ab
imminuta circulaōe in extremis vasis, &
epanti calore, insensibilitatem.

Sensim tandem vires cordis crescunt,
resolvunt in extremis sanguinem stagnantem,
quiescit. Sit fortior, plenior, calor definit,
quia stagnans in circulum pervenit, corpus
redit ad calorem natalem, qui gradatim
augetur; sic in ephemera, synocha simi-
lior est, acris in putrida, visus
in ardente. Optimus est calor in toto
corpore æstis, indicat enim circulum æstem.
in pejus febribus. Fere semper lethali bus;
calor sumus circa partes internas precipitur,

Sunt simul extremae frigent, cum crin-
latio in extremis deprimere incipiat, sanguis
incubilis, circa viscera stagnet.

Causa Febris:

Omnia acris, aromatica, spirituosae, Ovae,
indigestibiles, cruda, dura, ossa rara
ingesta, ut melones, cucumeres &c. Si pipere
pinguiter cum cremato, toties intermittentes
in acutos mutantur. Hoc omnia acris
medicamenta, venena, ut variolosum, pesti-
centiale, putridiale, asenicale, viperale,
serpentinum venenum, reducuntur.

Cibi crudi, duri, indigestibiles, habito res-
pectu Temperamenti, nullius enim his op-
tine nutritur, longvel a sumptis cibis deli-
catiss. Haec cruda non digeruntur, al sepm-
tus nam suam, mutantur in alcali acidi,
viscidum, rariatum. neptuna, coctura,
hemorrhoidis suppressa, venesectiones inter-
misce, turbatur enim acutis, se, et excretionis

8. iunilium, transpiratio maxime imminu-
tur. ulcera antiqua, fonticuli, scabellae,
consolidata, remanent enim noxiam aciem
in sanguine. alvus, ☐, respiratio retin-
ta. ☐ nae dui in vesica stagnans, aeris
fit, eam inflammat, rodit. si vitio renum
non seernatur, Salinum hoc sanguinem
infundit, peregrino ob metastases, factos, lethos-
zum causat. quo major est respiratio, et
fudor, minus. Dne mittitur, et contra,
quare hyeme plus migitur, minus in
estate.

Tristitia minor, maior, turbando respira-
tionem, sanguinem inquinant, quare a
maiore, timore corpus pallet, repleto san-
guine, ob contractam peripheriam, ad interio-
ra.

Aer nebulosus, frigidus, humido-caldus,
respirationem imminuendo.

Labores, exercitia consueti remissa, quia
et respiratio consueti minuitur, et digestio
vacillat, quare robusti, quiete, otio torquent.

9.
Iras, motus corporis nimius, aestus nimius,
Sanguinem exstinguendo.

Acria externe applicatae, ut arsenicum,
Cantharides, & $\frac{r}{v}$ di.

Fames diuturna cum humoribus, novochylis
non demulceantur, acris fiunt, & in putredini-
nem vergant.

Pus in abscessibus internis & externis re-
sorbum, sanguinem inficiendo, Hebricos pro-
ducit.

Aqua Oena in Hydrogicis, cum putrefcit,
febrem excitat, resorbetur enim attenuata.
quare saepe Hydrogicam veterem, febris acuta,
ulcera gangrenosa sequuntur.

Abominabilis motus, putrida, acuta, febris ex-
citatur in frigidissimo etiam corpore.

Bilis in omni viis putrescens, capitis dolo-
res, febris facit, quae exempla, vomitus &
alvus, omnia saepe illius abant, nisi sanguis
jam totaliter infectus sit.

Vigilia nimia, humoribus acris faciunt,
corpus exstingunt, idem fit ex studis nimis.

10. Venere, corpus enim debilitatur, abscessus
non bene digeruntur.

Gangraena, Suppuratio, cancer, quia scab.
et forbitum putridum, sanguinem inguinat,
corpus irritat.

Effectus Febriles:

Celerior sanguinis, reliquorumque humorum
propulsio, stagnantium in extremis agitatio,
omnium permixtio, acribus enim partibus
sanguinis ex corde in aortam pulsus, alius
conciliatur motus. pingue febris colligitur
resorbetur, licet nil pinguis appareat in
excretis, cum Obv. enim pingue missum
verum saponem constituit, quare Erubra.
mae febris: cortex, maturatio, subacti
noxii excretio per Urinam, sudorem, alvum, vomitum.
Sanorum mutatio in morbosam in
dolem. hoc venenum variolosum, pestilentielle
relicthiale, magnam bonorum humorum
partem in naam sui convertit. Obv. et
3° sanguinis: acriora volatiliora sunt,
quare sepe Urina acrimas; sanguis dissipatur,

in specie in malignis, quare foetor alvina li.
 quida, cadaver olens, Salivae putridi saporis, □
 Talis; Sanguis in se dissolutus, cocturus, eductus.
 Saepe sanguis crassescit, sic in Lethargis, si egi-
 nimis sudoribus differant, sanguis liquido or-
 batus, vincens, diffunditur, obstructions
 viscerum abdominalium causat. quare folliculi
 cavebat hinc inde. ne in acutis sudores in
 caprimenterentur initio, ne sanguis orbatus
 liquido, incalens in cerebro haerens, phreni-
 am causet. Sitis, calor, anxietas, dolor,
 lassitudo, gravitas corporis, ab incaluitate
 fluidorum. quare Hypocrit. gravitatem mem-
 brorum in morbis damnant. Saepe febribus
 diuturnis in specie intermittentibus Sanguis
 ravescit, viscidus, erudit v. plane acris fit,
 unde Cachexia, Scorbutus, anasarca &c.
 Obesi, in acutis periculosi, agitant, obpin-
 quosum omentum colligatum, sanguini
 mistum, quare saepe diffinitur venam portae
 permeans, varia mala causat.

12. Observetur adhuc in febribus, initium, incrementum, Status, in quo crisi contingit, coctus materia morbi variis viis evacuaturs e corpore, et decrementum; cocta quo non cruda materia evacuada, quae insipientis est, crisi initio expectare velle.

Febris in crorem, alium morbum, sanitatem terminatur:

In crorem. initio acrimonia tam febrilis maligna, quam febre nata, vasa solventis, erodentis, sanguinisque incabilis, ea obstruentis, unde anxietates praecordiorum, deliria, inflammationes viscerum, mictus cruenti, convulsiones de lethalia.

In alium morbum. quatenus solida de-
bilitantur, unde Cachexiae, tumores, pedum, asites, anasarca, leucophlegmacia. Si sanguis inspissetur, rarescat, unde obstructions viscerum, aeris fiat, unde Scorbuthus. quatenus causa morbi non subacta, si febris per se medela suppressa, et subacta licet, crassa

tamen, notis viis e corpore expelli nequit,
 quare hae metastases in varias corporis
 partes, & nobiles cum summo periculo, & ignobi-
 les, facit, aut criticæ, cum ephoria, aut
 symptomatice, sine cessatione febris, quod malum.
 unde erysipelas, bubones, paronchies, abscessus,
 gangrena, &c. huiusmodi. Sic Joemina cepente
 febre, sensit in manu dolorem, cum fluctuatione,
 ne, multâ cutis mullâ erat, aperto loco
 pus effluxit, hoc quod sine inflammatione pro-
 cedente partibus, depositum febre fuerat, sine
 dubio quod febre genitum fuit in sanguine.
 his febre fere sine crisi cessante, viri manum
 puerulentam ad nates depositam scribere abs-
 cessum.

Si manû cortex critica crassior, tenuis enim per
 transpirationem exhalat, ad superficiem depo-
 nitur & vasa obstruit, vascula proferuntur
 loca intus & ruptis aut cunctis vasculis ulti-
 mis, effunditur, quare oriuntur maculae rubrae,
 pustulae, eminentes extra superficiem, morbi;

144 varicellæ, quæ sunt pustulæ inflammatoricæ, sup-
puratoricæ, quæ venum, & ichorem, promorbi-
gradu, continent. Erysipelas &c.

In Sanitatem. si enim febrilis coctus, et
illa, quæ febre genita est, variis viis criticè
eliminetur e corpore, tota, nam enim nostra
nichil peregrini patitur, hinc nec novum
chylum crassiorum fect sine molestia, sed
in reconvalescentibus, qui post præteritum lani-
anxieta, calore, siti, febricula corriguntur,
et hoc, chylo assimilato sanguini, cessantibus.

Sudore, qui subacta mæa contingere debet.
quare initio febrinum, siue urticæ, siue pruriti,
cutis, plane frigido-viscidus, malus est, quia
criticus, universalis calidus esse debet.

Saliva, in specie in variolis confluentibus
hoc criticæ fluxus, observatur.

Vomitum, diarrhœa sæpe solentur febris,
in specie a bile corrupta, ortas, si hæc
initio febris evacuata non fuit, at diarrhœa

in statu, coctione perfecta, contingere debet,
cum copiosiora, in incremento innotata
symptomata, mala est.

Quia sedimentosa, cui tñ semper alia
evacuatio contingit, ut sudor.

Solvitur sepe, bubone, parotide, erysi-
pelate, alijs, exanthematibus.

Coctio dicitur, dum materia febrilis crassa,
sic mutatur, ut agitas evadat expurgari,
eliminariq. per varias vias, quare omnem
evacuacionem coctio praecedere debet.

materia q. sunt evacuationes. qualescunq.
in incremento febris, sine alleviatione
symptomatum, ex elapsione febris.

Prognosis.

quo majora urgent initio symptomata,
eo materia febrilis malignior & copiosior;
quo citius ad statum properant, solvantur
citius.

Qui durans febris, materiam rebellem indicat,
raroz una crisi solvitur, sed recidit.

16. L. statim initio vires subito profluerant.
Sic, appetitusq, deleatur, periculosum est.

Curatio.

pro. consulatur viribus. cibo, potu, facile dige-
rendo, gubredini et siti adverso. si enim homo
sanus a victu abstineret, humorum gubre-
dinem contrahit, yelos feblicitans, si nichil
ibi preberetur. dentur sola ynfusula macra
crem. Rord. avene a succo citri, aceto, panna.
tedie, emulsiones. ynfusula yungvia ran-
desunt, gubredinemq; augent, quare vitentur
sunt et carnes. inf. agri carnes fashouin
et acida, car ebullitum appetunt.

Si in Junioribus, sibi: aescensibus, viventi-
bus, febris oritur, gelat. C.C. cum infusio-
carnium convenit.

Carminum *ab* *absente* *febre*, *et* *mitis* *enim* *hum*
anguam *sub* *exacerbatione* *naa* *enim* *hum*
morbo *occupata*, *a* *digestione* *definit*; *copia*
parva, *ad* *reprehita* *et* *6* *et* *8* *die*. *initio*
fit *victus* *plenior*, *in* *incremento*, *stata* *te*.
nisi.

2do. acre, irritans expellatur. si externe ha-
cero acre, ut vitri, metali, ligni lapidis, opor
fragmentum, in vulnere, dolorem, febrem excitans
evacatur. mbeferentia, vesicatoria, caustica
amoveantur, locosq. mollissimis fomentis fove-
atur, decoct. aeth. loco. malv. avena, lini,
arg. proguileonis, rosar. &c. si ex amuleto
arsenicali applicato, cutis nigrescat, cum
anxietatibus, amoto hoc, locos emollientibus
fotato, ceperunt omnia.

Acre internum, ut aqua in chydrops putrescens
febremq. causans, corrigatur refrigerantibus.

Febres a sex rebus non naturalibus.

Febres a motu nimio. motus nimius distendit sub-
tilissima, sanguinem condensat, circulo aucto
o^o & alia sanguinis volatilifacit, acris facit,
sanguinem inflammat; imo motu nimio febris
putrida excitari potest. Una humi fit acris;
flamma. curatur quiete corporis, humectan-
tibus, sedulientibus, Op*i*, decoct. aven. loco. cum

18. Succo citri, deinde potius, qm frigide potatis;
que sensum resolvunt, liquida ablata restitunt.
Ol. 200 aëria corrigunt. cibi sunt farinacei,
horz. avenacei, horum cremor, serum lactis &c.

A calore aëris nimio. eye soryis inflamatur,
in gutta vergit, quare nova epidum subita
mutatio. sic quidam ex nimio calore in celari
aëre frigido delatabatur, et totus se obrigit
dein rheumatismo correptus. aër qd tem.
peretur transfusione & frigida ex vase in vas;
& plantis refrigerantibus & modis gravimento
stratis. interna sunt diluent. humectantia
decocto cum aceto, succo citri, ribesiorum cra.
porum, serum lactis, lac elutriatum, & cum
rosasambur. ribesiorum, diamonon. Cum
vinum rhenanum Cyathibus 6a diluendum,
erigit enim vis, putredini resistit, inanis
enim metus est, vinum & diluendum in febribus
prohibere. cumq bilis calore, motu accendatur,
cremor 4ri, tamarindorum decoct. prodeps.

Si cum calore aëris, motus simul concurrat,
 putridissima oriuntur febres, ut in militibus
 æstate proficiscentibus, quibus. Tunc aëtocon-
 venit. vitetur calore nimio, motus, potus &
 frigida subitus, ne accenso, subito coagulato
 sanguine, inflammationes lethales orientur.

ab aëre humido-frigido, ob transpirationem
 interceptam, febres catarrhales, coryza, peripneu-
 monia, pleuritidis profusa oriuntur. aëre autem
 humido-caldo maxima oritur putredo, quæ
 sæpe epidemice febres à tali aëre grassantur.
 aër igitur corrigatur lignis, herbis aromaticis, floribus
 juniperi, thure, mast. accensis.

Aër acris, putrefaciens, visceribus ductis, & re pitis
 & re accensis, aëto supra laminas candentes effuso,
 Ole. junonis candentibus injecto corrigitur aëris
 enim hæc capta venenum aëris. Sic Hyg.
 supradictæ O. O. ligni. aromat. & & re, pestem
 exstinxit; solum & re novæ pulmonibus.
 Tormentorum ex pilosis, movendo aërem, multum
 juvat.

20. In similibus febribus guttibis, venesectionis
noceat, sanguis enim cocturus, resolutus est;
prodest initio vomitorium. interne deusta
aven. Ros. c. aceto, an Ol. acetum bzoar.
diam, camph. aceto rupta, cort. Peruvien.

Ab animi Pathematibus: hec compeſcantur,
tristitia per gaudium, ira per quietem, bilem
temperantia.

A cibis acerbis acidis, siue acida sumantur,
siue in debili ventriculo aciesant, febres
excitant, proſunt, opposita sunt absorbentia
diluentia. Si quidam sumptum arsenicum
& aqua probata egerit, tartar. deni evasit, nam
diluentia omnem acrimoniam enervant.

A cibis Oligo febrem oriri, Hantke experim.
tus, sique hi ob exhalationes salsores, scorbutus
muriaticos laborant, diluentia optima sunt,
ut decod. alth. malve aven. &c.

A cibis aromaticis. & piper. & ingib. &c.
in cremato sumpto, potius intermittentes
in acutas degenerant, cum siti ingente, oſa

enim horum aromatum armonia per-
 tinaciter ventriculo adheret, sola non excluden-
 da, conduunt deor. Cord. avena c. succo citri,
 et rob. sambuc. oxymell.

A cibis copias peccantibus, non digeruntur
 enim, sed nam proximam sequuntur, quare
 in acidum, alioli, rancidum, viscidum mu-
 tantur; evanescunt quoque foces. ha vomitorio ex-
 purgante. Si a dissento ventriculo, utramque
 orificium spasmo stringatur, aer extrahitur,
 plus distendens, sequitur anxietas, compressa
 aorta, faciei rubor, oculi lacrimantes, dolor
 capitis, vertigo, apoplexia, saepe ventriculi in-
 flammatio, gangrena; dum vomitorium valde
 periculosum est, ad statim detrahatur sanguis;
 dein, si opus vomitus provocetur, alius elixir.
 huius ageratur, interne potus liquidus dentur.
 Saepe ventriculus taliter dissensus, fit quasi
 paralyticus, simul vesicae Urinae dissensa, unde
 Urina stillicidium, ob spumantem paralyticum,
 dum evacuada non, cibi parum sumantur,

22. et spiritus ventriculus roboratur int. ex.
herbe ut saccul. aromaticis.

A potu acri fermentante. potus isti in
actu fermentatōis suppressi, ut vinum, ceris,
mustum de cholera, dysenteria di. causant, que
lethales; imo fumus seu vapor horum non raro
apoplexiam, moribus huiusmodi, qualemque aliam
suis causat; vapores isti Gas vocantur Helmont.

Potus spirituosus, ut crematum, coagulando sem
scitōis pressimos produunt. Fermentescen
tes sumptos potus, diluentia tepida forti
unt diluendo acrimoniam fermentescentem.

Potatores succipere deservant, non repente
nec in chydriem cadant di. hic parvis po
tator, omni mane palpitatio corbis, tremors
gratibatur, quod omnia sumptis aliquot 3
v ceporunt. similes enim potus calorem
augent, vasa stimulant, magis sanguine in
orgasmodum debuit, vasa replent, quare bene
sanis vivunt; si vero abstineant a tali potu,
sanguis non recipit, vasa non stimulantur, fit

q̄o circulas lenta, vasa laxantur, neq̄ bene
a sanguine replentur, quare tremunt, siq̄ue
repente absteruant in chydropsen cadunt,
plus roborantibus, q̄m evocantibus curandum.

A nimis vigiliis. spiritus enim consumun-
tur, corpus expicatur, bilis fit acrior, atra,
sanguis aser, crassus, quare a nimis vigiliis
sape febris pestinales cum delirio, saepe oritur
mania, catexia, ideo somnus concilietur,
removendo omnia animi irathemata, lin-
nentantibus, emulsionibus &c.

Ab exarrendis, retentis. focus alvine,
Ona, sudor, sanguis hemorrhoidal, men-
struus, lochialis, fonticuli, setacea, ulcera
antiqua consolidata, diarrhoea, dysenteria
repente suppressa &c. retenta, nocent maxime,
varius morbi viam perunt.

3tio. lentos solvatur. Sape a plethora in
extremis vasorum stagnante febris oritur.
Si libenter in juvene plethonico, facies rubra,

24. vixi ullam febrem aduersus, sed tantum debi-
litate, et gravitatem sumam, secta vena
primo febris accensa est, repetita venesectione
cessans. vi. giletonio a viro corpore oblige-
cente, secta vena primo accensa est febris.
vi. nimium giletonis: go, ob vasa sanguine
distenta, febris mitis observatur, sed periculo-
sa, quae sanguine educto primo accenditur.
sic in continuis febre, cutis arida, lingua
siccata, facis rubra, inflata, ob giletoniam.
febre lentoris causa est acrimonia, vasa
stringens, circulum, impediens, dum vapores
per tepida externa superficies admittuntur.
multum iuvat, quare pulchre prodest in
ardentibus, ubi cutis arida.

Febris impetus nimis, cum cute, lingua
arida &c. praecavendus, venesectione in ipso
febris impetu, in intermittentibus vso die
intercalari, nisi praesentis in periculosissimo urgens,
desumantibus. diluentibus. Ops. decort. avenae,
hordei c. succ. citri, & enini sola non bene

25.
miseretur sanguini, emulsionibus, opiatibus.
ac. donec lingua humedori incipiat.

Sequior motus febrilis, cum pulso languido,
calore parvo, debilitate, qui cause corrigendi
die, & expedienda iniqua est, auendatur, vino,
infuso vinoso, deort. melle. scord. ep. scord.

*mirrh. camph. ac. optimum si est vinum.
si in pleurit. post sanas. mult. si dolor obtusus, melle. si non calor
debetur, scilicet febris, melle. pargom, qm. est obstruendum. si dolor potius
est. pargomata mitigentur. si sudor, diarr.*

haec delirium, initio & in incremento mala,
sunt enim sine ephoria, subtili sanguis
friolatus coalescit. si vero die critico cum
coctione in una apparent bonasunt. si
frigoris extremorum in ardente, in asensu
vigore fere lethale, critico die seque bonum,
quia lentor solvi incipit. symptomata
sunt:

Frigor Febrilis.

Frigor est sensus quoddam, quae respectu nostri cor.
poris nil aliud est, quam imminuta vis cessans
in extremis circulo, aut a lentore in extre.
mis stagnante, aut acrimonia vase stringente
circulum, impediens ortum dicens, jam

26. cum sanguis per extrema circulari nequeat,
accumulatus in majoribus vasis internis, corpus
obruit, cum obtutum totum excavis suis
non expellat, frequentius movetur, at debili-
tatur, unde pulsus parvus, frequens, & qualis
motus cordis, talis etiam circulus in cerebro,
& spirituum secretio. vasa extrema frigo-
re contracta repellunt sanguinem in vasa
majora, & facile in corde polyposae con-
cretiones sequi possunt, quae saepe post simi-
les morbos in motu palpitantis cordis, an-
xietates, hypochondriacae oriuntur. Cum jam
per extrema non fiat circulatio contrahuntur
propterea elasticitate vasa, & rigescunt.
quo frigoris major, major sequi solet calor,
nisi moris in frigore contingat, magna
enim in frigore facta sunt in extremis
stagnatio, unde major accenditur febris,
ad lentorem illum, concretiones polyposae
in interno solvendas. supponit quoque
frigus stagnationem in vasis extremis, aut

27.
a lentore vasa obstruente, aut acrimonia
vasa stringente, at crassa, subtilis enim
acrimonia horripilatio tantum facit, prae-
ter acutis. hi intermittentes. vena cum frigo-
re inhaerent; si vero cum horripilatio incipiant
biliosae sunt, & facile in acutas degenerant.

Stagnans jam resolvendum, & vasa rela-
xanda, potu calido The, cort. citri, meliss.
balneis, vaporibus, fomentis, frustionibus
calidis, lactibus calidis, plantis, pedum appo-
sitis, omnia fructuosa vitando, quibus se-
quens calor accensus, deliria auferet. hi
magna anxietas in pulmone, vapor de
sepe attrahatur. o. o. canorih. epigastrio
illinitus. frigus febrile minuit. Baglio. in
semibus periculosum est frigus. qui durans, ob-
ruescant sepe, cordes sanguine obtuto, synco-
pe pereunt. Tremor Febrilis.

Ep. alterna musculorum contractio, & relaxatio;
sub frigore febrili oritur ab irritatione perfori
communis, a qua omnes musculi nervos habent,

28. Tremor minimus frigus et lentorem
in extremis, articulis, in cerebro turbatum,
quare sepe, ex compressione cerebri, solet
ad esse sub frigore febrili. Tremor hic ac-
tius est, qui in auctis in calore periculo-
sissimus corpore quieto; si vero sub actione
musculi v.g. sub elevatione manus, Tremor
adfit, Papirus est, ex inopia spirituum
ortus. hic a morbis debiles, post fluxum
minias evacuationes, tremendi; vino, calida
to, coffe aperiendi tremendi, hi sumptis cessat
tremor. curatur ut frigus, cum in frigore
appareat.

Anxietas Febrilis.

In frigore oritur a copia sanguinis, in inter-
nis accumulati, cum per extrema articuli
nequeat, cor, pulmonem obruentis, calore
dein adveniente cessans; si tamen, in sonibus
minimam augeatur, sepe syncope necat, aut
suffocatione.

In Calore, dissipatis liquidis, mollescent
Sanguinis coadunatus, sanguis, fit crassus;

qui se sese primo in pulmone manifestat, 29.
Stagnans in ultimis finibus arteriarum, quo
pertransire nequit, unde anxietas, anhelosa
respiratio, jactatio.

Si jam anxietas oriatur ab oborto pulmone,
et corde, pulsus est debilis, parvus, succussive
interruptibilis, et parvus, parum enim per
pulmonem in aortam sanguinis transit,
unde arteria dilatari nequeat, brevi frigef-
cent extremae, quia ventriculus cordis sinist-
rum et tantum tenuiorem partem sangui-
nis ex pulmone recipiens, eandem habet aorte
religiosis arteriis, unde ex defectu sanguinis
in extremis frigus, pulmo intus crasso
sanguine obruitur cum suffocis, brevi, et
anhelosa respiratione, ut erecti respirare
cogantur aegri. huius tria ergo docent pulmo-
nem infarctum esse lethaliter. hi in mor-
bis pulmonum, Pleuritidis. Peripneumon. di pul-
sus decessus, cum anxia anxietate mortem
inducit. in asthma convulsivo vero cum
refrigeratione extremorum, cum ex frigore oriatur,
lethalis statim non est.

30. Si vero anxietas; a denegato circolo, per portae
ramos; in hepate distributos; cum arterie
negent adferre sanguinem in abdominis
infera, isq; rebire per portae ramos; obstrui-
tos; & spasmo strictos nequeat, dum respiratio
non est adeo impedita, neque quiescit. Tunc
debilis; sed circa originem ventriculi superioris
molestissimus pondus. Sensus praecipitur
solus ictus sequi, retrogradus bile in sanguinem
quare item periodum ab hac causa
ortum, praecedat dolor lienis; ventriculi pres-
sorius; heparq; sit inflammari, suppurari &
vomitus obfideri; gangrenari; sic seque
item diuturnum hepatis gutturo sequi.
Ius, infarctum enim hepar suppuratur, quare
aborta dysenteria gutturo non raro ite-
riis finem praebeat, ob hepar gutturum.
neq; minus hepar valde affici posse, si emi-
circa ultimos finis portae obstaculum
nascaturs, atropis sanguis per coeliacam
& mesentericas ablatas retrahere potest.

non potest stagnare qd in ramis portae, 31.
hepat. inflammabil, suppurabil & totum & partem.

Anxietas generis nervosi prehendit hysteri-
cas mulieres, Chylothoracicos, precebat eam
ingens copia Bile &c, estq; saepe cum re-
frigere extremorum, reditq; per porosissimos:
corripit Senescentes teneros homines, qui cost.
Pern. optime levantur, nisi visera abdo-
minalia atra bilis gravelet, tum enim alia
curatio.

Vir quidam recidivante anxietate laborans,
levatur statim ventilatione pedis, plurimum
autem Chylothoracibus ano affixis.

Fere omnes morbi anxietate finiuntur
nam cor debile sanguinem ad extrema propell-
lere nequit, simul ventriculus sinist. expul-
sione obruto primum suscipit, quare frigis-
cant extrema, simul contracta propria cla-
sitate peripheria sanguinem versus cor de-
rivat idq; opplet.

Patecet aut anxietas a frastro minus
periculosa? quia dum animo inrigunt lingue

32. agri, spasmi solvitur; si in Hysteria,
dum muscoli quili spasmo trahi aërem
intercipiunt, qui in loco cadido rarefactus
tumorem facit in sanibus. cum suffocati-
onis metu, dum jam suffocari videntur,
spasmi solvitur; idem in Chylothondria
is verum est.

Periculosae sunt similes. anxietates ex
sanguine splisso, concrevisse enim sique, poly-
posq. difficulte resolubiles facit. Chylotho-
ndria in et Hysteria, tenuiori gaudent san-
guine hinc minus ad coactionem prono;

Anxietas in Febris indoz oritur à sordibus
in ventriculo, et intestinis. harentibus, sive ante
febrim praesistentibus, sive in febre natis, tum
vomitorio et purgante opus. si siue hanc
in anxietate febili cum nausea vomitorium
debet, siq. metus erat, ne in plethoricis vasa
rupta violentia vomitus, in cerebro apoplexiam
causaret, venesectionem promissit. si anxie-
tates in infantibus, à lacte coagulato, quasi
gastratione corporis. testantur miseri, vomitorio

& purgante facile curantur. in infante
 Catarrham suffocationem cum anxietate summa
 & tepido muci in pectore, terro vomitorio
 intra dies 6, ex Fro emet. brevi sustuli. muci
 in ventriculo haerens; in viro, tethana biliosa
 laborante, feuit anxietates cum sudore frigido,
 & lypothimis, quae si, cum vomitum contrain-
 dicantia discederent, cort. Peruv. cum Oleo argl.
 perfim sperant.

Hoffmannus, & Schmidtus observant in
 auctis anxietatem cum nausea, sudore curatam,
 quae proficiente sudore desavit, cessante, rediit.

Si vero anxietas sit à nimio motu febrili,
 calore, & stricture vasorum, tum emollientia
 conveniunt, ut emulsiones, Osa, acidula, ino-
 quata. Teste Sidenham, motum sopiendo con-
 veniunt.

Si ab inflammatorio viscido pulmone obruente
 anxietas, disuentia, Osa, clismata, vapor
 & tepida pulmone tractus, ac conveniunt; ad
 periculosissimam est, plane si fines arteriae pul-
 monalis obstruantur, pulsus decreseat.

Sitis Febrilis.

Sitis est desiderium liquidum. oritur in febre,
 ab incabititate humorum circa extrema vasa,
 subtilibus enim calore diffatis, et consumptis
 sanguis coarctatur, incipit exhalantia
 vasa contrahuntur, inde siccitas faucium,
 lingue, quare caloris iudicium optime ex
 lingua nositur; quæ quo siccior, nigrior, nigro
 rem calorem denotat, vidi sepe crustam nig-
 ram, gangrenosam ex lingua secessisse,
 quæquæ est in febre linguam sepe ibidem
 muric. sem. cydon. cum melle rosarum &
 oxymelle.

accedit in febre acrimonia alcalina, & pu-
 trida, quæ irritando sitis ingentis causa est.
 In Scorbutto muricatio sepe sitis ingens mi-
 nua.

Acrimonia in ventriculo herens biliosa, cor-
 rupta, Osa, & sa rancida, aromatica, pu-
 trida, sapore oris amaro, fastidioso, nauseoso
 se manifestans. Hæc sitis ingentem causat,
 quæ quidam potu vel pure non sedatur,

in fere, ex oculo rando-biliofo-orta, ad
 decol. Herb. avenae c. succo citri, & rob. samb.
 & oxymell. recit. In, nisi purgante & vom-
 itorio ha. potes. evanescunt.

Saepe causa pti. ad esp. lingua esp. foia, arida,
 & hi nulla pti. urget, malum, esp. quia
 sensorium commune affectum esp. humore
 invitis etiam agis, potus sufficiens datur.

In febre jam & spiritus & inebilitas
 humorum, & putredo adest, qd & pti.

Decol. Herb. aven. antisept. cum aeto, succo
 citri, ou. Ol. oxymell. de propolis. si cum
 pti. urget. sit debilitas, tuto in febre pro-
 pinquatur vinum cum cylo & melle, in
 fere theriacum & anstriacum antiquum, qd
 vis. erigit.

Nausea Febrilis.

Nausea i vomitu gradu tantum differt,
 quae causa vomitus. minima nauseam, aucta
 vomitum producit.

Cause.

36. Bilis motu febrili facile putrescere, et in ven.
triculum per apertum laxum pylorum re-
gurgitans; adeps oris saepe amarus, guttibus;
lingua sordida.

Mucus: naturaliter tota interna superficies ven-
triculi, intestinorum, aësothagi mucus obtu-
tus, ne partes ab aeribus asumptis facile
labantur; si jam mucus hic crassus sit, &
copiosus, bilisq; iners, qm uterum dividere
possit, hic coarctatus fluctuat, nauseam
parit, sive in ventriculo adsit, sive aësothago,
et faucibus adherat.

oritur etiam copia viscida, ex cibis mucosis
in debili ventriculo non mutatis.

Levis horum partium & vicinarum, ut hepatis;
lienis, pancreatis, duodeni, coli inflammac,
adeptus dolor cum febre.

a pura imaginatione. si visus cibi immo,
dis nonnulli nauseant, vomunt.

inordinatus motus spirituum nauseam
vomitum sepe parit, patet in homine
infecto, navi vecto & in curru retrograde
secente.

Bilis si crassa est, crem. Fri, oxymelle, coactas
evacuetur vomitu & alvo, raro tñ educitur
alvo, tota. Si sepe frustra conaboream
alvo evacuari, sit vomitorio opus erat. qñ
duz tñ St. angl. cum crem. Fri eandem
sine vomitorio alvo educi; ab eum semper
metus sit, ne in ventriculo ointur. Necens;
& corrupta, sanguinem inficiat, qñtorius
vomitu educatur.

Si vero Hepas ulceratum sit, & vomuiam
aut abscessum habeat & inflam. ventriculi;
hepatis vicinarum partium adfit de contra.
indicanthi, licet nausea urgeat, vomitoria
vitentur. Si quidam lenta febre cum colore
subicterico, ex ulcere hepatis laborans, dato
ob nauseam, vomitorio, utul fufum, ex
deorsum multam flavam corruptam naam
evacuaret, tñ in chyrecatarphi cum animi
deliquis incidit, & mortuus est.

Vomitoria qñ requirunt visera bona,
sana, non corrupta.

38. mucus incidatur Olibo, aromaticis, oxy.
melle squib. & vomitorio evacuetur. Si
vero totus sanguis mucosus sit, ut in Chlorosi,
Cachexia, Tubus urgente repleto alvo
exicetur, melius enim est, cum similib. Rebe-
des, obliuiofi. sint, ne vomitorio, urgetur
sanguis. Valis ad caput, ingensq. vapor Ethalem
apoplexiam causet.

In inflam. hoc leviori etiam ventriculi, &
vicinarum partium, vitetur vomitorium,
si quidam ex ira, & urio superhausto incidit
in febrem, Dolorem Cardialgium cum nau-
sea, dato vomitorio, ante inflam. hoc brevi,
obit.

Accep. sepe in putridis, peste, nausea
cardialgica, tum vitentur vomitiona fortia,
prodest Ra degida cum o^o amig. S. lini
ei usq. ad vomitum hausta, qua & Dolores
sequuntur, & sordes evacuantur.

Acrimonia paucis, quod vomitum, &
nauseam excitat, tñ in Febribus, quon-
aliis morbis, ut receptis exanthematibus,
prodyra ac. profunt quata cum sudoriferis,

apposito simul & pane calente ventriculo & 39.
faculis & avena calida, plantarum pedum
lateralibus calidis.

Quare patet, cur initio febrium, ubi nausea
vomitoria bona? si enim bilis non educatur,
febre putrescens, in incremento, frangit viribus.
diarrhoeam causat periculosa, quam si ven-
ham, frustra quibus sistere tentans, vomitoria
utrum nulla amplius nausea et vomitus sustulit.

Optime autem prodest vomitorium in
acutis epidemiis anthrurnalibus, post
aestatem fervidam, ob bilem adustam;
in acutis vero epidemicis, aestate, & adulto
vere grassantibus, sepe nausea à levi ventri-
culi inflammatione oritur, facilius vomitorium,
ad hunc semper nausea dolores junguntur.

In ulcere hepatis, nausea est perpetua,
quia putridum peritum choleocholem,
in duodenum evacuatam in ventriculum
regurgitat, nisi hoc corrigatur, acidi, infusio
in illi marini, nausea non cessat.

Ructus & Flatus:

Est modo flatulenta, aërea per os cum impetu
 & sono explosio. in ventriculo, intestinis
 cibo, potu aër adept, qui extricatus, pressione
 sua cibos dividere, seu fermentare juvat.
 dum q̄o plures particule aërea extricate
 se contingunt, una alteram repellit, inde
 pendet elasticitas; estq; aëris expansio.

Naturaliter ex in sanguine aër adept,
 sed divisus, non elasticus, si tñ coadunetur.
 In ejus particule, fiunt elasticæ, mori
 sequitur. Hoc quoddam subito mortua, et
 cor aëre plenum inventum est.

in concussu alcali, et acidi fit effervescen-
 tia, ingens copia aëris extricatur.

in fermentatione musti, cereris, vini, mifi
 aër extricatus expirare possit, vas cum
 impetu diffingit.

Item fit in omni viis, si talis fermen-
 tantia sumantur, sub quorum digestionem
 multum aëris extricatur.

oritur & vomitus a
convulsione ventriculi
in Hystricis, chylothron:
= Diacrisis mea, opio
sedandus. Item a reusa
alvin. exanthemat. po.
= Dogica, et sudoriferi
videntur. opio opus!

X. horum visum
Suggerat, ulcus
Serosus, cancrus
= mitem chronicum fa-
= cruid, acrim. ventriculi
inibando, & mole pre-
= mendo. si atra bili
putrida, foetens evacu-
= et alus vomitu malum est.
vomitus item in misere
= re sen passione iliaca.
a calculo venum. calen-
= to ductus cholechochi.
Hernia in conegata in:
= verso motu peristaltica.
a cartilagine xyphei.
= dea depressa ventri-
= culum premende.
Colon duri. perconibus
oppletum ventriculum
premens. vomitus in
gravidis, & ciborum in
hypericis sanis aliis
v. saburrae biliose,
rancide, viscida,
vomitus item saburrae
= calculo venum, istero,
vomitus atra bili n
siptatur, sed potius tepido
promoveatur.

Hausa, vomitus.
causa.

Imulit ubi sumpto vomitorio orta diarth.
putrida, amurlole mae, Dein puro ejecto
Sanguine syncope obit.

i. Saburra in ventriculo. & inflatio lenior ventriculi, & hepatis, levis, pancreatis,
duodeni, coli, ea dolore cum febre rosenda. ii. Imaginas videndo quod inuen-
= di. iii. inordinatus motus spirituum, ut in navi vectis, & in curru retrograde fa-
= dentibus. #

Saburra in ventriculo hegens vomit. evacuanda; sed si non ea vomitio ab inflatio
ventriculi, hepatis, levis, pancreatis, duodeni, coli, ea dolore cum febre rosenda. ii. Imaginas videndo quod inuen-
= di. iii. inordinatus motus spirituum, ut in navi vectis, & in curru retrograde fa-
= dentibus. #

si a serico hepatis, levis, pancreatis, ventriculi, & tumore cystico in his locis.
ne ventriculus albis nimis oneretur, siq. & nare ibi sumendi.

vomitur a serico hepatis, levis, pancreatis, ventriculi, & tumore cystico in his locis.
atrophiam causat, corpus enim nutrimento privatur.

si sericus & alius tumor cysticus in tractu intestinorum oritur impedit plus, minus
v. totaliter desensum locum, tunc tertio, quarto, & quinto die inverso motu peristaltico
precedente audiente oritur vomitus cum leuonine, siq. eorum intestinorum plene
occludatur, alvus nullas facit, vacuat ultra, si autem adhuc sub foeculentia mae
desensere possit, alvus tarda per dies obstructa est, nancq. edidit foeces.

Humio vomitu in plethoricis sepe apoplexia sequitur, siq. tunc vomitorio
opus, prius vena secanda. a humio vomitu esophagus rumpitur. vel
hernia oriri.

si a ventriculo, levis, pancreate, hepate, duodeno, inflatio & febre, vena sectiones
distend. Osa, elism. Lenia purgantes.

si a sola sensibilitate irritate ventriculi oriata in 7 menth. crisp. cinnam. &
Oliver. & Absynd. H. succ. lemon. corallij. repetitum.

si a debilitate ventriculi, ubi semicorti & incorti vomendus roborantia
amara in 7 menth. crisp. & sp. carminat. absynd. comp. & p. Theriac. Andro.
empl. bac. Lauripatera, facul. aromal. in vino & cere corti, abdomen, f.
humid. Deplendo lenibus purgant. Coffe nigrum.

si ab acrim. exanthematice, adritica, podagr. rheumat. reusa vomitus et ventri-
= culus, abdomen molle est, sudoriferac. opio, Theriac. Androm. vesicatoria ad,
v. prope loca ante dolentia & educta etc.

si a mensibus, haemorrhoid. suppressis vomitus et abdomen molle est, mensis
haemorrh. revoventur. si gravis in initio ob mensis suppressos vomant, nec
vomitus cessat, donec foetus grandior plus sanguinis materni capiat, nec
grave prius mensibus vena in manu secandas.

si a serico ventriculi visum abdominalium, re solis. gumat. exs. cicut.
acon. napell. Decort. ubor. Taraxac. ac. Diata m. olis. abulere, canero
ventric. visum adiacentium, nutriendas.

vomitur, pro ruptos abscessus ventriculi, hepatis, pancreatis, purulendus
vel atroabilianus n. siptatur, Dillucopia tepida dantur. neq. siptatur
vomitus et hinc in contrahit febribus.
vomitus a venenis, trochiscis vomitorij, lac tepidum, Osa, oriata
prosit.

Vomitur a vulnere capitis, & lesione cerebri oritur sepe, & vulnere
curato cessat.

In variolis, peste, aliisq. exanthematice febribus initio a saburra vomitus
urget vomitorio curandus. si in exstice eruptio variolis, aliisq. exanthe-
= matibus in urget, cum inister ventriculus variolis, in peste antraxe, inflatio
obfusus est, & cavendum a vomitorio.

Item Syngultus in febribus ab eadem causa, ut vomitus oritur, eodem
modo curandus. Debitas febrilis.

qd. impotentia motus voluntarios corporis tam facile, ut in sanitate, exercendi, go
virium ad motum defectus.

Loctus ructuum & guttibus, si a putrescenti-
bus elevetur. & acidulus, vinosus, si a fermenti-
santibus; & varius, si ab effervescencia acidi,
cum alicui ut oculi. Et cum acido.

Aër nascitur a ventriculo usque ad anum ad ips-
um aequaliter distributus; si jam intestina in
parte quadam spasmo stringantur, proinde
in loco duplii, aër interceptus in calido loco
rarefit, unde dormina, tumor, dolor. Si
ergo utroque officio ventriculi constroito, ab aëre
intercepto, elasticis factis, cardialgiae quae loaxatis
officiis, cum impetu explosi flatibus seu ructi-
bus, & per anum cum sono crepitibus, repente
remittit. Si jam laxentur, jam constriquantur
fibrae intestinorum atque oberrans sonum
edat, borborygmi dicuntur.

At non tantum ex constitutione, at etiam
ex obturatione, dysenteria intestinorum a
quarum mai, putris, bile, acido-viscido, foeti-
bus aër interceptus, facit molestias, dorminas,
plenitudinem ventris, quae omnia coacuat.

242. Lorbibus: gurgante, et panti v. minuntur.

Air interceptus v.g. in ventriculo, constrictis
orificiis, v. in intestinis, elasticus: vasa sangui-
fera comprimit, fibras distendit, inflam. a.
horemq. & gangrenam causat.

Saepe fibra ita distenta paralytica quind,
ut ad bonum natem vix reduci possint, si
sepe volutus oritur, si constrictum intestinum
in dilatatum intret v. superius in inferius
inferius in superius, quod melius. Genim vires
sumptus ita extendit.

Et trisi jam paralysis v. inflam. loci
adfit, flatibus emissis, et panti omnia. alia
si paralysis v. gangrena jam adfit, ob fibrarum
flacciditatem, flatus fronte emittuntur v.
superius v. per anum, alioq. fronte fluit
mor. in, ex extremis frigidis, sudore frigido,
dolore repente et panti, quiesci debili interdum
tente, facie cadaverosa, facile praedici pnt.

Quare malum est, si recentis flatibus, ut
colica v. cordialgia flatulenta febris, calor

accidat & enim adept. brevi sequetur infla-
 matio. imo ex laetis, in albu fermentationis
 suppressis liquoribus, ob copiam aeris contenti,
 & elastici facti, ventriculus, intestina rumpi
 possunt, hinc solis rumpuntur, si aer non
 pateat exitus.

Ex hemorrhoidibus, menstruis suppressis,
 flatulentia continue molestant, nullis carmi-
 nativis sedanda, donec hemorrhoides & men-
 strua revocentur. haec omnia ex crinolo
 cento, inegligi per visera abdominis, intestina
 fibros. intestinorum comprimente, & spasticis
 efficiente.

Item in chyrochordiacis, Hysteriis, partim
 ex causa sicca, partim toto digesto, digestionem
 vitata observatus, unde non mirum, digestiva
 aromata, roborantia, purgantia nil prodesse.

Curatio

Dirigatur in maam elasticam, & spasmus
 & obstruam a sordibus. quare:

Flatus a fermentatione fructuum horceorum, liqui-
 domum fermentantium, vini, musti, cerei potu si

244. oriantur, tum cepha fermentat^o sequitur, ab.
sorberibus, cum semper esse in his acidum adfit,
item potu calido, decoct. s. anisi, cummin. rad.
valeriana, cort. Cinn. dr. item magnes. Otri,
liq. anod. min. rus. O. dulc. frigidos potus
noct.

Flatus ex fermentat^o acid. cum aliali, ut
sepe in infantibus, diluentibus, o. o. omig. dulc.
quod spicula Onae obtundit, subjunctis laxan.
tibus, sepe semper enim infantes viscido- aci-
dico abundant, curantur. Solus infantibus
crem ex rad. jalopp. magn. O sem. foen. &
anisi cum $\frac{1}{2}$ O. proquinae bono cum effectu
in flatulentis, O. loto vesp. o. o. omig. 3.

Flatus a putredine, cum rutilis, putridis
amaris, sequuntur acidis, cum O. O. acido
& siculo, succ. citri, crem. $\frac{1}{2}$ O. de purganti-
bus guttae evacuando.

Flatus a spasmo, Soloribus. o. o. sa meden-
tus, quare o. o. lini ad 10 potatum profuit,
ubi jam a flatibus gargaris iminebat.

In flatulentis Chylochochondriacorum, Hysteri-
corum, ex turbato rum motu, ortis, opiate

castor. asafoetid. foetor combustarum ungu^{45.}
lorum conducunt.

Calida omnia corminativa, spiritiosa
in colica, cordialgia flatulenta vitentur,
febrem enim accedant, inflammamq, siquē
ad id levis, augent, sed curatio semper diri-
gatur ad mām, viscidam, biliosam, putridam,
indigestam, undam ac flatuum causam,
nam flatulentia effectus sunt, si colica,
cordialgie sine febre, cum levi febricula,
i variis scoribz, ocosis, interpositis purgor-
tibus, clisteribus cito curantur.

Clismata in gravi flatulentia etiam omni-
bus injiciantur, sint opposita cause. si
in scoribus induratis sint cum oleo zermora
et v. fumo nicotiana ac. aeris, clisteres
cum helleb. nigro, colocynth. si inflamāo adest,
v iminet, vitentur.

Externas sint calida fomenta, cataplasmata,
saculi, cumstil. sicca, ventriculo, intesti-
nis seu abdomini apposita.

46. Semper hⁱ ad provocandam inflammationem
in simili colica flatulenta, in specie h^umos.
- hoisali, & cardialgia, sanguis detrahatur,
ex pede, manu à proportionem.

Aibi, & Potus flatulenti.

Fructus horali, melones, cucumeres, alius. aqua
omniay, condita. Sura, farinacea. cervisia
in aqua fermentationis suppressa, recens, vinum
recens, mustum. quare optime cers. lappulo,
abspat. bacc. junij. cord. anarab. bacc. lauri
conditur, ut cum his fermentet. venena
quatenus ob spasmos confatos aërem intesti-
piunt. hⁱ ex arsenico, & corrosivis abdomem
ad crepaturam tunc. quidam à serpente
te demorsus, toto corpore intumuit.

Chylochoondriacis hystriis communes sunt
flatulentia, ob sanguinem difficile per
visera abdominis, intestina, circulantem,
tum ob bonum dejectum, & digestionem
vitiatam unde assumpta propria vi-
dolem seponitur, acidam, viscidam, o^osum
rancidam &c. tum ob nimium motum

tristatim, ut in Chysochondriacis, Hysteriis^{49.}
sive m^a, a sola debilitate, & teneritudine
sensibilitateq; nervorum, quibus est Peruvia.
roborando genus nervosum pulchre prodest.

Vomitus Febrilis.

Causa proxima vomitus, est irritatio ventriculi, a
phagi, musculorum abdominalium, & diaphragmatis.
remota vero, m^a in ventriculo haerens, praecurrit
primo nausea percipitur, os repletur limpha tenui,
labium inferius tremet, saepe tota maxilla infe-
rior, per omnia sepiantur, irritati fibras ventri-
culi, faucium, & phagi, spiritus quodam levis
cructus contentorum ventriculi, mox totum ab-
domen intro quasi rigitur, cum vomitu sequente.

Vomitus jam oritur v:

Vitio stom. acti; convulsi, ut in Chysochondriacis,
Hysteriis: a perturbato animi motu, operati se.
dandus. inflammati. dum tumentes sanguine
membrane, cum in spasmum sollicitant. item
suppurantis: sub suppuratione symptoma inflammatois.

48. argentus, q^o vomitus. ulcerati: in omni
ulere dument inflammata plus minus labia
ulceris, m^aa acris est purulenta, simul ulcus
asumptis facile irritatur. Scrophⁱ &
cartilaginosi: Scrophⁱ in pyloro contentis
exitum denegat, simul pylorus cartilagineo
a^u fus angustatur. Cancrosi: Scrophⁱ canes-
cens, ob uihorem acrium sibilis ventriculi i^oi
tantum vomitum causat. et facile vo-
mitus ex Scrophⁱ ob continuam agitalem
motum, Scrophⁱ canescere facit. Stea-
toma, Ateroma, meliceris circa pylorum nata
eundem angustando contentis exitum
denegando vomitum faciunt.

Vitio m^ae contentae, biliosa, aida o^ose
rancida, visida, aibi indigesti coxia sumpti;
qui his vomitione excuspi cepit, si in
infantibus, a lacte coagulato acido & pyloro
p^ostruita quasi obstructo, frequens vomitus
Hyp. porracea livida, nigra, putrida
foetentia, atrobiliana damnabit. vitio

item acrimonia exanthematica, retrograde, 49.
Sic podagra, erysipelas ac cutanea. Sorbes repressae,
vomitus causant.

Vitis partium accumbentium. Ventriculus
inter hepar, liem, pancreas, intestinum colon
locatur. Si jam in quodam horum viscerum ut
liem, hepate, pancreate, inflammatio, suppuratio, ulcus,
obstructio, Scirrhos, cancer, Scatoma, ateroma,
melius de assint. colon, pericoritis, Suris,
pyelethum, comprimendo ventriculum, & vomitu
surgit. Si à Scirrho pancreatis vomitus
chronicus. à hepate inflamato, nausea, vomitus;
in obstructione ductus choleochi, urgente cystide
fellea, post diu. anxietates, vomitus, conu-
ulsio, repressa, valido hoc spasmo, in sanguinem
regeritur, ictusque faciat. idem fit à calculo
renal, intestinorum inflammatio, volucrio, &
hernea incarcerata in verso motu peristaltico.
Costilago xiphoidica depressa, comprimendo ven-
triculum vomitus est causa. Si si à Scirrho
hepatis, liem, pancreatis ac comprimatur
ventriculus, cum vomitu sequente, curasit,

50. ne ventriculus cibo nimium opescat.

si vero vomitu noxia evacuantur, ut si
in calculosis, ictericis, atrobiliariis, non
sistatur, ad diuentia tepida propinen-
tur, ut minori cum molestia vomant.

Continuus vomitus atrophiam confert cor-
pus enim fraudatur nutrimento.

si sine insigni noxia periodicus molestus
vomitus vig: omni die, quarto & quinto die
recurrens, dum scirrhus & alius tumor in
intestinis natus ingreditur defensum cibali
mole, quae sensum collecta inverso motu re-
sistit, cum antecedente anxietate vom-
itu rejicitur.

Aminio vomitu in Pletoricis si opor-
tet sequitur, quare si in pletoricis, et vene-
sectione, et vomitorio opus, prius venase-
ctus.

si viscera ulcerata sint & vomitosa & abs-
cessu laborant vig: hepar, lien, pancreas,
tum vomitu gelus lactantur, et lethalis

sequitur Hypercatarsis, hic mulier ictérica,
sumpto emetico incidit in hypercatarsin
cum ejectione multa interiore, amara
mae, per alvum, pueri dem proderat ejan-
guine, syncope obiit. periculosa q̄ emetici
si viscera non sint sana.

A continuo vomitu apophagus rumpi
potest, & heucae oriri. imo post longum
vomitum observata sunt viscera in situ
alio.

1. Vitis ventriculi inflammati, ulcerati, scirrhosi,
cancerosi &c. si oriantur vomitus. Cura defumatus
ex creatione hominum morborum, ventriculus
cibi multo & gravi non oneretur.

Vitis mae contentu ortus, curatur mae eva-
= cuatione, per vomitum & alvum. si tñ ex
quiesca licet omni mae, vomant, ob sensibili-
tatem stomachi, quatis opus est. Quis celebre
antiemetikum laudat, nempe: Et absynth. Rj
cum succ. lemon. coctil. i. int. & externa
sunt roborantia, & menth. cis. urinam. ydon.
& cum vino. vinum iijsum, coffe, externe

52. Theriaca Andromach. facul. oromat. cum
vino et conveniunt. int. Theria. Andromach. prodest.
si vitio male acris, retrocessum exanthema-
tatum, ut sepe in acribus, peste, oriatur
sudorifica cum opiatis vivant. si sepe
in acribus, peste, ex podagra recepta, vomitus
per ore curatur.

Vomitus a mensibus, hemorrhoidibus suppressis
ortus, venesectione, sanguinis hemorrhoi-
dalis, mensium revocatione, depulsi. hi
gravida initio, ob menses suppressos, vomunt,
neq. apud vomitus, donec foetus grandior
plus nutriendi capiat.

si Vitio gastrum accumbentium, quae hese,
siccitate ventriculum premendo irritant, or-
tus vomitus, curatur horum morborum
curatione.

Vomitus grossiusculas aposthemata, vomicias,
hepatitis, pancreatitis, ventriculi, puerulentus,
et atrabiliorius non sistatur, at tantum
diluentibus tepidis insistentum.

Vomitus à venenis, ut arsenico, emetico.
acribus, lacte tepido, o'opi, curandos; imò
sepe quatis opus. prael jam, cur sequentia

1. Difficultas in acutis sistendi vomitum?
quia non raro ab inflammatione, ventriculi;
hepatis; vicinarum partium pendet. sepe
etiam à lesione cerebri oritur; h' capite
vulnerati vomunt.

Cur sepe apert facta crisi? ubi variolis.
in variolis plurimum initio nausea, cordial-
gia, vomitus, urget, vomitu curandus. sepe
tū non apert, donec variolæ criticè erum-
pant. ubi vero facta crisi tū urget, &
ventriculus variolis obsessus est, sunt quidam
antrae in Peste obsessi & bilis acrior
facta cum irritat.

Cur venesectione non raro sanatus?
si oriatur ex inflammacoe hepatis, ventriculi
à suppressis mensibus, hemorrhoidibus.
sepe initio acutorum vomitus, urget, à
copiā mada, quidam cum cordialgia, tūmp

54. vomitorium prodest, si negligatur, in statu
periculose excitatur diarrhoea, quam siolent.
frustra omnibus tentatis, vomitorio dato, hinc
nulla rogetur nausea, vomitus, sustulit.

Cave h^u ab emetico, in vomitu ab incipiente
inflam^ooe ventriculi, & exanthematibus, ut
variolis, dum obficientibus, & acrimonia re-
cipi, ut podagra &c. pendentes.

Primum, si ita roget vomitus, ut nulla
apertitas retineri possint, quia plerumq;
ab inflam^ooe ventriculi, hepatis, diaphrag-
matis oritur.

Singultus, in febre ab eisdem causis oritur,
& quibus nausea, vomitus.

Quandoq; vomitus, in acutis criticus est,
non sistendus.

Debilis. Febrilis.

Est impotentia exercitii motuum voluntariorum
hinc jalet debiles, ut se vix movere possint. ad
motus expeditos, requiritur sufficiens spirituum
influxus. in acutis jam pendet debilitas ex
defectu spirituum. Sanguis enim heterogeneus
non potest bonam spiritibus. Sanguinem, suppeditare materiam.

Cum jam in febribus, postini copia, postini
rarefactione, postini heterogeneitate, putredine,
acrimonia, sanguis recedat, patet debilitatem
depre debere. quare optima cordiaca sunt,
venesectio, vomitorium, temperatio motus febrili-
tis et.

Natura nihil peregrini patitur sine noxa,
proinde cum sanguis sine copia sine inopia, visi-
ditate, crassitie, sine tenuitate acrimonia
recedat, debilitas oritur, talis enim faciemendi
spiritibus ineptam supplevit materiam. Li-
pro. ex defectu nutrimenti debilitas ut post morbum.

diuturnos, solida enim debilitantur, fluida despi-
rantur, in morbo corpus non nutritur. humor
et huiusmodi gressum nimis deficit enim pressio
sanguinis in Cerebrum, hinc spirituum secretio.
sudores nimis, sanguis enim crassifertis viciat.
huius in cerebro heret. Diabete, cum potus, ut
sumptus est et chylus cum excremitur, in
locas renes roborantia confertur, ut oxycanthum,
decorda adstringentia. item revulsiones per

56. albam, sudorem, quo fluente Effluxus
minuitur. Salivalem nimiam, si peccet
vasculis & ubi fauces apertis obfidentur, his
deciduis, Saliva rivulo fluit. Diarrheam
passionem coeliacam, henteriam, famem
vigilias, fonticulos, setacea, ulcera de
glerumq; mias. evacuationes, quia utilia
evacuantur, hinc corpus privatur nutrimentis.
Ita, qd debilitas ex defectu.

2do. ex copia sanguinis, seu Plethora oritur de-
bilitas, hic giletonici debiles sunt, comprimuntur
cum cerebrum sanguine copioso, qd secretio
num impeditur, hinc vestigine, supernum
gravitate capitis laborant. ideo in febribus,
vertigo, capitis dolor, susurri, cerebrum com-
primi indicant

3do. ob sanguinem glutinosum viscosum, sepe
hinc spirituum ineptum oritur debilitas.
fit in Catarrhis, chlorosis de morbis frigidis.
quare pallent ob defectum rubore pathi sangui-
nis emariantur, quia puriores effluunt plane
intumescent deematose.

4to. si sanguis acrimonia peccet, ut alicuius,

putrida, biliosa ut in acutis, exanthematicis, 54.
febris putridis, malignis, qui saepe ita resolvitur,
attenuatur, ut coccineus. Tenuis, effluat, ut patet
in longo ictero, variolis. Sna, muriatica,
ut in Scorbuto muriatico, viscido-acida, ut
in Sali Scorbuto. alicuius putrida, ut in
ulceribus internis, canceris, dum pus & ichor
reabsorbetur, sanguinem inquinat. atrabiliosa,
sic atra bilis mota reabsorbta, calidissima
febris excitat, in frigido etiam corpore.

Omnes haec qualitates sanguinis, aut impediuunt
seu spiritus, aut magis spiritibus secerne
consumunt, sanguinem inquinant, unde corpus
consumitur, emaciatur. Li

Sanguis multus & inflammatorie fipus. Cerebrum,
difficilem facit circulum, vasa longiora cerebrum
comprimunt, qd se excretionis lente sunt.
Sanguis glutinosus, acrimonia gravemque infu-
tus, item deficiens, parum habet mae aphe-
secerne spiritibus, qd debilitas.

Sto. a mea in ventriculo herente subita, ino-
syncopica, urget debilitas, qua vomitu exaspera-
tapat, ut in acutis. hi etiam a veneno sumpto

58. *Summa debilitas. in malignis, Pestilentiali-
bus videtur omnino a venere subtilissimo
infusis spiritibus, quare subito prosteruntur
vires, cum insolidis spiritibus aut paraspime,
aut vitiosis influant.*

Curatio.

1. *Debilitas ex defectu nutrimenti, post nimias
evacuationes, repletionem curetur. conducunt
alibi concoctus faciles, carnosus, juscula similia
cum succo albi ut tollatur prolixitas ad
putredinem, ut carnis bubula, vitulina ovilla
galina, non adeo pinguis, cum cost. albi, muce
mosch. Lac calidum, crem. horz. avena. vinum.
in debilitate. In post nimias hemorrh. caute
cum vino agendum, ne recrudescant hemorrha-
gie, hoc etiam ex hemorrhagia in acutis
orta debilitate videntur juscula carnosae
ne putredo, quae in febri jam adest auferatur.*

2. *Apletora debilitas curatur venesectione
Scarificatione, dieta parviori, & potu di.
3. Debilitas a sanguine glutinoso, et in lachry-
s. hici, curatis morbis his. aptat.*

4 si ex acrimonia sanguinis ³gliumz oriatur debilitas, sanguis corrigatur deoat. acrimoniæ & oppositis, si in resolutione sanguinis heretica deoat. hord. aven. serum lactis & c. conduntur; idem in pure resorbto ex abscessibus, sanguinem inquinante.

5. maa in ventriculo herens, debilitatis causa, venena, evanescit, corrigantur.

Sæpe post morbos acutos, infrenie phrenitidis curatam, debilitas capitis, delirium prod. idem, gravitas, sopor & remanet ex pura debilitate, ad mala hdi dicta bona sem. fini ceptant, quare novia opent evanescant, ut purgantia, vesicatoria &c.

Cos in febri suis debiles, vix roborari pnt, cum nunquam quiescat.

Pateb jam, quam impudente jactentur et prescribuntur Cordiaca varia in debilitate in morbis, quæ gelidissima, aut post absorben. tia, aut calida, nichil proficiunt; abla. ta! causas, hinc morbo. apante, optimum cordiacum est, bona dicta.

Calor febrilis.

Calore Olie, et o^o sanguinis attenuatur, & exal-
 tantur, quare $\square$ est rubra naturaliter. sic homo si
 cibo, et potu abstineret, ex eadem causa, $\square$ nam emittit
 nil rubram.

Subinde in in acuto; cum calore primo $\square$ est
 pallida, & praesentitidem futuram indicat, quia o^o et
 Olie sanguinis exaltata retinentur, ex proprio re-
 -num, caput, gelant.

Quondam $\square$ pallida, decolor, in febre valida, si-
 nimio potu & singulis dependet, quare cum o^o is
 sanguinis exaltati si miscetur, quare potu sopora.
 -eo quare est.

Calor ab attritu, seu actione vasorum in
 sanguinem, et sanguinis acri in vasa, hinc aliorum
 circulo dependet. globuli enim sanguinis velocitate
 per vasa pulsati attriuntur; Langui in, ut calor, seu
 febris valida excitetur, densus, crassus, esse debet, nam
 quod duriora corpora mutuo attriuntur, major calor.
 sic in febre acuta, biliosa, magnus calor; in
 resolutione, putrida, Lethia, ubi sanguis coctus,
 resolutus, educitur, calor minor.

Confusus sanguinis nositur, ex temperie acri, san-
 guine inflammatorie fuso educto, pulsu duro,
 ac si solidum per arteriam preloretur; hi labori-
 osi, rustici, denso gaudent sanguine, puellae
 chloroticae tenues, viscido, cum multo sero. saepe
 in otiose foemina, pallida, tenera constituta,
 tione inflammatorie fuso sanguinem possident.
 in nobili foemina, tenerissima constitutionis, facie
 pallida, pleuritide correpta, sanguinem vena
 eductum, cordacum, spissum mirabor, idque
 saepe in proxi expectus sum.

A Plethora saepe febris suffocatur. hi Sidenham
 Juvenem acuta correptum febricitare vix observa-
 vit, educto vena sanguine febris primo accessit, et
 postea repetita venesectione cessavit.

Corpora exercitata, laboriosa, ob sanguinem densum,
 facile incensibiles, gravius febre decumbunt.

Calore 90° et 91° et a missum in per Japonis exit
 e corpore, hi a sudore ob 90° subtile manilex flavo-
 centes in induratis. globuli rubri coadunantur,
 sanguis evadit crassior, imo majore calore serum
 coagulatur, quare, in acutis, inflammatis, in statu

62. morbi, oborta lethales, tum ob vires debiles,
tum sanguinem crassum vix resolubilem, hoc
dysenteriae angina accedens, lethalis, ob
sanguinem, liquidis alvo subductis, crassum fac-
tum, irresolubilem, viresq; debiles.

Olia, oco sanguinis attenuata, acciora sunt,
unde Ene rubedo, imo Ene si sanguis in
putridum alcali vergat, foetet. unde fac semper
incubilitas, crassities sanguinis & acrimonia, se
in pulmone, per respiralem difficilem, et cerebro,
per deliria, manifestat, quae symptomata sepe
Ene praecedunt alba, vix, ob stenta rerum vase.
Solida sicca, rigida sunt, quae in ardente, cutis,
linguae, oculorum, siccitas, ariditas, scabrities,
calore immo liquidis diffatis, consumptis, sanguis
torretur, crassus fit.

Curaatio.

Cum in febre sit crinitas aucta, densitasq; san-
guinis inflammatoria peccet; quare quiete mis-
seri, venesectione, etiam, si calor hac celebrata
non minuitur, & augetur, repetita quodq;
ad animi deliquium usq; hoc referuntur

ligatura arduum inferiorem superiorem 63.
leviores; ne totaliter vere, similis arteria
compressantur, alternatim administrate et
per mediam horam relinque; ne sit sita
alias ex totali compressione venarum similis
arteriarum circulus in parte sisteretur, cum
gangrena sequente; retineat de venosam
sanguinem in parte, ne tanta copia versus
cor euat, hinc calorem minuant; valent ma-
ximè si repetita venesectioni non cedat
calor, hinc obviis fructus debitori amplius
nequeat, ideo tantum usus sunt in hemor-
rhagiis minimis.

Interna sunt sedentia non actu frigida
sed temperata, ut densatus sanguis solvatur,
vasa stricte laxentur, deord. hord. avene,
aniseb. diss. Veri. cum sacro atri, aucto,
in Ol. Zni. infusio ubi resolutio sanguinis
ob putredinem metuitur, cymel, hydromel,
emulsionis s. s. c. s. papav. alb. Olro.

Aqua sola miscetur sanguini ob o^o
sanguinis resoluta, sed per diem elabitur.

64. quare Saponaceis decoctis opus est. ne tamen
calor ita temperetur, ut plane sepe, aliis
non minus sepe coquenda cause morbi.

Cutis ex pulverinosis, calor item cutis
si videtur, ne calor internus huius augeatur.
imò aer estivus calidus, transpiratione & de
frigida ex vase in vas, refrigeretur, pavimen-
tum herb. refrigerantibus conspergatur. imò
in aestu maximo sive huius opus, laud-
lyp. commendat.

Ubi vero magna cacochymia sanguinis
caloris causa, ut si Scorbuticus, Melancholi-
cus, ex atra bile mota, sanguini mixta,
febre corrigiatur, & calor sit resolutivus,
putridus, ut in Peste, Petechiis non raro
in quibus sanguis coarctatus, cum damno,
eductus. Iam venesectio nociva non
solum enim hac, cacochymia, ut opus
est decoct. mucilaginosi c. aucto, in Pl. de.
Pessimum est, si obesi febre corrigiantur
pinguedo enim febre coarctata, resorbata,

rancescit, sanguinem inguinat, unde Dna
 rubermina, humefers, sudor pinguis, indusia
 colorans, sepe pinguedo haec diffinita venam
 porta & pulmones permeans, eos obstruit; debet
 qd potius saponaceus sufficiens ut de cord. hord.
 avena cum O. puro atr, aucto, rob sambur.
 oxymel, lac ebulliatum. simul pinguis.
 Caerthimia, si e p, evanescit, ne venefactionem
 Samarit. coem. In albo, vita magna
 copia o'ofi hujus rancescentis odicitur. p'ijem.

Cur auras sepe in putridam degeneret?
 Dum Oia, & o' sanguinis acriora sunt, se
 rum coagulatur, dum diffilatur, unde Dna
 Stranguosa foetida, sudor foetidus, alvus foetida.

Cur calor levis in calore sumo noxius?
 Jaceat qd ager leviter tectus, neq' p'isulis p'ini-
 goibus oneretur.

Cur sepe arida vitalia viscera, ut pulmones,
 hepar, lienem major calor, q'ndq' dolor percipiat?
 quia sanguis stagnare incipit, inflammationem
 lethalem minuat.

66. Putredo non est causa caloris; corpus enim
putrescens callescit; sic in gangrena puti absque
calore, factor tamen putrescens adest. ad calorem, ex
pauca acrimonia stimulante ortus, fungo-
nem putrefacit, plus, si materia sit maligna, pu-
trefaciens, ut in Peptis, quare bene acida dan-
tur putredini resistenda.

Delirium Febrile.

Si absque affectione externa nervorum, variae
ideae oriantur in cerebro, delirium dicitur,
quod a causa interna nervos, sensumque
commune mutante, hinc ortus. Talium idearum
non respondet causae externae. patet
in insomniis.

Si in primo delirii gradu, excitatur idea
aegri, ac si extra corpus visceret, audiret,
admoneri tamen ab absentibus, degerit se ob-
servant; si vero fortior sit sensuum affectus, pri-
mitus affirmant ideam ortam veram esse, si
negetur ipsis. Haec, irascuntur.

Legit ipsipina, ideo excitantur, quae in
sanitate in personam debuerunt, quare
quibus soni occupabantur, de his infirmi de-
lirant.

Pro ratione ideo excitata, animi affectus
sequuntur, ira, indignatio, metus, timor, tristitia
hic de. Hi sunt furiosi, exiliat, obvio
aggressuntur, se laedunt. Si ideo excitetur mi-
ra, quae antea magis in sensorio praesens fuit,
attoniti, lacrimae, gemitus, vultus eorum
admiram, et metum exprimit, periculosum
est, convulsiones enim succedunt saepe.

Causa proxima est affectio medullaris substantiae
cerebri, inde enim omnes nervi originem ducunt,
et in medullam oblongatam continuant, una
cum nervis a cerebello ortis.

Causa nervos mutans, obstructio vasculorum,
nimis proteritus humorum, circula^o deniq;
vitiata, unde turbatur spirituum secretio.

Humia ergo velocitas humorum per cerebrum,
 stagnatio, obstructio, inflammatio, congestio, quibus
 circulus & secretio spirituum turbatur, nervi
 noventur.

Rege delirium oritur, ex sordibus in ven-
 triculo herentibus, quae se ex lingua sordida
 sapore amaro, putrido, nausea, manifestat.

Curatio.

Calorem temperantia, Olla, Sedentia. item
 revulsiones, derivantia, quae cerebrum per-
 quire copiose liberant, cum in alia parte
 cedunt ad pediluvia, involutions. pedum
 in lintea tepido-humida, frictions. pedum,
 epispastica, vesicatoria, clipes, qui laxando
 intestina, sanguinem a capite revocant, qd
 incipiant ex h. mod. O. omni hora, donec
 mitescat delirium. caput fovetur aëlibus
 diffectis, episthemat. emollientibus, ut in mod.
 In vasa externa major fiat affluxus, per
 quibus per carotidem externam ad exteriora
 minor ad interiora.

Quando erythemata ex v. frigida, sunt
in dolore capitis, ita in delirio juvant, in
specie in febre biliosa, cave ad his in exan-
thematicis, quia aptum demergant refrigeran-
do.

Optime delicia, sine calore nimio, cum
lingua humida, signant vesicatoria pe-
dibus applicata, id est his expressum, quibus
sunt multum malignitatis eductur, et exan-
themata, si adsunt in sanguine, expectantur.
sunt ideo doloris, ducta in cerebrum, delect
ideam delirii.

Interna sunt seductia, Osa p. r. camphorata,
emulsiões, in nimio calore opitata, que
sanctore in delirio maniacis, melancholicis.
profundum somnum provocando, quo saltem ad
demergens ideo gravior delectur, viresq. somno reso-
citantur.

Huc succedat venesectio in pede, plures deli-
cantes sine febre, solasse venesectio pedis
restitui, nil juvante venesectio in manu.

70. Hemorrhoidum apertio, si nāa inclinat,
ut si eyes ante obnoxius his erat, dolor, rubor,
punctus circa anum adest, tum balneum
pori & cataplasma. emoll. foveatur anus; si
non prodeunt, suppositorio ex Ole. gema cum
melle et aloē provocentur, dein affris ficius
foliis foveantur & lanceola, aut hirudinibus
apertantur, & sub fluxu eyes infuset vapor
de lyrida.

Crenatorum provocatio per pediluvia
frictiones, emplastia, vapors. De lyrida, &
venesectionem in pede.

Si vero delirium post febrem maneat, cum
pulsu parvo debili, evanescantia vitentur, est
enim ex debilitate, prout. dein bona dicta
apans, & roborantibus.

Subinde fortis sensuum affectione externa
interna idea delirantibus. Delirius. Si deli-
rans, audens concursum hominum, dum
vicina domus ardere, respicit. alius audiens
& gustatum in dream pelvum cadentem sonitus.

quidam petunt musum, alius contum, huius
 concessis respicere. quare non frustra Velles
 in delirio melancholicis, maniacis, purgato
 prout ab atra bile corpore, videntur vespera
 bona, corpus alius sanum, variis ita turba-
 runt corpus, ut deleatur idea praesens quies-
 sima, non ita, ut eduerentur humores, sic
 purgantibus, vomitoris fortibus, vesicatoris,
 contrariis actualibus, ponticulis, setacis,
 clasmaticis fortibus, submersione in frigida,
 nisi sunt, ut dolore excitato, idea deleatur.

Quidam cantharus magna doli, alii mosto
 nisi sunt, ut huius generis antipima deleatur ide-
 am.

Locis delirantibus Temperatus eligatur, ne-
 minum lucidus, neq. tenebrosus. hic quidam
 delirans cum idea hostis se inferentis in
 tenebris deliravit magis. Delirium quo meli-
 culosum populat locum lucidum, furiosum,
 tenebras, ardeantur persona, quas ferre aeger
 nequit.

Coma Febrile.

Somnus est ille status medullæ cerebri, sulcus, nervi non accipiunt tam copiosum, nec tam fortem influxum spirituum, qualis requiritur, ut organa sensuum voluntariorum suas actiones expedite peragant, est ergo spirituum influxus à cerebro in nervos, et à nervis in cerebrum impeditus, in comate.

In Comate Vigili, videtur esse per loca quodam influxus spirituum expeditus, per alia vero impeditus, quare obdormiunt quidem, sed ob inordinatam secretionem, et influxum spirituum turbatamque sanguinis in cerebro circulationem, evigilant brevi cum terrore quodam, et convulsione, dum fureti spiritus per plura loca repente in nervos sensibiles currunt. Si vero dormiant plurimum, Coma Somnolentum dicitur morbus.

Causæ.

Evacuatio nimis, per hæmorrhagias, alvum, vomitum &c, non pulsitur crani sufficiens sanguinis quantitas in cerebrum, quare somno

Tali seque convulsiones ex inanitione procedunt,
vasa enim non repleta, propria officio con-
trahuntur.

Repletio nimia. Si pletionii sunt somnolenti,
si, segnes; comprimitur enim sanguine cerebrum,
secretio spirituum impeditur. Huc:

Repletio ventriculi nimia fruat, prius aorta
descendens comprimitur, caput ita sanguine re-
pletur, ut cerebrum comprimatur.

Sanguis v. infidus; ut in Cachectis & inflama-
tione suppur. secretio spirituum impeditur, et
cerebrum comprimitur.

Cerebri compressio, ab extravasatione san-
guinis, feri, depressione crani, tumore varis
in cerebro natis, exostosi crani &c. soporem
causat, quo jam causa major, major sopor.

Si membrana nervorum in exorta medulla
oblongata inflamentur, medulla comprimitur,
spiritus sancti in nervos infusa nequeunt;
in Febre

Sopor, ex sanguine copioso, supposito, calore rare-
facto, incabili, cerebrum comprimente oritur.

Post evacuationes nimias: otum soporem curant
blanda nutricia.

Sopori à copia sanguinis: venesectiones, Scarifi-
cationes, purgantia, pediluvia conducunt.

Si à sanguine viscido, lento, proso oriatur,
ut in Cachectis, curatur morbus primarius.

Soporem à ventriculo opplato, venesectione
premissa, curat vomitorium.

In sopore à depressione cranii, extravasa-
tione sanguinis ac. vide Vulu. Capitis.

Sopori cum febre, subveniat rempessiva
venesectione, Scarificatione scapularum, qua
sepe delirium febrile, leniorem soporem
sustulit; phlebotomi item effectum observavi,
ex applicatione hirudinum post aures: tam
in delirio, qm sopore, item vesicatoriis pedi-
bus appositis, epispasticis pedibus & cervici appli-
catis.

Sidenham observavit leve delirium soporem
sepe praecipere.

Chymata etiam repleta conducant; interna
sunt etiam temperantia. Opa, acida.

Si delirio coma faueat malum, augetur
enim cerebri compressio, hinc delirium succu-
dens bonum, indicat enim compressionem minus.

Silentium, si coma cum ingenti effluuiis,
redit interne temperantia, narcothia, emulsi-
onem ad estum temperandum.

Infantibus in variolis, torpidis, et soporosis,
bono cum effectu applicatur vesicatorium Cervici.

Talia quoque sunt in Soporosis, quae sensus externos
afficiunt, ut ad naves: ans. Et. X. C. C. succ. aul.
mentum, vesicat. ejusque. cauteria &c.

Ne ex demibitu longo, opus fieri, corripis
gangraena sequatur, Libris in lecto frequenter
mutetur.

Peruigilium Febrile.

Ep. Somnolentia contrarium, in quo organa
externa ab objectis facillime afficiuntur, hinc
libet dormire vellet, non possunt, quia a con-

96. *Humores cerebri irritatōe, hinc actione fibrorum
cerebri turbantur, suntque nervi ita sensibiles.
Ad minimū objecto externo, juxta sonum, irritan-
tur.*

Causae.

Dolor, quo praesente, ideoque continuo in cere-
brum delatus, id turbat; anxietas, terror, humor,
ira, cura, moestitia, desiderium rei cupis-
sime. Ut foeminae motib. infusa, vigiliis sunt,
chloroticae fiunt. non foeminam motib. cu-
pidam continuo vigilem cum cathexia sequente
que, propter viam nuppiet, brevi sona facta.

Quae ex animi pathematibus ortum ger-
unt vigiliam non curatur, nisi haec removeantur,
dura mater enim hic, et cerebrum continuo iri-
tatur, hinc spiritus in nervos continuo de-
terminantur.

In febri vero ortus ex nimio obestum,
prolapsu humorum, hinc continua dura mater
et cerebrum irritatōe, pressio, spirituumque in nervos
determinatōe, fortis ex irigiente cerebri, et
durae materis inflammatōe.

Curatio.

Curatur, a spiritum temperantibus, sedantibus;
 Opio, acrio, quiete, animi affectuum evitatione,
 demulcentia in loco tenebrioso, emulsionibus pa-
 paveraceis. ext. episthem. ex emuls. s. pop. abbi;
 nucleor. persicorum, addito O. camph. aell. rofar.
 & Cataplasma. ex pane similag. pop. alb. in lacte
 cortis, addito modico croco. possunt tempora in-
 ungu. ungu. Populeon. alabastr. Somnifero. pedis
 involvantur in lintea tegulo. humida. alia;
 ubi biliosa febre, episthem. frigidum ex V
 ros. & pura c. O grobeff. & Cataplasma. frigidum
 ex pane, aucto. sem. cumin. Ole. ac.

Si a spiritus internus minims. sed, quanta pruden-
 ter data, conducunt.

Convulsio Febrilis.

Est involuntaria & quorundam, & omnium masen-
 corum visus. pro tendines contractio, a preternaturali
 fibrorum oscillatione pendens, ob influxum spirituum
 copiosius determinatum.

Omnium musculorum voluntariorum actio
 pendet a cerebro, proinde, si convellantur, causarum

98. Degravate actionis a cerebro determinatur.
que etiam plurimum, in febre, in cerebro heret.
huc in convulsione a vulnere, causa sepe fit,
et nervus pericranialis, tendos paretus, discipus,
arsenicum vulnere infusum, hemorrhagia eno-
mis, &c.

Eque causa heret in ventriculo, sic Gallenus
convulsiones in acutis, sine signis cerebri affec-
tus, observavit, humore bilioso vomitu rejec-
to, cessantes. quare a venenis, arsenico sumpto
et convulsiones observantur. infantes, ex
sordibus primorum viorum committuntur convul-
siones, quibus, clismatibus, purgantibus, vomita-
ris eductis, cessant convulsiones.

Soloribus nimis convulsiones non raro succu-
dunt, ut solori dentium, otalgia, cardialgia,
colica &c. infantes difficulter sentientes facile
convelluntur, ex torminibus epileptici flunt.

Qui debilitudine, et debilitate nervorum,
sensibilitatem laborant ex levi causa convul-
suntur, tales sunt Chylothoridici, Hystrici,
nobiles delicate educati, infantes.

Solusque a gravi causa convelluntur, ideo ^{79.}
periculosum est.

In febre convulsiones oriuntur, dum valida
febre agitata, rarefactus sanguis, cerebri actiones.
turbat, hinc neccessario inordinatum spirituum
influxum in nervos causat; hinc cause delirii
comate, perigiliæ febrilis, sunt etiam cause,
ob irritatæ nervorum, convulsionum. quare,
delirium, coma, perigiliæ, si sit cum substat.
In tertium, dum pulsus largitus, et hæmorrhæ
actio, futuram convulsionem præbuit.

Sæpe in acutis initio morbi convulsiones,
epilepsia comitantur, ex fortibus primarum viarum,
precipue in infantibus, sensibilibusque, qui
voraciter cedunt.

Horatio ante eruptionem exanthematum
urgent, quibus expressi cessant, plurimum id est,
in variolis infantum.

Si vero presentibus exanthematibus, cum delirio
comate, perigiliæ, comate vigiliæ, convulsiones
accedant, lethale plurimum, nervorum enim
initium irritatur; hinc cerebrum affectum esse constat.

Nervi singuli, motibus voluntariis inferentibus,
 & sensationi, oriuntur à cerebro, vitales nervi
 vero à cerebello. hinc non ramulus à ramo,
 ut arteria, vena, sed singulus nervulus à cerebro
 & cerebello ortum habet. multi jam simul
 combinati in fasciculum, una comuni inveſti-
 untur membrana, omnis generis vasculis gan-
 -dente, quæ à dura matre ortum ducit, eſt
 vera dura matris continuatio, pulposum
 nervorum inveſtiens; unde ſi ab extra nervus
 afficitur, propagatur idea ad locum cerebri,
 ſeu ortum nervi, ſi idea doloroſa ſit, con-
 -vulſiones excitare valet, ut ſit in dolore
 vulneris, tendinis, nervi ſemidiſſiſſi, puncti,
 criſtati, ubi dolore dentium, auris, dormi-
 -tibus infantum &c.

Oritur jam quæſtio, an idea veg: doloris
 externe nervo impreſſa, in pulpoſe nervi
 ſubſtantia, an in membrana à dura matre
 procedenti, ad cerebrum, motu ſpirituum,

an tensione membrane propagetur? hoc
certum est convulsionibus, relaxantia emolli-
entia plurimum prodepe. vid. Bagl. qui
variis spiritibus, acerbis, membranas irritando
convulsiones, et copiose relaxando, paralyss. in
animalibus vivis produxit.

Ubi semper convulsiones periculose sunt, hi
melius eos oriri a saburra ventriculi, dum nervi
in aliis visceribus affecti, crispati, ibidem ad
cerebrum deferunt, quam si nervi in ortu in
cerebro afficiantur.

Præputia convulsio est ab evanescere nimia
Cum enim major vis, Positum solis ovum sit
superius fluidas, quare his deficientibus, propria
fronte solida contrahatur.

In robustis, senibus periculosior, ex valida causa
enim oritur, quam foemina, juvenis, minimum sensu-
bilibus.

In juvene aucta decumbente 6 die morbi,
subfebris tendit ad agram, sequebatur tremor
totius corporis, 14 die totius corporis convulsio,

82. rodie a prout omnia. poro non semper le-
thalis: sunt convulsiones, dumodo cerebrum
affectum non sit. Li vi examini putrema-
te, sine febre delirio iniepit, sorore premi,
statim cum subfultu tendinum, et uba die
obit. ideo convulsio delirium sequens v
coma v per vigiliam, in specie in aucta cum
flore continuo non alleviante, subfultu
tendinum, tremore, lethalis: quia a sangui-
ne vasis cerebri impactu, febre rarsa et jam
medulla cerebri afficitur.

Meninges, et substantia corticalis: lesi: potest
sine convulsione, vi. Vulu. Capitis. quamprini-
mum vero substantia medullaris: leditur, statim
convulsiones: sequuntur; si go convulsio seque-
tur delirium, novimus sanguinem non hie-
re dantem in extremitatibus: arteriosis: v
venosis lymphaticorum, sed jam in ultimis:
corticalis: substantia, proxime jam ad substantiam
medullarem cerebri, vasculis: pro sanguis nalis
namque penetrat; medulla go irritatur, et resolu-

83.
Sic nulla ferenda, q̃o mori sepi debet.

Sic etiam $\square$ nam crassam, ṽsa exiguam.
convulsionis, delirii signum; quia 6° c^o d^o h̃i
 $\square$ ne retenta cerebrum irritant, ledunt; ori-
tur ṽsa $\square$ nas ex sp̃smo renum. Li paroxys-
mos hystericos, Hypochondriacos, ṽsa $\square$ na
præcedit, ex sp̃smo.

In convulsione duo ferenda pro^o annum
major in nervo influxus. 2do soliorum sp̃s-
mus, rigiditas, contractio præternaturalis.

Convulsionis q̃o oriuntur p̃a in vulnere, lēdine,
nervo semidistip̃o, puncto, acibus vulñi inf̃p̃s.
2do evacuationibus nimis, ætherothia q̃o
ex inanitione. 3do. doloribus nimis, ventis.
4to labora morum viarum. 5to in
febre, ex irritat̃e, ob acrimoniam, & medulla
cerebri & systemati nervoso-membranosi. ex
reprim̃o semper est, si convulsionis vitio cere-
bri affecti, irritati idioopathice oriuntur.
melius, si vitio aliarum partium.

Ad 8. March. de, quae plurima acidum absor-
bent, hinc in infantibus plurimum profunt.

Ante eruptionem exanthematicam, in specie in
infantibus inaequas convulsiones observavit
Lieberham.

Qui in auctis continuo sudant cum delirio
continuo, tremore, convulsione, hoc repente
in soporem incidere vidi, lethalem, intra horam
aliquot.

Hypochondriaci, & Hysterici per paroxysmos
cum refrigeratione extremorum convulsionibus
corripiuntur; profunt in paroxysmo frictions
calidae extremorum, clismata, cataplasma
si gelantis pedum apposti de. extra illum
proxime vici, visera abdominis ab atra bile
si adest, mundenatur, sanguis stillentibus corri-
piatur, et genus nervosum sensibile, facile
irritabile, debile roboretur in specie cort.
Peruv. in 8. elect. decort. syrupo de. qui
ferre in omnibus morbis per paroxysmos &
recidivantibus & auctis semper conducit.

Sudor Febrilis.

Sudor initio & in incremento febris acutae com-
parens, sine coctione in E na apparente, &
sine exsthorica, symptomatikus est, & malus.

Laxitatem extremitatum vasorum, circuli
sanguinis auctum, & vici principii facilem a
sanguine separaem pro causa agnoscit.

Hoc in omnibus est eadem & cum sanguine
cohesio, sic in laboriosis, struictis, & amentis
hominibus bene & cum sanguine coheret ideo
febre correpti, raro initio sudant, sed cum vici
cubis pira, arida manent usq; ad vici criticum.

Toto quodq; mea maligna febrilis sudoris
symptomatikus causa est.

Vici elemento in sanguine quiescit, ne globu-
li rubri concrepentes, inextinguibiles evadant, proare
in febre sudorifica, ob sanguinem factum inextin-
guibilem, frequentes inflammationes, deliria, irre-
solvibilia, ideo sepe ad vici magna copia
etiam sumpta, E na sudore facile elabuntur,

Si enim semel concrevit sanguis, non resol-
vitur amplius. Si sanguis vena eductus, et
sepida facile seduitur, minimè, si semel jam
concrevit. idem fit in corpore, si unio feri,
cum globulis rubris destruitur.

Nam in febris consideranda, ut sudor criticus.
asymptomatico distingui possit. intus tamen,
sudor ante curationem, initio & in incremento,
quo fluente symptoma non minuitur & plane
augentur, denique sine ephoria, semper malus
est.

Curatio.

Sudor Pestilentialis, Anglinis, si periculo,
ipso nequit, acce enim interfaciens sudore expellitur.

Alias mitigandus est, surgendo è lecto, in
lecto jacendo, leviter lecto corpore, pulverinaria
removendo, potus calidos vitando, frigidi sen-
sus bibendo ac.

sepe in intermittentibus, diebus intercala-
ribus, & post acutos tollitatos, ex debilitate
corporis, humorum tenuitate, sudoribus diffundunt
eque, debilitantur, demerantur, tunc opus est,

88. viris roborantibus, ut vino annoso crualvat.
Hungar. infus. herb. aromat. c. vino rubro, si
her. gallant. Sibiricam infus. herb. aromat.
cum V^o bis de die ad 2 coctile. sudorem tra.
dem compressit semper.

Diarrhoea Febrilis.

Est frequentior excrementorum liquidorum per
alium egestio. si sit cum torminibus, et
stria sanguineis, etiam rupto majori vase
purio sanguine, Dysenteria, si abruptas
inutata exant, dysenteria, si chylus evac.
etur, Passio Celiaca, si copiosa sit egestio,
cum torminibus, sine hi sanguine, ut intra 24
horas emacientur, melius sit convulsionum
cholera dicitur, sunt morbi hi diarrhoea
febris.

Tria in Diarrhoea consideratione notanda.
1° Diversitas mae excrete. 2° locus varius
maam suppositans. 3^{io}. Cause, quod fecerint
ut mae haec in intestina deponatur.

89.
primò: mœa diarrhœa. mucos, quæ est mœa lentâ,
spissa, exspicatione in lœmas, Tophos, induraf-
cens, sola mœratœ in v. itum solvenda.
Similis mucus naris, fœces, et totum tractum
intestinorum, ventriculi, œsophagi innungit,
si hic majori copia accumulatus secretus,
sepe puritatem simul habeat acrimoniam,
alvo expeditur, vocaturq; diarrhœa mucosa.
observatur hæc quidam post aëris vicissitudines
transpirare suppressâ, vici et anthummo, et
Catarrhalis vocari potest, sed virus non debilitat
salutari est. Si sepe in Catarrhis, coryza su-
bita tanta copia mucus hic accumulatur
lentus, et aëris simul naris erodens, ut strophia
insufficiant. Lymphæ. saliva minimè secreta,
et deglutita, arteriis exhalantibus, ventriculi,
intestinorum, minimè secretus liquor, succus
pancreaticus, bilis hepatica, copia accumulata,
nam dare possunt diarrhœa lymphaticæ.
nasaliter secretæ hæc cum chylo resorbentur,
sed id non fit, alvo evanantur sepe cum
debilitate virium consequente. in Hydrope

90. vero et leucophlegmaria, lymphæ resorbta,
salubriter alvo evacuantur. Gluten. mucus
nâli tenacius, quod ex mora muci, ostium
v. ingesta talibus; id sepe alvo cognoscum e-
vacuatur, non raro concreta intestina
obstruat. huc tributa Vitrea Galleni putat.
sic quidam glutine tali colon obduratum
sarcinum representavit, clysteribus in acerbis
exturbabatur. pus, sanies. sepe ab ulcere
ventriculi, intestinorum, benigno cancroso,
hepatis, mesenterii, pancreatis, henis abscessu,
vomicæ, ulcere gluvæ, nââ purulenta ad
intestina deposita, diarrhoeam causat. in nââ
mââ purulentam, ex empyemate, pleori,
hæc, peritonæomonia ad alvum deponit, est
diarrhoea purulenta, pro conditione puris
bona v. mala. si enim sanguine coagulato
composuit emariato, ob ulcera interna, composita
lethalis est. Sanguis. si striatum, aliis in
sanis, cum vermibus evacuetur sanguis alve,
dysenteria dicitur, quæ etiam ex ulceribus
malignis, cancerosis, in ventriculo, v. intestinis,

nati oriri potest. Sepe tñ abq notabili. p.
dolore Sanguis ano exit, ut anastomosi
dilatatis vasis hepaticis & mesentericis & el
hemorrhoidalibus. hi quidam post diuturnam
cardialgiam, magnam coxiā sanguinis ano
exeruit sine colore, ad brevi sequebatur debili-
tas summa, animi defectio, mors. omnes q
sanguinis deorsum, & per sum evacuationes, cum
tensionibus abdominis, cardialgia, febre et
ethales. oriuntur communiter, obstaculo nato
in vena porta, unde communis sunt inflama-
tioni, ulceri, cancro ulcerofo, obstructioni he-
patis. quare Bagl. qui sanguinem concretum
albo evacuat, si chylothoracem dextrum
fuerit durum, & dolorosum, oculi interni mori-
untur. hi nobilis foemina melancholia,
exeruit sanguinem prout, intra 3 diebus
fiverso hepate sano, dilatatis vasis biliosis,
sanguis in intestina per ductum choleochum
proveniens, albo evacuetur, sanari possunt.
ichor gangrenosus, olivus, cadaver olens. sepe
ex gangrenoso, hepate, pancreate, mesenterio,

92. intestinis ac. talis ichor foetens evacuator le-
thaliter. Bilis congepta & aeris facta, diarr.
has. causat, sepe cum febre. Vir 30 annos.
alias sanus per 14 dies biliosa tali diarrhoea
cum febre laboravit, et sequita diarrhoea sem.
per, prorsus habuit, inflabatur enim abdomen.
Bilis atra. hoc quod bono omine evacuator
si vero jam putrida sit, lethali oritur diarr.
haea. quare Hyg. dysenteria ab atra bile
lethalis.

In Morbis, in specie acutis, atra bilis visera
abdominis gravans movetur sepe, et alio &
Etena evacuator, at lethaliter. Duo vii, ascto
in acuta excrevere in statu Etena nigram
virescens quasi putram bilem, et brevi atque
obit.

2do. Visera varia, maxime diarrhoea suppeditantia
ut: nasus, os, fauces, epistomus, ventriculus, hepex
pancreas, mesenterium, vesicula fellea, intestina;
imò ipsa sanguinis aërmotia in intestina
deposita, diarrhoeam excitat, sudore sepe curabi-
lem, ex enumeratis partibus max ad intestina

93.
detrudi, id, alioq. evacuari, hic sanguis rorans.
fluens, dormiente aegro deglutitur, alio eva-
cuatur, varoq. metu periclit. aegrum, sepe et
mediam. mucus narium in coxyga v. in
tusi in infantibus deglutitur, alio exit. bilis
per ductum choleochum copiosius in duode-
num effusa, diarrhoeam biliosam causat, quodq.
viridem, sanguinolentam, atrabilem. pancreas
hepar, ventriculus, intestina, suppurata, ulcerata,
cancerosa, diarrhoeas causant. inflamm. hepatis,
pancreatis, pleuritidis, peripneumonias, phrenitis,
sive diarrhoea salubri solvantur. intestina
multis exhalantibus, et absorbentibus vasigan-
dent, quae sepe, infere in scorbutis, dum
acrimonia sanguinis in intestina ruit, maam
diarrhoea supersedunt. qd. a dysitis postibus
prospuit humores in intestina detrudi, et alio
evacu, et pro rae maam, et visum, a quibus.
maam in intestina detruditur, constitutione
diarrhoea salubris v. lethalis. a purgente
forti, totus per sanguis sub perie feri alio
exire pot. Si in cholera intra 24 horas totum

94. corpus emaciatur, convulsionez sequuntur,
a subita tali evacuatione.

23^{tho}. motus intestinorum peristalticus, & adhaerens,
& debilis, relaxatus, & tonus, vasa absorbentia con-
tracta, obstruita, multo obliterata, cicatrice obduc-
ta, aphthis obstruita &c. dum per exhalantia
in intestina pullos humores inhibere, absorbere
requirunt, qui collecti alio extruuntur. si
multum potus sumitur, qui reabsorbetur. Inna
sudore, expeditur, s. vero liquor non resorben-
tur, diarrhoea oritur. si intestina paralytica
sint, tum assumpta infusis aegro imbuta alio
exunt, ut p. in lienteria perisima, siq. in
in acribus focus infusis aegro elaboratur, acrio
affectu, sine noxa, quod in cum periculo.

motus peristalticus adhaerens diarrhoea causatur,
ut a sumpto acri purgante. lienteria ab ulcere
ventriculi, intestinorum, cancro hepatis, pancre-
atis &c. ob acrimoniam irritantem, ut non
detur mora ciborum digestionem.

Vasa absorbentia vitata diarrhoea causatur
ut in lienteria post dysenteriam, dum ultra

ex dysenteria orta cicatrice obductas vasa. 25.
absorbentia vitiant, obturant. ex eadem causa
p^{oss}et etiam oriri fluxus coeliacus, huius h^{abitu}
signis: ex obstructione glandularum mesenterii
oriatur, ut p^{oss}et in infantibus: cum ventre duro,
humido hoc laborantibus, chyli enim mesen-
terium per se non valens, alio evacuat,
cum sequente macie.

Prognosis.

Pro ratione macie, et viscerum affectionum, maciem
suppeditantium diarrhoea bona & mala, curabi-
lis & incurabilis. Li.

Sæpe diarrhoea biliosa, atrabiliosa, catarrhe-
tica, mucosa, purulenta bona. inflammatio hepatis,
pancreatis, intestinorum, pleurae, pulmonum,
cerebri, dum macia obstersit, quidem resolvitur,
at jam doctus agnoscit, ut sanguini assimilari
nequeat, diarrhoea solvitur saluberrime.

P^{oss}et bonum, ex empyemate, abscessu hepatis,
pancreatis, mesenterii, intestinorum ventri-
culi alio evacuat non raro salutiter.

96. Cienteria post Symplicisiam, ob ciatruis, &
paralysem intestinorum vix curatur.

Diarrhea ex atra bile corrupta, ulcere
& cancro, intestinorum, ventriculi, hepatis,
mesenterii, pancreatis, pure existente jam
corrupto lethalis. Bagl. vidit virum con-
tinua diarrhoea laborantem, cum facore oris
cadaveroso, ex ulcere cancroso Coli.

In Jani ex transpiratione suppressa orta,
hac adveniente, cepit, quae Hyg. alii laxitas,
alii densitas, alii raritas, alii obstructio.
sic Diarrhoea ex sanguine seroso, aci, sere,
ad intestina mense, in Scorbuticis, serosi,
phlegmaticis, dum intestina tali sero, sere
acri, relaxantur postea irritantur, sudore
repleto ex diascordae curatur ordine.

Diarrhoea colligativa ex ulcere & vomit-
u, pulmonum, hepatis, ventriculi, pancreatis,
mesenterii, intestinorum, lienis, lethalis.

Diarrhoea sponte auctens in Hydroge,
ex va putredine orta, lethalis, Venim talis

97.
putrescere, resorbta sanguinem coagulat, putre-
facit.

Diarrhoea initio in acutis, ma² necesse coctas,
v² in incremento p² coctione in Diu, allevi-
atione symptomatum mala.

Coagulative in acutis cum febre, & debi-
litate virium lethalis.

mala item presentibus exanthematibus;
ob retrocessionis metum.

Julpius recenset, foeminam postfebrem per-
traxim, obstructione huius laborantem, per
14 menses, excrevisse quotidie multum flavescenti-
bus ad ipsi² stercori incumbentibus, sine torminibus,
febris coagulative, aut emaciatione. adeps
erat, flamam enim in igne coquebat.

Diarrhoea sine dejectione virium, ubi no-
xia educuntur, bona, mala si ultimus p²gat.
ob continuum intestinum stimulum enim,
ex sanguine ad intestina affluente, ubi educuntur.
huc. Diarrhoea diuturna, ita relaxat intestina
ut continuus humorum in ea affluxus fiat,

98. Siq. sanguis sit acrimonia scorbutica, Ena,
infatus, mit ab intestina, capillus irritat,
simil consumitur purgatio, ideo emaciantur,
Transpirat, Ena imminuitur, cum multum
liquidi ano educatur. et diffinitione bonus
debitus intestinis reddi potest. Si in pueris
vires a malo victu diarrhoea per annos
durantes oriantur, a sola debilitate intest.
linorum, licet viscera sanasint, multisque
roborentibus cedunt.

Intestina vinturna diarrhoea exoriantur,
mucus enim obliniens internam superficiem
abraditur, Acrimonia nudos papillos, nerve
as tangit. Sepe intestina inflantur, ulce
rantur, ut abrasamenta ex lunicis intest.
linorum alvo exeant cum dolore atroci.
Corpus privatur nutrimento unde maries,
quae grvida, si bi dure diarrhoea abortit
quia nutrimentum demitur foetus.

Purgatio consumitur, et sanguis resolvitur,
alvoque sub specie feri educitur unde ab inani
hi vapores atrophia, simul et crassus et huius
proliatus.

Vomitibus ergo, & diarrhoea, & vitio ventriculi;
 intestinorum, ulcerorum, canerosorum &c. &
 vitio mae contentae, acida biliosa &c. & vitio
 aliorum viscerum oriuntur. Si hepar, pae-
 & creas, alia bile largiens, vomitosum, ulerosum,
 canerosum, vomitum & diarrhoeam causat,
 pae seque vomitus, strabiliarii, purulenti
 observantur. reliqua enim viscera etiam
 depita mae in intestina & ventriculum
 seque detrahunt, bono & malo eventu.

Curatio.

Si per acrimoniam corrigentia, sedulenta
 quata, roborantia. Si si ventrem in cholera
 guscula tenuia carnis vitulina, gallina pro acri-
 deducendo debet, eaq; per clismata injecit, datis
 simul opiat.

Si bilis viscido-acris & roridum ocosum caa,
 & & pagonaeva, ut cum melle, roborantur, nite-
 orum.

Si acidum, focusq; virides excremantur, acidum
 purantes. absorbentia conspuunt, ut & figill.
 bolus coena, C.C. ustrum.

Si bilis putrida albulina flava & atra
nāc alkalina, acida conducunt.

Māa evacuetur vomitu, quia conuulsione
māa impedita intestinis exantibus, ventri-
culos exprogetur, notus, persistalticus inver-
titur; Si Jibenhām in antio initio, si
nausea vomitus initio rogebat, licet nil ejiceret
tur vomitu, felicitate dedit vomitorinum et
mirabatur, vix egestam māam operapreci-
fore, symptota tū remississe. Dysenteria
toties repetito vomitu, licet nulla indicatio
adfit, curatur; iucumant. Specifica est,
in Diarthea, et Dysenteria.

Si in Diarthea, simul et in Dysenteria, ab-
domen sit inflatum, humidum, cave a systen-
bus, ad rhabarbarinis māa evacuetur, idem
fiat, si symptota Diarthea & Dysenteria, tormi-
na rogeant, signum enim est māa in intesti-
nis relicta. idq; continetur donec tota
māa evacuatā sit, abdomen ubiq; mode
fiat.

Huc opriata, ut land. liq. Sient. landan.
 ydon. Ithenac. coless. clut. diaphor. o'omij.
 dulc. clismata o'ofa, item clisma ex dulc.
 torment. o. diaphor. quo diarrhoea in pleu-
 ritide, multis alijs cedens, in foemina illi-
 co sopita est, ac reserantur in specie in diarr-
 hoea torminosa, dysenteria, et hypercatasi
 a purgantibus drastis.

Ma per sudorem revellatur. Si in ambis
 sudore compressus diarrhoea, in specie dato
 diaphor. dysenteria maligna sudore curatur;
 diuturnam diarrhoeam, ubi jam laxitas
 intestinorum adept, sanguis totus in ea ruit,
 et pro aer, ut in scorbutis, scrofi, phlegma-
 tis ac. sudor repetitus sistit. optimum tu-
 est sudoriferis opriata, roborantia ut cort. cas-
 carid. ac misere.

Saepe et diarrhoea a massa sanguinis acri-
 monia orta, quae tota in irritata, et laxata
 intestina ruit, ut in scorbutis, chypochondria-
 cis, non curatur, nisi sanguis degreuetur.

In diarrhoea colliquativa phthisica dysina
ex diaphora. 3° injectum mollem retordat
perhoras, suspendo diarrhoeam.

In diarrhoeis aliisq; aliis fluxibus sudor
est saepe suppressus, quia omnia liquida ab eo
evacuantur, dum sudor, & una adveniens,
bona.

Coxitis intestinorum roboratur, si inde
diarrhoea ortalest, & expulso aceri remaneat,
convenit vitrus. ferri, potus. gravior, ut &
expulsi. ferri, & cost. casu. torment. extr.
torment. nux. mosch. cost. granator. rad. bistort.
cost. peruv. ac hoc in decort. B. B. B. vino
per dysm. injiciatur, huc rhum. tostum,
H. Ch. tosta prestat. ext. epithem. aromat.
cum vino, usque ex Theriac. Androm. c. o. o
H. Ch. expulsi. camph. ac conduntur.

At prout debet nostra noxia expulsa esse,
quandiu enim nostra foetida, nigra, livida, cru-
guosa, viridis, purulenta, ichorosa, biliosa
glava fluit, abstinendum ab his, usque dum
nostra ad foveas naturales accedat.

102.

Optima sunt talia adstringentia in hien-
teria à nimia laxitate Toni intestinalis;
cum aromaticis maritata.

Diarrhea, sunt dysenteria & vomitus;
per peroxissimos redivans. & antea, in
peroxismo quatis. ac. extra illum cor-
poris. Peruviano p. r. c. ovis misto cedit, p. r. i.
dysenteria & Diarrhea cum febre, &
febr, & inflammationi, futures gangrenae
reperit.

Haec omnia dicta intelliguntur, De diarr-
hea, & dysenteria, in corpore sano, visceribus
bonis, nulla laeae affectis. Si enim diarr-
hea & dysenteria ex ulcere, cancro, ventriculi;
intestinorum, abscessu, ulcere, cancro, hepatis;
mesenterii, pancreatis, & ovario, sola
diluents, acrimonie opposita, prosunt.
vomitoria, purgantia, adstringentia dum
nocerent.

In diarrhea, similiter dysenteria. cum
febre, vendicatio, ad praevendam inflammationem, prodest.

Exanthemata Febrilia

Sunt efflorescentiæ, in vasis cutaneis hærentes; adeoque habent pro mæa aliquid, quod extrema vascula cutanea pertranspire nequit. mæa febrilis, ad proportionem ultimorum vasculorum cutis, subtilisata, sudore diffatur. si hæc colla crassior sit, hæret in ultimis finibus vasulorum; suntq; exanthemata mæa acris criticæ & symptomaticæ a frigore in cutem secreta. unde pro varietate exanthematum febris varia sortuuntur nomina. ut Febris erysipelatosa, urticata, scarlatina, miliaris, petechialis, variolosa, morbiliosa ac.

Varicellæ sunt primo maculæ rubræ in partibus pulcherrimis, 3. & 4. die in facie, collo, & in aliis partibus erumpentes, aliquantum elevata epidermide lumentes, quæ inflammantur, et apparente in medio puncto albo suppurantur, surgentq; pure flavo, crassiusculo,

plena. Si distincta quavis variola separata
conspiciatur, discreta vocatur. Si tam dense
erumpant, ut multa in unam confluant,
cum humore facies horrida & manuum, &
cognia mae incabilis, confluentes. Si lata
sint, et pallida, verucinae. Si & spiritus acri
plena, non pure, aquosa. Si aere inflata,
phlogomatica. sanguinem fundentes, &
livida, nigra, & cum limbo nigro, pessima
sunt, quia maligna, gangrenosa, cum febre
maligna colligativa conjuncta, quare potius
si deest. aven. c. an. Et.

Post eruptionem horum cessat febris, quae
denno sub suppuratione ob dolorem, & tensionem
cutis accenditur, febrisque secundaria suppu-
ratoria vocatur. Huius post eruptionem fe-
bris non cessat, malum, magnam enim
cogniam mae variolosa in sanguine produ-
centis indicat.

Dierthea in discretis periculosa esse solet,
in confluentibus vixi cum salubrem, neque
eruptionem impedit. vide Libentiam.

106. Morbilli sunt maculae majores, minores,
vires, figurae, pulchrum morbum similes, rub.
re, si malignae sunt, plumbeae, nigrae, pra
eunte numero, et mole coalescunt, et aliq
tum entem excedunt, qd tactu notatur optimi
non suppurantes, ut variolae, sed cuticula rugin
tae spumatione sine dolore, ardore, sed tan
tum declinante morbo cum pruritu deci
dentes. aliqando aliquis tumor faciei, colli
conjugitur. Bonum est, si hii excreti, astra
asped. ma epe videtur. Una, subtilis, vasa
la minima obstruens, cuticulam comburens,
a vasis separans. a sero qd aeri oriri viden
tur, quare saepe 14 diebus ante lapsis, sicca
serina molestat.

Subeche, cum variolis, v. ante, post eas.
se soli ingruunt, sunt exanthemata
rubra, nec elevata, nec suppurantia, nec lata,
sed sublonga quasi, striata, cum febre, et
inspicula erumpentia, et spumatione cum
dolore proveniente evanescentia, a sero aeri
orta.

Charlatinum exanthema, sunt maculae ^{10%}
rubrae, parvae, sine nimia elevatione cuticulæ,
angustissime penes se erumpentes; decem in
unam maculam latam, ut imperialem agnoscunt
coeuntes, squamatum, cuticula adusta, decem
dentes. Sæpe humorem universi corporis faci-
unt.

Urticatum exanthema, sunt tubercula
rubra, in scalptione ob pruritum, alba, dura,
quasi notius cutis caesa quicquid, sæpe cum
humore corporis.

Exanthema miliare album, sunt exanthe-
mata instar milli parva, alba, sero acri pellu-
cunda plena. cum pruritu et squamis dispa-
rentia. si nigrescant maligna sunt, à sero
acri vascula lymphatica rupta orta.
miliare rubrum cum pruritu instar mili-
prodit, et cum pruritu squamatum decidit,
à salinis acri sanguine oritur.

Petachia sunt maculae rubrae, purpureae
cinereae, fuscae, nigrae pessime, instar morfus.
pulvum, à quibus desinguntur, sunt compresse,

108. non relinquunt punctum in medio m.
2. bicusidum, ut signum morbos, pulvis. item
oxymelle facta non evanescent.

Exanthemata haec & cum febre benigna,
& non & maligna comparantur.

Si qd febris cum subitanea virium, sine
causa manifesta, prostratione, erythemia,
confusio spirituum, comis. dolore, facie imm.
& tarta, sapore putrido in hoc, maligna est,
contagiosa, putrida. Similis enim debilitas
in febribus benignis in statu primo compa-
& rer.

Sub aestu exedente nunquam erumpunt
exanthemata, praetelabentur enim humores
vascula lateralia seermentia, quod aestus
vexator debet acidi, pro ratione, plane in
febre coequativa, putrida, in H.

Athor in aestu temperato & sufficiente
optimum excellens est camph. cum modico
nitro combinata, cum cornes. f. C. M. item
Cucub. sicca variis corporis partibus appo-
sta, quae quasi extrahunt exanthemata recepta.

109.

Veneratium multum devoratum, sequitur
anxietas, exanthemata, quae vomitorio
dato omnia cessant. restia herba cuti
applicata, exanthema producit.

Febris continua Putrida.

Si febris sine gravibus symptomatibus, durat per
24 horas Ephemera. Si diutius, sine tñ multis,
et gravibus symptomatibus, Synocha simplex.
Si huius diutius pergat, cum Olia, et coo sangui-
ni volatiliscentur, humores, blandi degenerant,
vertitur in synocham putrem. huius initio
statim praesens acrimonia in sanguine, fit
febris cum gravibus symptomatibus, vocatur
Synocha putris.

In ephemeris, et synocha simplicibus vix ulla
adeo acrimonia, sed tantum boni humores,
sola aucta circulatio molesti esse videntur,
quare venesectio, diluentibus, temperantibus,
clismatibus facile debet, sine sensibili crisi;

110 nisi longiori aucto acule humores degene-
rant, tum sudore solvitur, Et na sedimentosa.

Si male tractetur, etiam o^o sanguinis
exaltentur, in putrem degenerat synocham.
non intelligitur tñ per putredinem, vera
corruptela sanguinis cadaverosa, sed tan-
tum humorum degeneratio in acrimoni-
am, dum o^o et etia sanguinis volatilibus
tur, vasa stimulant. Et hinc sepe sudor
olivaceus, foetida alvi excrementa, Et na
foetida testantur corruptelam, tñ hoc potius
putredo incipiens est, quia citius vasa cerebri
destruerentur lethaliter, anteqm vera putre-
do in sanguine oriretur: quare febres pū-
tida diuuntur, dum a naturali blando statu
humores, in acrimoniam degenerant, et in
putredinem vergunt.

Synocha igitur simplex, supstitudinem sangui-
nis inflammatoriam, quae heret in vasculosa
viscerum compage, et vasis capillaribus extre-

112. non raro extrema frigent licet urantur
interna, sanguis enim siccus. tantum in
majoribus vasculis circulatur, in extremis non,
cor enim debile ad extrema usque nequit pro-
pellere sanguinem, obstaculumque vincere
unde lethale est. plurimam autem id fit
in inflammationibus partium nervosarum,
ut ventriculi, intestinorum, dum membrano-
sam partem siccus ad extrema usque
penetrans, circulum impedit.

Pulsus celeritas major est, quoniam in aliis febribus
saepe inaequalitas, dum ob sanguinem siccum
difficultas circulantem, dum acrimoniam.

Subinde in inaequali pulsus oritur, ex febris
et circa praecordia haerente, vomitorio exarsa,
deponens. imo pulsum varie turbatum circa
crises observari, haec indicare solent. testatur
ipse multoies verissimum experiri sum.

Quia crassa, rubra, turbida, cruda, sine
sedimento; nalis est coloris straminei, in

ephemera, & synocha paulo coloratio; quae
jam rubrior est, eo majorem humorum de-
generationem indicat.

In Temperamentis Sanguineo-plethoricis
plurimum observatur haec febris.

Sicque febris ab initio ad finem usque aequalis,
homotonos seu acmaestica, si paulatim increpat,
epacmaestica seu anabatica, si descrecat,
paracmaestica vocari solet.

Cum eger in aspectu medico trobetur, quae
pulsus non est statim explorandus, sed post
paullulum temporis, in utraque manu cum
sepe arteria in uno corpore profundius jaceat,
hic pulsus parvus videtur.

Prognosis.

Pulsus fortis, magnus in putridis bonus.
Debilis, frequens, parvus, inequalis, inordinatus,
intermittens malus. in moribundis pulsus
debilis, celerissimus uno alterove validiori ictu
intercurrente, cum pectoris anxietate observatur,

Cum cor collato, in finibus venosis, et auri-
 culis, sanguine, validius se contrahit, dein
 intermittit, unde celerime minimèq; in
 arteria undulationes percipiuntur, arteria
 enim aut debilis, aut spasmo stricta, osilla
 se vivide nequeunt; donec iterum repletum
 cor validiorem iterum faciat; quare in
 morbis pulmonum, si pulsus in magnitudine
 decessat, et anxietas angustatur; lethale.
 brevi ante mortem, pulsus in corpore non
 percipitur amplius, extrema frigescant, cum
 sudore frigido. indicant qd haec vitam va-
 cillare.

Saepe concocta materia, ante crisin variequirit
 in pulsu mutationes. vid. Solanum.

Respiratio quo difficilius frequentior an-
 helosior, cum narium junctis diductis, dolor
 circa vitula, quo inordinatior, pejus, quia
 oppletum, sanguine crasso, pulmonem indi-
 cat, quare junctis narium diducuntur, pectus

valide attolitur, ut majori copia aëre capto, iis.
pulmo repletus dilatare valeat. Deo respiratio
inordinata, modo rara, modo celer, item valida
inspiratio, et parva expiratio, et parva inspiratio,
et valida expiratio, item expiratio feruida et
plene frigida lethalis, jam enim gangrena
adept. in gravidis, gibbosis respiratio est
naturaliter difficilis, quod in febre plus angustatur.
Inprimis quod longius, in prope morbo, in
vasis pulmonum stagnare incipit, minori
copiam in cordis ventriculum sinistram redit,
et artenas, quod pulsus in celeritudine magni-
tudine detrescere debet, lethale est.

Eapitudo maxima, iactatio, situs mutatio,
decumbitur in dorsum extensis membris, lethali-
tia, obsumam omni debilitatem bonum
defectum, membra movere nequeunt, jacent
quod in dorso immobiles, sic cadaver, si in latere
prostratus, propria gravitate in dorsum nititur.
Si egi nullius rei sint solliciti, ut produm,
nil interrogant, sensorium enim affectum est!

Si nulla appetant alimenta, & ea idcirco
 evomant, & sumpta, gravitos, anxietas, seque-
 -tus, cepit enim digestio, q̃ lethale. Item
 si magnam inappetentiam, subitis appetitus
 excipiat, sine facta crisi, sensorium enim
 affatum est.

Quia, quo rubicundior, majorem attitum
 denotat & regenerationem humorum in
 putridum aliali. & si sit turbida, et nil
 subsideat, fors, quia ob attitum portio-
 -ne volatilisata, gravitatem specificam ami-
 -serunt. quo jam citius sedimentum subsi-
 -det, melius, ad continere sedimentum debet
 & cum erythoria. Si in malignis Septimi
 in aegris delirantibus cum sudore, tremore ma-
 -num, & pronebat, aliquoties sedimentum
 movi. In sequebatur. Quia in aestu ipsa
 delirium, convulsiones praebuit, & hinc
 enim noxia in corpore, q̃ spasmodum rerum
 q̃ cerebrum afficiunt. Si in suis aegris
 clabatur, cerebrum patitur, unde plurimum

is observatur in delirantibus, comatosi. 117.
□ na parca, stranguiosa, mala.

Si tremuli motus musculorum ad finem
manus tremulae, si pulsus tangatur, ager
manum retrahat tremulam, inscius, tendo
subpultus, convulsiones instant; tanta enim
sensibilitas, irritatio nervorum esse videtur,
ut levis tactus statim ideam communiui ce-
rebro, unde inscius manum retrahunt.

Pessimum est, si oculorum splendores pe-
reat, jam enim humorum subtilissimorum
in oculis aristas cepit, cum non nictitant
moribundi, a pulvere in aere volitante de-
torquentur, sicuti flenti.

Si vultus agri cum lacrimis moerorem
exhibeat, ceteri tamen reges se insensum esse, pessi-
mum est. Lacrima ex audita morte
non adeo mala. imo lacrima saepe ante
criticam haemorrhagiam, ob majorem son-
gvinis ac caput appulsum, fluunt.

Si difficile dormiant, seque evigilent
cum terrore, & dormiant quidem, at evigilantes
nullam refactionem, potius majorem debili-
tatem sentiant, respirant, ex turbulento
enim somno, convulsionum metus, ex non
refectio, compressio cerebri, nullus animi
secretio judicatur.

Pustule, purpuree, livide, nigrae, gan-
groenam humorum dicunt, & malignam
sanguinis resolutionem. Si & cantharidum
in jugularem canis viventi injecta, sangui-
nem venitus dissolvit, nigrumq; efficit vis-
bile.

In scorbuticis in febre exiguâ, seque appa-
rent purpuree & livide maculae sine multi-
tudo gravibus symptomatibus.

Chylothorax, tensus, inflatus, abdo-
men, ventriculus inflatus. lethale videtur
esse paralyticè bonis remediis non resistens.
nec aëre.

Cum in febre humores & in suppuracionem in-
 flammatoriam & tenuitatem, & resolutionem ma-
 lignam, ubi Peste, alijsq; malignis, ut febre
 variolosa, Petechiis, vergant. prout in priori
 morbo, cum quiescit, sit magnus, plenus, fortis,
 frequens, venesectione, etiam repetita, initio
 si neceps, vomitorio, diluentibus, temperantibus.
 Opus quoque in resolutione usq; febre maligna,
 miasma putoris sudore expellatur, non ne-
 cessario acidis, quae & miasma putridum alca-
 linum corrigunt, captaunt, & sanguinem coa-
 gulant; venesectio in talibus febribus nocet,
 non ita vomitorium, cum in his sanguis non
 peccet quantitate, at qualitate maligna.

Indicant hic malignae statim initio cum summa
 virium prostratione. Habent hic putride, & reso-
 lutoriae febres remissionem calorem, qm febris
 est sanguinis inflammatoria suppuracione orta.
 prout Siwenham an Op. p. 101 dilucido usus est.

Febris ardens?

Febris continua v. sunt continentes, si ab initio ad finem usq; in eodem fere tenore calor permanet & continue remittentes, si quidam remittant, non tñ totaliter intermittant.

Ardens jam ab urendo, seu calore urente et siti inextingibili nomen habet. cum autem exacerbationes, & remissiones habeat, ad continuas remittentes, quotidianas, tertianas, quar-
tanas reducitur, in quibus cost. Peruviano opus est. quidam quotidiana laborans, pleuritica corrigitur, & febris quotidiana prope tenore suo, sed in intermedio tempore vero urgebat febris inflammatoria pleuritica. quoniam hic, an in tali casu cost. Peru. pleuritidis nocere? an fors, febrem inflammatoriam temperando, prodesse?

Diagnosi.

Calor ad luctum fere urens, circa viscera vitalia sumus, estus, in extremis calor remissior, quod si sanguis inflammatorie fissus, sanguis enim n. circulator in extremis, tum ob sui crassitiam,

tum vasorum stricturam, quare per aliquam
 vasa majora celerior est circulatio, attritusque, ut
 in vasis pulmonum, ideo aer inspiratus styge
 calidissimus, siccitas cutis, narum, oris, lingue
 limbo eam dissipatum, tum vasa exhalantia
 constricta, quare Hyg. febre ardente precurrentes,
 siccitate obeunt.

Respiratio sensa, anhelosa, citas, obcelerem
 circulum, attritum, et inieabilitatem sanguinis
 per pulmonem.

Lingua siccis, flava, nigra, exusta, aspera,
 quia vasa exhalantia exsiccatas ab inieabili san-
 guine infarcta, circulatione protruduntur, em-
 inuntur, et una cum quodam livido in eis
 rarente, exsiccatas, sordes lingua constitunt
 flavescentes, nigrescentes dein, et siccis, exustis,
 vidi sepe crustas ex lingua nigrescere. sepe
 per similes quod in esophago, ventriculo,
 intestinis exsiccatione contingere solet. L.
 lingua humectari incipit, in vitæ cruste, ut
 in gangrenas separantur, a vivis, bonum est.

Sibi ab incabititate humorum, siccitate, acrimonia & in sanguine & urinis, vis, alcalina, aromatica, spiritusosa, acida, Ofa oritur. in ardente à siccitate exhalantium, constanti, oneg, in cabititate humorum, et acrimonia alcalina dependet. Si vero deficient, tunc causa sibi adsit, non sibi, quare in lentibus potius seque praebetur.

Alii fastidium, nausea, vomitus, halitus, oris, foetio, sepe alii fluxus, obspimus, à bile exaltata, corrupta. egi carnes, ova omnia, alicalescentia fastidit, et acida appetunt, non vero omnia fastidit, male omne, ob creberrimum quodam affectum.

Anxietas, inquietudo, tum à difficili transi-
tu sanguinis per pulmones, et veram portam, tum sordibus in ventriculo, intestinis, putridis.

Summa lassitudo, tum à rapidissimo humo-
rum motu, tum acrimonia infuso sanguine, hinc spirituum secretionem vitia, inde affe-
ctus. sepe obuium dolor costarum, carnis con-

Infirius ob acrimoniam dum vasa, membranae,
pericardium irritantem, tum circulum humorum
irritantem.

Infirius, ab incalibili sanguine, vesiculas
pulmonales prementem, unde una alteram pre-
mit, atterit. Ico in peripneum. pleuritice
Infirius ex hac causa.

Vox glaucofa, à nimia affe. asthenie siccitate,
laringis, unde per lethali, & inflama-
tione. Ico in dysenteria, diarrhoea gutturali,
acuti, arginae, cum anxia potus deglutitione,
lethali est.

Delirium phrenitis, pericardium, comae, comae
vulso. diebus, in quibus exacerbationes.

Prognosis.

Febri hac habet suas exacerbationes, quare bene
quotidiana, tertiana, quartana biliosa continua
remittens appellari potest.

Si tertiana & secunda exacerbatio sit cum animi
delirio, sudore frigido, pulsu inaequali, obscuro &
cavi, evadat agri, communiter sequens exacerbatio
ob vires fractas lethali est.

In exquisita ardente, cum pessimis
symptomatibus, raro aeger 4to die supervivit.

Solitus hemorrhagia nasium, mensuram
hemorrhoidum fluxu, ab largo, nam stilla,
die mala sunt. hic quidam in hac febre,
hemorrhagia nasium, per dies 3, continuante
a Belio liberatus est. aliquos gutta 3, 4
die stillantes, mortem proterendum, dum enim
adeo quidem impetus, ut arteria solvatur,
ut sanguis corpus sibi ipsi viam obstruat,
nisi post sequeatur hemorrhagia larga.

Hemorrhagia nasium critica non raro,
gravitate temporum, tenebrosa caligine,
precordiorum quodam tensione, dolore, pruritu
nasium, et tensione oculorum, faciei rubore,
naris dextrae sinistrae rubedine, indicatur.
sic Gall. sto die morbi, aegro, credenti se vide-
re sequentem rubram, hemorrhagiam nari-
um praedixit, nil tentare voluit, ut aut Belio
eraret. ideo Hipp. Tensio Chylothodiorum

Sine inflammacoe, hemorrhagia signum. Galien.
aeque, si dumer chyrochondrium sinistrum cum
pulsatione, ex nare sinistra sanguis fluat. si
dextrum, ex dextra, quod in nimis hemor-
ragia naris sinistra chyrochondrio sinistro,
naris dextra chyrochondrio dextro, utriusque
naris ambobus chyrochondriis applicuit -
cucurbitos cum effectu. ne autem in solu-
tari narium hemorrhagia, nimis despective
cucurbitis sanguis ad chyrochondria deri-
vetur, cave. si eundem cucurbita ad chyro-
chondrium sinistrum apposita, in nari he-
morrhagia sinistra, inflammationem tamen
auespuit.

videtur esse inexplicabilis quidam capitis
cum chyrochondriis consensus.

Omnia haec hemorrhagiam noxiam antea-
cedentia signa, oriuntur ex majori sanguinis
ad caput appulsu, quare non raro pulsus
bis feriens observatur vid. Solanum.

126. ut autem bona & integra contingat
crisis, in $\square$ sedimentum esse debet. Licet
quidam die critico sudavit cum erythoria,
& cephalone symptomatum, ad quia $\square$
erat tenuis, redivivam passus est, sudavit
iterum cum erythoria, & $\square$ tenui, sed re-
divis morbus tam diu, donec in $\square$ na
sedimentum poneretur. nam enim mitem
craspiorem $\square$ na evacuantem, successibus
quasi paroxysmis, ad sudoris subtilitatem
coquere debuit, cum sanis humoribus am-
plius assimilari non potuerit. fors ex
hypothesis rerum reventa generaliter craspior.

Die criticus est illud tempus, quo materia
morbi cocta, subacta, ad proportionem va-
riarum excretionum subtilizata, variis
viis e corpore educitur; sunt quoque dies, 4. 7.
11. 14. 17. 21 &c. quia tantum temporis
natura in preparatione, & coctione materia morbi
requirit; licet si simul cum $\square$ evacuari debet,

127.

lial enim sudor multus prodeat cum le-
mine, si $\square$ sit tenuis, non sedimentosa,
reidua fiet. quod:

si die 4to exarcentur omnia cum $\square$ is
condis, 4 die mors instat, si 4mo exarben-
tur, tum q^uo in motu indicatur, tunc p^{ro}mo.

Sape in die 4to fit exacerbatio, 4mo
adhuc major, & in 14 p^{ri}mo obit.

Quandoq^{ue} fit exacerbatio die 4to cum $\square$ is
condis, & ob vires fractas, p^{ro}mo die 6to obit.

Solvitur sudor universalis calido, copioso,
Vomitum, alvus, die critico, cum $\square$ no sedi-
mento. Sape sputo crasso, p^{ro}mo morbo
inevitably sanguine infarctus erat pulmo, qui
mutatur, solutus, die critico tussu ejicitur.

$\square$ nas nigrae, cum tali sedimento, le-
thalis, & ob sanguinem gangliofum factum,
& atram bilem morbo, motum, plane si
foetida sit, sive crassa, sive tenuis.

Sanguinis fontem & sanguinis multus,
 lethalis; ob vasa in renibus & pulmone
 incabili sanguine rupta, & vasa acibus
 sanguinis erosa.

In malignis talis multus sanguinis,
 & fontem, aequale lethale, ob sanguinem
 resolutum tenuem factum. id in vori-
 cosis malignis observatur non raro, & an-
 tist. & diutius conducit.

De gluti lesa mala. antia sititate
 nimia aut inflammatione pendet, cumque
 nil deglutiri possit, humido hi opus sit,
 patet. pressimum est. sepe deglutitionem
 difficilem in acribus, brevi ante crisis, ob-
 servari lethalem.

Astus internus cum extremis frigidis,
 fere lethalis, proia aut crassus sanguis
 extrema circumloce cepit, & tantum per
 vasa majora interna movetur, aut interna
 jam adest in visceribus, in fere membra.

nos, parotibus, inflam²o. 3° lethalis. 129.

Facies rubra cum sudore frigido, glutinoso, mala, sanguis enim vasa aliina ingressus est, & denne exprimitur sub specie sudoris visidi, cili adherentis, sudor enim criticus, calidus, universalis, avolans brevi esse debet.

Parotides non suppurantes, & diffidentes cum augmento febris, mala, nisi alius vis eliminetur, mala cum euphonia, & parotides redeant.

Parotides symptomatice, urantur, feru² condente, & ita ad suppuratam brevi deducantur, ne mala maligna retrocedat. v^o Pagl.

Alvus nimis fluxa, obliuione, foetida ante coctionem, sine euphonia, lethalis, praedixim enim indicat.

Si tremor artuum, delirium, & delirio tremor accedat, lethale, medulla cerebri, & partes membranosae irritantur.

120. Peripneumonia, pleuritis, ventriculi,
intestini, hepatis, lienis, mesenterii,
diaphragmatis inflammatio. lethale.

Solvitur sic critico rigore, horrore,
dum inflammatorium spiritum in extremis
vasculis hucens subito solvitur, in vacuas
quasi venas ducitur, rigorem autem cri-
ticum sequi debet sudor universalis, cum
etna se dimentosa, hemorrhagia narum
&c. si hec non sequantur, malum est, ori-
tur tunc rigor à minimis vasculis in ex-
tremis totaliter obstructis, corde debili, non
potente sanguinem ad extrema usque ob-
staculum in extremis, propellere. unde
lethale.

Ardens differt à syncho, quia habet exa-
cerbationes, et remissiones. ab intermittenti-
bus, quia remittit quidem, non tamen
intermittit. à continuis remittentibus.
levioribus, interquartiana, tertiana, quartana

continua remittente, quia est cum summo
aestu, imprimis circa vitalia, siti inesci-
pibili, et ariditate totius corporis.

In hac febre est in extremitatibus va-
sorum, sanguinis stasis inflammatoria, quod
inflammatio peripheria, dicitur facies rubor,
imo post mortem cortex cerebri, quasi injec-
tus, ruber invenitur.

Curatio.

Cum sumus sit aestus, dissipatio liquidum,
residui inspissatio, corporis scititas, humo-
rum in putredinem degeneratio, quare
humectantibus, diluentibus, Efficiamus.

Acti calor, ex pulvinaribus vitetur. aer
sit frigidus, situr corporis erectus, et
nisi debilitas prohibeat, seceat ceteris in sedili,
aer frigidus exproposito.

Potus sit cognosus, de noct. horb. avena,
c. succ. citri, aucto, rob sambucc. emulsionis.
pulverula, crem. horb. aven. c. succ. citri aucto.

Si jam adeo cuiusdam partis inflammatio,
frigidus potus vitetur.

Venefectio initio, sub remissione symp-
tomatum celebratur in manu, siq. urgeat
delirium, in pede. Si vero frigus adeo
extremorum, internorum aëther, vitanda
cum enim parum sanguinis in arterias
extremorum pellatur, parum recedit in venas
prope hoc parum venis educetur, nisi
angina, pleurisy, pneumon. suffocatio urgeant, hinc
prostratio, ac symptoma leviori incipit, vena
claudenda.

Clysmata sunt repetenda, ex oxymelle
decoct. aven. c. Olio, 3s quater die, et
repetenda, donec aëther mitigari lingua
humectari incipiat. Tum ab omnibus
refrigerantibus desistendum, ut nova causa
subigere valeat. in delirio clysmata quib.
ma, aëther enim demperant, et revellunt.
Cumq. firmitate in hac febre obest,

ideo pulmone, nobis vapor & liquida^{133.}
trahatur, in corpore totum vapor tali
exponatur, Troni epithematibus foveatur,
subaxillis, parotis, inguinibus, frongie
& liquida madida applicentur, ut ita humi-
dum in sanguinem resorbeat. Si hemor-
ragia novum vapore & liquida, procuratur,
Supra picea lenitur.

Sub remissione datur cor. Peruv. in Tre-
3/4 omni dihonio c. O. - decoct. omni ab-
hora, cyanth. c. O. rob sambuc. ut ita
paroxysmus precaveatur.

Hæmorrhagia novum nimia, n. venæ
tione, at ligaturis artuum, ut sole vine
comprimantur, ne tantum an cor cedat
sanguinis, cuiuslib. piceis Chysochondris
applicatis, dextro, si sanguis ex nase dextra
fluit, sinistro, si ex sinistra, ind. estum tem-
perantibus, emulsionibus, tollitur. Si vero
hæc non juvent, et periculum jam iminet,

134. Iam linteum, solutione mercurisima
Oli. alb. madidum, calamo scriptoris ob-
volutum, narisbusz profunde intensum,
calamo extracto ibi, donec post dies ali-
quot fronte excidat, relinquitur, juvat.

quidam In plenus est pulsus, calor per-
tingat ad extrema, color ruber sit in labiis
et facie, non suppressus. si vero jam
facies pallens, pulsus vacillet sistatur.

De Febris Intermittentibus.

Quamquam in imo Paroxismo difficile
Genus Febris determinari possit. Galien.
In vult, in quotidiana, minus frigoris,
calorem lentum, pistulosa excreta esse,
Temperamentum Phlegmaticum, anni
Ternus humidus. Tertianam introare
cum majori frigore, calore mordaci, siti
adese excreta biliosa, corpora cholericis
prehendere. in quartana, sentiri, osium
confusum dolorem &c.

Observata etiam sunt Febres intermit^{tes}.
terres, quintanae, sextanae, septimae die
recurrentes, in quolibet mense.

Sunt jam et Vernales, quae Februario, et
Autumnales, quae Augusto intuant. Hi
Autumnales jam Januario minuantur,
Vernales in Junio et Julio. Saepe serius
intuant, ut Autumnales, in Septembri et
Octobri. Vernales in Martio et Aprili cum
viscida, acris per Hyemem accumulata lecto
Veris deprore solvantur, febres accendunt.
in Autumnis acrimonia in sanguine per
aestatem genita, succi calore inspissati solvi
incipiunt, eduntur e corpore, quare Autumn-
ales difficilius curantur, ob bilem aestate
acriorem factam, sensum factum sangui-
nem, saepe periculose sunt durante non raro
ad verem usque, contra Vernales. Facile sanan-
tur, fronte non raro cepant. Autumn-
ales obstructions viscerum posse trahunt,
cachexias, Hydrops, quae in Vernalibus non
observantur.

Sunt ad huc intermittentes singulis, dupli-
cate, triplicate, continue, exquisita, notha
extensa, epidemica, maligna, biliosa.
hi non raro astus cum delirio ad 24. mō
30 horas extenditur; quōdā sunt cum fopore
exanthematibus miliaribus.

Diagnosis:

Inajit cum ositatione, pānculatione
sen membrorum extensione cum oblectamento
succedit lassitudo, gravitas, totius corporis
angues, pallens, livens, sequitur horripilatio
frigus, rigor, maxillarum concussio, quā
omnia autem motum turbatum, et
sanguinem extremis stagnantem, in majori-
bus vasis circa cor, pulmonem congestum
divinit, quare frigori tempore fitis, mox et
ob incalibilitatem sanguinis, exhalantium
strituram, unde humidum non seernitur,
Et est crassa, pallida, ob spasmum renum;
quō jam magis frigus, major sequitur calor,
et contrā. qui moriuntur, ppe semper sub
frigore obierunt, in fletu, fletu, ob crasum
sanguinem circa vitalia collectum; licet

Et in calore ruptis vasis in cerebro, Plethora
obscure propiunt.

Sequitur calor gradu auctus, dolor capitis,
et coloratas, minuitur anxietas, pulsus fit
magnus, quia concretus frigore sanguis re-
solvi incipit cum attactu, unde fit, tum
ab attactu sanguinis, tum putrido, bilioso
humore in primis viis.

Succedit defunctio, seu male subacte expulsi-
o, et sudores, et sibilantofam, alvum vomitum
solita vasa enim laxantur, corpus sanguis
soluitur, maa cocta evacuat, et post somnum
blandum remanet debilitas.

Prognosis.

Mutantes sepe intermittentes in contrarios,
tum ex calidiori adhibitis, tum si maa multafit.

Cum sub frigore solidorum elementa ad se addu-
cantur, hinc rigida fiunt, calore itum laxantur,
sepe in quolibet paroxismo, patet solida debere
debilitari, relaxari, sanguinis vero flux, et o'ia aeris
ora fieri, cum tempore Aprioxie solida laxa
sint, sepe illa chyli assimilatio in sanguinem
et attitus, sanguis ergo generatur tenuis, globuli

138. rubri non coniunguntur, facile dissilinas;
unde die intercalari. Sudores frontanei, ob
vasa laxa, et sanguinem tenuem, non com-
 pactum; pallor, saliva viscida, humorum
dum, chydrosis, cachexia, ob sanguinem visci-
 dum. sepe concurrente vasorum laxitate
oc. et Ebrii sanguinis exaltatis, scorbutus
sequitur intermittens; sanguis fit aer, et
tennis; quare sepe malo omine in Hyana
sanguis ex gingivis fluit, naribus, tennis;
coracineis; quidam circa palpebras erythinosos
nascuntur, a sanguine vasis effuso, tum ob
tenuitatem, tum acrimoniam vasa erodentem.
Intermittens. 3o. Scurvus ex dictis causis
Cachexia, Hydrogi v. Scorbutus sepius
aut obstructionis visum, scurvi, ob
vasa laxa, et sanguinem v. viscidum factum,
et tennis et aerem.

Caupit quidam leucophlegmaria, pro a frigida,
et putrida humorum indole pendet.
Hydrogi vero a sanguine tenui, resolutio
in serum; qui cum febre, et scirrho he-
rubri prelosum.

Obstructiones. Hepatis, Lienis, oment, pancrea. 129.
his de exiguas intermittentes, quae in farin-
hos mutantur. Libentiam in obstructioni-
bus, frictions abdominis, Iungr. de artha-
ritas inunctiones, purgantias commendat.

Saepe intermittentes salubres sunt, corpus
ab iduvie liberando, viscida attenuando, quae
Hyp. convulsioni febrem supervenire, bo-
num. imo obstructiones leviores, iteri ex
obstructione Hepatis una solvuntur.

Causa

Videtur esse inertia liquidi nervosi, dolet debi-
litas, tremor ab inordinato spirituum influen-
tendo; Cordis vires debiles, quae nequeunt
ad extrema usque propellere sanguinem. in-
certam quoque liquidi nervosi comitatus sangui-
nis lentor, ex cordis debilitate. oritur ergo
Paroxysmus, & ob incaluitatem sanguinis in
extremis & majorem repressam canalium, ex
spasmo & defectum potentiarum moventium.
sed cum sanguini repente paroxysmo corri-
piantur, impossibile est sanguinem tam subito
incaluitem fieri, neque tam subito in solidis

140. rigiditas nasci potest, superestq; causam esse
ans; quæ robur dat vasis moventibus.
Si sepe a motu animi perturbatus, a terrore
intermittens oritur; quæ non raro terrore
denno sanatur.

Causa ergo prædisponens videtur esse in nervis;
cortex enim decurans in roborando syste-
mate nervoso, et animi motu compressendo,
efficacissimus est, omnesq; intermittentes de-
bellat.

Sentis et febres particulares: hî in Virō
redibat Hemigrania quotidie, pulsus in
corpo non mutabatur sub potissimo, al-
circa oculum ibi enim dolor inhoans,
sensum caput premit, ne venesatio, epispasti-
ca, vesicatoria, elixmata, purgantia profu-
ere, ad corticem cepit morbus. Cuiusdam omni-
die brachium frigebat, tremebat, sequente
sensum calore in parte, quæ omnia corticem
aperere. ipse multoties dolorem capitis
periodicum illius corticis sustulit.

Fluidum nervum excitatur a causis 1249.
occasionalibus, ut mala dicta, aere, terrore
vitiis di. ut non semper accedunt causa occasi-
onales, et tñ pñ provocantur. redit febris?
an qñ causa excitans fluidum nervum, in
illo latens? & fluidum spiritum excite?
in vivo sub actuali salivæ pergebat febris,
non qñ oriri potuit a sanguine spisso, solu-
tus enim erat argento vivo.

Non negandum quidem putidos humores
in vitiis vitiis, conspersionem suppressam
caritate suo, interim tñ redit febris, excipia-
tiam har maa.

Videbatur qñ intermittens ab epidemio quodam
miasmate nervi, spiritibusq; impactu excitari.
sic Libenham epidemici quartanæ grassantem
observavit, ubi tñ diversitas ætatum victus
diversas febres producere debuisse! an qñ,
si nullum vitium in solidis, neq; liquidis
decegi pñ, spirituales dicende? certe febris
qñ resistit a nimis evacuationibus. et
sola idea & levissimus error in victu & externis,
a febre in unum bin, semper febre corrigi.

142. Si lentam putat, Febres intermittentes.
efficiat id, in cogenda, & evacuanda causa
morbi; per paroxysmos, quod continuat per
dies; quare si continua 9 & 14 die solvitur,
intermittens quidem genus 9 & 14 paroxysmo.
ad eam intermittens id paroxysmis facit, &
continua diebus? fors nam semper die
intercalari colligitur excitans paroxysmum
sequentem; app. quadrante ante febrem hunc
sanissimus videtur, quare nam citius non
excitavit paroxysmum?

Spiritus ergo excitari videntur a fomite
morbofo in omni vis, visceribusq. abdominis.
collecto, saepe enim febris sumitur, si
sanguis per febrem viscidus & acris tenuis
factus est & digestio adfit vitata & visum
obstructio. non raro tñ nullo praesente
vitio in solidis & fluidis, febris tñ recidit.
ideo Anthonnalsi restinaciores humores
enim nostri aere humido-frigido vitantur
cachectici fiunt, transpiratio suppressa, frigus
vibilis astate lentorem contrahit, qui lentos

obstructiones hepatis, lienis producit. 143.
Vernales vero ob puriorem aerem, transpi-
rationem melius procedentem, fri fronte
aspiciunt.

Si mæ pethinarios, copiosos, q. in ut uno
paroxismo evacuari queat, febres sunt Epli-
catæ, Zymicæ, continuæ, extensæ &c.

Curatio

Aër temperatus sit. Dieta sic intercalari
paulo plenior, vitando omnia dura, cruda.
Breui ante paroxysmum cibi vitentur, non
digeruntur enim a nra morbo occupata.
die intercalari modicæ excitantia, vinosa
dantur, ut excretionis promoveantur; som-
nus sit longior; motus corporis conducit.

Febris non sistatur statim coctæ, sepe
enim ab adustis humoribus, bile tenaci acia
præcordia hærente, obstructionibus viscerum
Anthummo oritur unde, quæ suppressa, corpus
langues, Cachexiam contrahit, Hydrogum, et
Scirrhus viscerum, iterumq.

Sæpe in observari, Diuturna febre, aqros
in Cachexiam asilem, tumores pedum inci-
dise, et febre non fugitæ, in pectus misce,

144. convalescere in brevi, prescripto cortice
Peruvian. cum resolventibus, amaris,
Olibris, interpositis, p. m. junctis lenibus.
purgantibus, aut q. v. illa, et ita p. m.
cessante febre, remissae Cachexia, Chydrops.
Non raro enim agri non propter obstructiones.
quas multoties non inveni, a p. m. diuturna
febre, humoribus factis Cachectici, et solis
debilitatis, in Tumores inveniunt.

Aliquot ex febre diuturna factos chydros.
spicos, sine gravibus viscerum obstructionibus.
cortice, cum amaris, lenibus, purgantibus.
et q. v. illa, in vino infuso curavi feliciter.
observari, sopita febre, brevi ab Hydropi,
tumore pedum, Cachexia liberatos, et
contra redeunte febre, brevi iterum intra
misse, ut diu cortice opus fuerit, non
ergo semper ex obstructionibus viscerum, sed
sepe ob diuturnam febrem, humoribus factis
viscidis, et solis debilitatis agri in
Cachexiam, Tumores pedum, asiten et in
cibum, tum cortice cum amaris, et lenibus
in abdomine evasatam, tum per alvum

Quam Dinam ducentibus opus est alio. H. S.
egri in pejus runat. Solto etiam simili
infuso vino gum. * addere.

Ante Paroxysmum aliquot horis dentur
Salia, quae aequabilem per omnia vasa curi-
lum promouent, et lentorem solvant, ut sub
paroxismo melius moveantur, ut: diluentia,
aperientia, Olea neutra, alkalina, amari-
cantia, ut rad. cythos. contrayerv. serpentis.
virginianae, maxime in yna, in mucosa &
frigida semper. in calidioribus rob. sem-
buri, reborum converit, in yris, ubi
putredo metuitur.

In febre Autumnali cum humorum
visciditudine, bile per astatem adusta, si
eger flavescat, & adnata, cum F. nra flavo-
rubra, anasitos circa praecordia, obstructi-
ones, viscera adfint. rad. Paracoron. cythos.
gram. Scorzon. cum Oleo polyest. 7 ro
Ole. & rob. samburi. large potetur, item
Semen lactis cum dictis cortum, & fronte
sepe sabura soluta, alva vomit. ejicitur,
quidq. arte opus est. Abdomen bi. de

146. pannis callidis fruetur, et chondrochorda,
Sung. solventibus innungatur & emplastr.
Silenel. & de cyenta legantur.

Si ob solutorum laxitatem, fluidorumque
tenuitatem agri. hore effluant debilitante
adstringentia in vino rubro, austero infusa ju-
vant, ut cort. chire, Samarisp. capparum.

Si nausea, ructus, vomitatio, halitus, foetibus.
anxietas, tensio molesta circa praecordia, hy-
pochondriorum intumescencia, oris amarus,
vestigio ventriculi morsus. de. mra fuviente
febrem praesens, sive febre genita, evacuetur
vomitu; alio si. lumborum obtusus dolor,
borborismi, flatus, abdominis tumor, sibi
em. eluta, putrescens, diarrhoeas, dysen-
terias excitabit. propter et dysenteria pro-
mitti. vomitoria regere quod debent.
a purgantibus nimis, in specie drastica
cavendum, febris enim restrainior redditur,
nisi si nulla mala praesens sit.

Viro ingratissimo tertiana extensa biliosa
cum delirio laboranti, venesectione praemis.

520 cum vomitorium ob contraindicationem
propinari non potest, dedi cort. Peruvianum
in decocto, cum Oleo amygdali, et intra
breve tempus, nam biliosa alvo sensim
educta, convalescit.

Si frigus grave periculum minatur, in
senibus praecipue ante paroxysmum dantur
infusa calidae, pediluvia, balnea adhibe-
antur; in paroxysmo frigoris, itidem infusa
calidae insistentium.

Venefectio casu prodest, si plethora, corpus
juvenile, estus ingens, delirium. in biliosa
vero tertiana extensa, nec parva fere est.
imò si et vomitum, et venesectione opus,
praecedat venesectio, ne fors agitatio vomitu
excitata, et plethora praesente, sanguis ad
caput pulsus, vasa rumpat.

Algoris, exortus sum, sub frigore agros
gravissima tussi pectus corrigi, sensim calore
accedente evanida, tum leni, quia stoma-
chica, tum mella, si quia stomachi affecti
adfini, vomitum illico tollitur.

148. Sub calore, temperantia, Ofa, decorta
aven. horb. acetos. cum rob sambuci
conducunt.

Sub crisi, cum sudor, et sedimentosa pro-
dit, dentur leniter diaphoretica, infusa
calida flo. sambuci. horb. ac.

Mania, deliria quaedam, dydrops, cache-
xia ac. post diuturnas febres, his jam cessan-
tibus, exorta, cum a debilitate solidorum,
visceribus humoribus pendant, corroborantibus
amoris, Olibus. lixiviosis, ut Oleo fig. fabarum
geniste in vino solutis curantur, et victu
analitico. Hydrops in apus habet infuso
ex amoris, lenibus purgantibus, et spiritibus,
aditis Olibus.

Curatis. Febribus, proterpine Anthusmalibus,
aliquo tempore solventibus, amoncantibus,
et quin. resinosis insistentium, ad totaliter
solvendas obstructions, remedia bona dicta,
et cort. china praevenietur.

Sub parossismo quodvis terrifica urgent symp.
tomata, in specie in intermittentibus biliosis
malignis, extensis, ut convulsio, aphonia,

Sopor, exanthemata quodam conungunt, 149.
tum utiq, churia quiescens, vesicatoris do.

Quandoq, frigis. tantum est, ut incalescere
aeger nequeat, et suffocetur; succurrendum tunc
est, lateribus calefactis, plantis pedum appo-
sitis, internis infusis, callidis, frictionibus.
callidis ac.unctionibus sine dorso.

si dolor fixus, continuus, ardor internus,
inflammationis hepatis, vel alterius visceris, signa
vitetur cortex.

si vomica hepatis, vel pulmonum, una
sepe post albam suppurationem incipit, oritur
febricula intermittens, quotidiana, vel tertiana
ane typhum ludens; cum sit febris
suppurans, non sistatur cortex, saluta-
ris enim est.

Febris anthraxialis, ab obstructione he-
patis, ut post aestatem ferream, torrida, fac-
to sanguine, oculis icticis, Linga sufflata
gravitate circa praecordia, obtuso dolore
hypochondrii, orta, cortex minimè
sistenda, salutaris enim est, ab sabarra

150. primarum viarum educta, & sicut fatu-
raturum decortum in $\mathcal{V}$ sicut luti, rad.
cyth. Taraxac. gramin. 5 rad. asientium
cum Ole polyest. 700 Ot. rob sambuci,
addita, in majori obstructione, rad. Helleb.
nigri, fol. jenn. & R. Bap. Helleborata,
caeterae chypochondria ferientur, iungantur
enclap. Jileneb. & cicutae regantur. Li-
qua febris cortice pignetur, aeg. tota hy-
eme languet, obstructiones obfirmatas,
Schisthus, chydrops excipiet. Li. q. ex usu
cortice aeg. languet, adnata flavescat, gravi-
tas circa praecordia adsit, deprimendum ab
eo, & resolventibus insistentum, gum. Xev,
decort. cyth. Taraxac. &c.

Leptam febris, purgantia revocant,
quae vitentur.

Ad curandam febrem sepe 3iv ino plu-
ribus opus est, si aeg. medicamenta recusat,
& sumere nequeat, clysters ex cort. chine
eductis prius potibus. Asmate domestico, pu-
more non raro profunt.

Adstringentia ut alumen, cum resolventibus si
amoris mista, sequuntur intermittentes. cave
in ab his, praesentibus obstructionibus visce-
rum.

Saepe, cum periculosa sub praesidio us-
que symptomata, cor. febre sequi
opus est, tunc obstructiones viscerum adfuit,
quae sequitur febre curari debent.

Phrenitis

Cum a causa interna, in morbo, sensorio affecto,
idea excitatur, non correspondens causa externa,
sensui afficiente, ideamq. mediantibus nervis in
cerebrum deducente, delirium adest. Idea
excitata v. placid, v. diffidens, unde delirium
jocosum, ferox, meticulosum, terribile, spe-
taculosum cum admiratione, triste cum fleu-
re. ideam enim excitatam sequuntur animi
affectus, id, tristitia, risus, admirationis et.
quos aegri vultus praesentant. Saepe de-
clinant de his, quibus sani occupabantur.

Phrenitis qd est vera inflammatio cerebri,
v. membranarum ejus, cum febre continua,

152. acuta, et delirio perpetua. Saepè enim
in acutis, inflammatoriis, ut pleuritide
delirium observatur symptomatium.

Diagnosis:

utrinque delirium tam symptomatium, quam
idiopathicum. Dolor capitis continuus, cum
febre, et calore capitis, pulsatione in interno,
ob meningis inflammationem, cortex enim cerebri
non dolere, in fungum enim excreta, abs-
cindi potest sine dolore. rubor adest
faciei, oculorum, ob majorem sanguinis
ad caput affluxum, et in Carotidem exter-
nam; somnus. Involuntarius, coma vigil, cum
terrore, ob affectum cerebri, et ideas for-
tes excitatos, evigilant acri; delirium,
idearum enim ortus in personis, non responde-
ntis externis, si idea levis sit, est deliri-
um facile, si acri increpetur, fortis, usque nullis
objectis externis deliri potest, ferocitas, et
oblivio omnium, collectio floccorum, ideae
enim varie representantur, ferocitas, oris
et sanguinem interibilem et partem dysphagi-
tam, et vasa minima constricta; oculi

Siccī, pulverulenti, & splendentes, fixi. 153.
cc.

Causae.

Abusus spirituosorum, capitis. Soli expositio,
vigilia nimia, ira, &c. quae inflammationē
superum sanguinem faciunt, et commovent.

Quartor sepe febris epidemica inflammā-
toria, in Pleuritide, Peripneumonia, Angina,
maxime proclivis ad Deliria. hic cum
sanguis in arteria pulmonali stagnat, cor
ventriculus dexter se evacuare nequit,
sinister regit sanguinem ad caput pellere,
unde jugulans se in Scabrum ventriculum
plenum evacuare nequeat, sanguis ergo
in capite remansurus vasa inflammat.

In Phrenitide ergo symptomatica, et vera, a
crasso sanguine intencibili lingua apparet
nigra, ob vasa exhalantia gangrenata.
Tua alba, focius alba, quia Olij, &c.
acria, ob praesentem retinentur in sanguine,
egri, si causa praesente, sepe non sentiunt,
cum sensorium turbatum sit, non sentiunt
ergo situm et malum est, hinc invitis sepe
potus probetur.

154.

Sunt jam ideam ab extra excitatam,
sequitur apprehensio, judicium, ratiocinatio,
compilatio, diffidentia, metus, ira, amor,
risus, admiratio &c, ita ideam intrinsecam
a sanguine in cerebro stagnante animi af-
fectus sequuntur, plane si fortis sit, ut
nullis objectis externis deleri queat.

Pervigilium a levisima inflammatione
Cerebri oritur. in Phrenitide vero medulla-
ris cerebri substantia afficitur, ibi ve-
rida imprimuntur utroque initio nervo-
rum. Pulsus est durus, ob sanguinem
compactum, et finis arteriarum obstructo,
membranoz affectas, dure matris, qui si
tremulus, undosus, inagligiat, cerebellum
affectum monstrat; raro autem durat
in Phrenitide, quoniam cerebellum brevi non
natiatur, ab eisdem enim arteriis ramos
habet, hinc sanguis ingredientium circu-
lationis in cerebro raris major copia
in cerebellum ruit. Respiratio sepe rara,
quasi aegri circulationis obliuiscatur.

Vultus Torvus. ferox delirium indicat, 155.
futurum, talis enim observatur in Janis
iratis.

Hic idem sanguinis per naves, impulfus
ad caput ducit, ut cum sanguis per cras-
sum, quidem arteriam ad effluere nequit,
unde larga hemorrhagia optima.

Prognosis:

Morbum hunc periculo plenum, raro ego
fuisse, raro quidem semper supervivisse.
Sepe in maniam incurabilem determinatur,
sanguis enim vasa prope lymphatica in-
gressus, difficile resolvitur, et dissipari so-
lito una cum vasis concrevit, accedit, vasa
minora, a urgente crure, comprimuntur, con-
crevere, unde in edicibilis mania, stultitia
furoribus, amantiosis. Sanguis item eadem
cognia, ubi statim sano, ad caput impulsus,
per pauca numero vasa fertur, alio impu-
sus, coactis existentibus, et celeris cir-
culatione; hic post pleuritidem ab eadem causa,
sepe concreto cum pleura pulmone, asthma
remanet incurabile, ab Hepatide libens.

156. quandoq; malo eventu in lethargum de-
-positis, acuto humore inflammatorio, &
-secrectione spirituum intercepta, nervis
compressis; quare Hux. lethargo delirium
accedere melius; qm delirio lethargum.
Sed dum febris, & cephal. minuitur mul-
-tum, tum lethargus excipit. quodque
-in Catortum mutatur, deq; repente
eundem statum retinet, quem ante habebat,
nerv. pres. fors ob maiorem compressionem
dum rurs. in sensorium redire impediuntur,
imo & sanguis; & sequitur omnium musculorum
convulsio, quare in mortuis arterie sanguine
turgentes reperiuntur. quidam Catortum a syden-
-hama & violenta rum in musculos explosione
derivant.

Signa periculosa, & Funesta

Vomit. bilis; nisi oriatur a praesistente saburra
in rimis vis; periculosa est, cerebrum enim valde
affectum testatur, vide vulnera capitis.

Sputa. frequens, etiam in adstantes; valde enim
appellitur sanguis ad caput, hinc & in glan-
-dulas salivales, ab arteriis Carotidibus; externis
ramos habentibus, quare saliva sercio major.

Tremor. qui oritur ab incubili sanguine 15%.
in cerebro haerente, & spirituum influxum
in nervos impediende, turbante, cerebrum
comprimente. imo sanguis lateralia vasa
tubulipima lymphatica intrans cerebri me-
dullam irritat, unde Tremor, quare post
mortem cortex imò medulla cerebri, quasi
injecta, rubra apparet.

Flvus. Urae, intermixta, & alba, cruda.
ob spasum dum ductus choleodochi, dum
tubulorum renalium, quare tñ bilis, qm
o% & Ocia cum U eliminanda in sanguine
remanent.

Convulsio, medulla enim cerebri pñ afficitur.
anis, medulla cerebri ruditer tractata, statim
convellitur.

Oculi pulverulenti, seci, impeditur enim huius
mudi, ob sanguinem crassum, in oculos secretio;
Sic in oculos invadunt, non nictitant enim.
angulus, neq. sentiant, quare lethale est.

Stridor dentium ob convulsionem musculorum.

Stis defectus, praesente sititate, sensorum enim
affectum est, sed sibi non sentit ager.

Ingens varietas Saporum, sibi variis, visis
variorum. haec cum non pendant a mutatione

158. nervi in superficie externa, indicant ner-
vorum originem in cerebro mutari, saltem
ideam representare; minima enim fibrilla
nervosa in superficie externa, a cerebro habet
originem; ob curvum enim turbatum vix
ideae origini nervorum imprimuntur, ob eorum
mutationem, saepe in partem, ut nervo in
superficie externa affecto, ideo ad cerebrum
non deducatur; fortior enim ibi origini
nervi impetu, ob caetera mutatione nervi
vinci nequit. Sic etiam in Comatosi ob com-
pressionem nervorum, nisi nervus nudus
in extremitatibus afficiatur, ideo ad cerebrum
non deducitur.

Pathematicum perturbatio, dum ex more flet,
more ridet, irascitur, gaudet, inequali enim
est cerebri affectio.

Ulcus antiquum, si fuerit, pallidum, lividum
fuit, vita enim cessat, circuli, sanguinis
usque ad extrema. Hoc etiam in aliis Chronicis
vixit. imò si in fanis, ulcus antiquum non
se consolidetur, morbo Cerebri brevi sequetur.
Phrenitis, Peripneumoniam & Pleuritidem
exapiens, Cerebri, per inflammationem enim
quiescentem sanguis pertransire nequit, hinc

neque venosus à capite redire in cor dextris, 59.
evacuari potest, stagnans ergo in cerebro,
deliria confert.

Propter hunc variolæ delirium primum.
quod p variolæ obsequium est cerebrum & in
ferre in confluentibus, à reabsorbto pote
inductus cum febre acuta, & copiam
malæ variolose indicat, cui superscissio non
sufficit.

Delirium à metastasi malum. ubi angina,
Pleuritide ac evanescentibus sine Crisi,
ager in delirium cadat.

Agrum laboriosum esse in Phrenitide solii.

Itaque peragere opera malum. si hæc
in delirio conabatur, nescit, & mortua.

Primum si ager infidiamum metu non doctus
nisi vano veneni metu omnia alimenta
& medicamenta repellat, tum brevi moritur.

In defunctis dura & pia mater, sæpe
cortex cerebri, nârlita gregens, totus tu-
ber, quasi injectus apparet. in aliis, qui
ex hoc morbo reconvalescunt, & alio dein
obire, præ dura mater crassos nârli
repe, quasi opæ observata. imò non

160. *multum vasa rumpi posse sanguinem
extravasa. inde gangrena Phreni-
dem excipit. vid. Boneti, Sculchre,
tum Anatomicum.*

Causa Proxima

Inflammas dicitur *h* pia mater, quae
facile cortici cerebri communicatur, qui
a pia matre, inter infractus cerebri se
infringente, vasa habet; medullaris sub-
stantia difficilius creditur, si tamen inflam-
matio, ob errorem loci, sanguine vasa sub-
tilissima. nudata ingressu, convulsio.
sequitur.

Observatum

erat, variabilis aetate, quae, haemorrhoidibus,
doloze ad Testes, externum, manus, pedes,
ingrinas, veniente, haemorrhagia, nasum,
sudore, alvi fluxu, Phreneticismum solutam.
ita et alios morbos. Capitis, et maniam,
melancholiam, Epilepsiam, doloze Capitis,
contumaciam et. quidem sanguinis a
capite, ad inferiora revulsio. Haec autem
cum euphonia, et diminutione delirii
accidunt, necepe est. nasum haemorrhagia
optima est, quia in corde sanguis alter.

opus effluit, cum non fiat ad partem 66.
tantus impetus, ut sanguis retrogrado
motu majora vasa ingredi. si vero
in gangrenam & suppurationem termi-
netur, lethale est.

Curatio.

fiat venesectio in pede, cum sepe hemorrh. + Tem-
idibus solvatur morbus; si sceler. vena jugu. fiat Cur.
loris, & arteria frontis; narium scitificatio. decortico
bona est, non raro enim hemorrhagia narium decortico
solvitur. Phrenitis. venesectio manus, scari. entatis
ficatio Scapularum, ligamentum post auris. Collo. ta-
appositio pulchre seque profert. modo fia-
Interna sunt diluentia, decorta, tempe- per vena
rantia. Osa. decort. aven. hordei, altheda, Jugulare
cum succo citri, &c. Ol. Resoluta

Revelentia. purgantia antiphlogistica,
clismata emollientia &c.

Relaxando, fomentando anum, provocentur
hemorrhoides, protuberantes, aspersis foliis figi.
sorientur, donec sanguis fluat, & hirundines appo-
nantur, & cantharis ageriantur, cum seque he-
morrhoidibus solvatur Phrenitis.

Naris, oculi, aures, laxentur fomentis,
vapore Va tepida, ut relaxentur rami Carotidis.

162. externe plus sanguinis capiunt, cerebrum
eodem liberetur, naresq; ad fundendum
sanguinem laxata profluentur.

Cognat serafum foveatur oxycrato, acilibus
recenter dissectis.

Phrenitide mitescente, manente tñ quodam
delirio = vigilie si urgent, opiata profunt.

huc spectant pediluvia, involutions, re-
dum in linthea decub. emoll. medica, item
acupuncta fovee, scarificatione inferioribus
partibus apposite, epispastica plantis
pedum apposite, ne tñ acia post angu-
lant, circulum in toto corpore. Item
febre parva existente, vesicatoria.

Astus videtur, inbedages crasso corpore
veste indutus in scoli sebeat, pinguis
et levis lectus.

Non raro sedato jam febrili impetu,
delirium tñ manet = coma = debilitas uni-
vers, cumq; her a debilitate solidorum
orientur, tunc circulo per vasa relaxata tur-
bato; quare videtur venesectio de vocan-
dum, ad virtutem analeptico quousq; et
roboratis foliis, fronte mala ceptant;

is eque obstrictur in similibus malis, post 163.
acutos aliosq morbos, ex sola debilitate
solidorum Potis.

Dantur saepe febres epidemicae ad Phreniti-
dem proclives, cum tale delirium symptoma-
ticum, (non tractetur repetitis evacuationibus,
venesectionibus, ad clisteribus, astum temperan-
tibus, fomentis pedum plantis, applicatis, epispas-
ticis, situ corporis erecto, ne sanguis caput
petat; si febris mitis, vesicatoria pedibus
ambobus apposta, felicissima caput per
multoties, alius saepe cantharide scapulis,
apposta, frigida, scarificata, item chirodine,
post aures, vivant; non raro bene curantur,
semora, scarificantur; cum morbus prima-
rius non ferat venesectionem & purgantis,
in specie, si metus & adsint exanthemata.
Tons, coque fovetur oxycrato si acrius
urget, in febre biliosa.

Ruis, in Phrenitide sive idiopathica, sive
symptomatica, in acuto, obveniente, in Foemi-
nis fluxu mensium in initio & suppresso la-
borantibus, in Viris item hemorrhoidalibus, in
senibus si Una sit tenuis, Utraq veram pedis
secundum bono effectu. si vero Una sit colorata,

164. in manu eandem celebrat.

Bagliu. Loma observavit, in malignis febri-
bus, cum sanguis mittebatur ex brachijs egi-
in pectus melior, totusq morbi impetus seque-
tur in cerebrum, atq deliria, furor, et
impo sanguine ex pede, melius habebant.

Albus in Phrenitide magnus. Opi, emul.
prohibet, dicitur. aver. hord. c. in O. iudu.
alato temperetur. delirio et apu mitesciente
emul. sem. popu. albi v. opio utendum.

Angina

Ab anglo, est difficilis, dolens v. impedita de-
glutitio, et respiratio, prout plus larinæ, et
eius musculi, v. Pharinæ, cum proprijs musculis,
tum in - tum externis afficitur.

Larinæ musculi interni inflammati, Cynanchen,
externi affecti, Paracynanchen,
Pharinæ interni, Synanchen. Externi
Paracynanchen, constituent.

Melior. v. Paster. deglutitioni et respirationi
interferentes, tunc inflammati, summo malum
supra Pulmones, in larinæ v. Pharinæ herent,
generali nomine Angine dictantur.

Epistolarum in Angina bene dividitur, pro. 165.
in Anginam cum tumore externe in faucibus.
apparente. 266. et Anginam sine ullo tumore,
externe visibili in faucibus, respiratio in, et
deglutitione laesa.

Angina sine ullo tumore, tum externo, tum
interno in faucibus, apparente, describetur in
Angina inflammatoria. dum adest, si larynx
acutè sumitatem et interiorum membranam
affert arteria inflammatur, multum extensus,
et interius in faucibus. tumor et laesio apparet,
sed color ingers, cum febre molesta.

Alia quoque species observata sunt, lethalis,
ubi pullos faucium, siccitas, et tenuitas.
apparet, absque signo ullo latentis, in interi-
oribus, inflammationis. et licet quidam alij vis-
dolor, et rubor in faucibus videatur, non
tument in inde fauces, sed eger insignem
sua hospitalitatis affatum monstrat. raroquidem
occurrit haec species, et esse tantum post diu-
turnos morbos, exhausto corpore tum morbo,
tum variis evacuationibus. Li. Si denique

166. Post febris continuas, & intermittentes.
diuturnas, similem anginam observavit,
cum deglutitione primum difficili, su-
perveniente dein rancore oculis, cavis,
& facie Hygroatica, mortis iminentis signis.
monet, causam esse morbum diuturnum,
& evacuationes nimias. quare Astersis,
interdum res rubros, neq. humor ulcus apparet,
sed corpus aridum, exsiccum adeo, membra
solvantur, aeger vix spiritum trahit.
si considerentur morbi diuturni, & nimis
evacuaciones, patet eam oriri, a defectu
spirituum, sanguinisq. qui requiritur ad
movendos musculos, unde muscoli, pre-
mura inanitione resolvuntur, reliquumq.
parvam sanguinis, in musculis paralyticis.
dagnat, bestemini vi in musculis circulum
promovens, & lethale est. ob deglutitionem
enim lesam, corpus inanitum, atq. exsiccatum
repleri requirit. fibres laxae roborari. ergo
providetur talis angina, post morbos diuturnos
toleratos, & evacuationes nimias. progressus, cuius
non curatur.

Ap[er]e in sanissimis; absq[ue] ulla signo
morbi progressi, subito impeditur deglutitio
& respiratio, sine ulla tumore externo & inter-
no in faucibus conspicuo, & posthumi grati-
tate & siccitate, vocatur malum tale

Cataractus suffocativus; quod a subita
in fauces, & asperam arteriam, mox lenta, vis-
cida, ob solida subito relaxata, defluxione,
oriatur; sunt enim in Coryza, saepe cum
copiosissimo sero & acro tenui & viscidis fluxu
membrana Schneideriana subito intumes-
cit, ut ingressum aëris, per nases tam statu-
los, procludat, idem fieri potest, si Cataracta
le serum in fauces, pharyngem, asperam ar-
teriam defluat, aëris ingressum in pulmo-
nem impediunt. Vnum Coarctum pleni-
tudo, qui propter lapiditatem nihil ser-
vit mali, media nocte adu[er]sus vehementer pro-
hendit Cataractus, ut, velocem fluxionis, im-
petum sentiens quidem, mox in suffocaretur,
antequam auxilium dari posset, post

168. mortem illius copiosa pituita lenta,
viscida ex ore effluat. ex subita p^{ro}-
lytica quasi aspera arteria relaxatione
factum videtur.

Schenkwis, in Catarrho suffocativo mortuis,
sepe semper, in pulmone vomiciam invenit,
quae subito rogitas effuso pure in asperam
arteriam necavit.

In aliis Cerebri ventriculi, Lympha tum,
tenui, tum viscida, pleni inventi.

In aliis Polypi in ventriculis cordis,
circa initia arteriarum, aut venarum
detecti. Si lamio alio fanus meningie
circa laryngem, & fanus perisph. colorem
cum deglutitione difficili, noctu suffocatus
interit, & vomica in pulmone parulenta
inventa est, quid si multam dupl. nullam
haemorrhagiam ante passus, patet ergo
vomica in pulmone locum posse, sine
ullo signo apparente, hanc manifestante.
Cum ergo in Catarrho suffocativo repente
obeat, sepe semper, & causae ignotis oribus,
sed medicam esse difficilem.

Angina cum humore in - v externo appa. 169.
reri, est. v. Adematosa v. Catarrhalis cum
dussi pura, molesta, affere ostendit enim mem.
brana glandulis, humorem pro lubricatione
internis, secretibus. obfita est, si huc de
fluxio fiat humoris lymphatici, prosi acri,
visci, membrana in tumorem elevatur, ut
membrana Schneideriana cum dussi pura,
viscida, dolore. v. Inflammatoria. suppurato.
ria. Scirrhosa. Concrosa. gangrenosa. in
glanias enim, si non resolatur benigna reso-
lutione, v. benigna nec coctione, excocti-
atione v. per vias varias, aut depositione
per metastases, abit v. in suppuram v.
gangrenam v. in glandulis in Scirrhos, qui
sensim in cancos transierit. datur adhuc
Angina Convulsiva, si muscoli laryngis v.
Pharyngis spasticè afficiantur, talis in Tetano
observatur, ubi convulsi musculi, maxillae
ad se adducuntur, siq. caput deorsum dentibus an-
terioribus, notum in os mittitur, hic in statu
peroni, convulsi jam musculi laryngis, et

Pharyngis, reurgitat. idem in Epistotono
in chondrochondriis, et Histricis, convulsis
musculis. Laringis, et Pharyngis, observatus,
a sola perturbatione generis nervosi, et summa
per animi affectos, Obores. fortes. &c.

Tales tumores inflammatorii, suppuratorii,
gangranosi, scirrhosi, cancrofi, adenatosi,
catarrhales. &c. occupant

Lingvam, ejusque musculos. Si Foemina scro-
bulica, ulcibus quodam laborans, sensu levem
asperitatem in Lingua, quae subito tota in-
flamata tumuit, circa radem plurimum cum
febre acuta, ut tumor totum os occuparet,
septa vena, distere acri. c. Pos. emet. anticoloryn
injecto, et topico subadstring. c. Xto, cessit
modicum malum; cum autem adhuc febris
et tumor urgeret, denno vena secta, et distere
acri injecto, curata est.

Linguae varicos habet musculos deglutitioni
inferviens, qui in Lingua ipsa inflammatorie,
suppuratorie, scirrhose, cancrose adenatose,
gangranose ac afflicti, deglutitionem, una

si glottis & epiglottis comprimatur, respiratio 398.
libenter cedunt. eorum musculi sub mento,
vasis humoribus laedi possunt, et deglutitionem
impedire.

Pejorimi sunt tumores scrophuli, cancerosi, item
miliarii, pentomata, ateromata, si linguam
eorumque musculorum occupent;

Palatum saepe inflammatur, suppuratur, gang.
generatur, scrophulis, concretis, ulceratur, saepe
oxostofi afficitur, velut pendulum Palati.
num, dum deglutitio laeditur. non raro
inflammatur Palatum, si dentes superiores ma-
xilla id irritet, qui extrahendus, alios ma-
lum curari requirit.

Tonsillae consistunt membrana mucosa in
spiras convoluta, quae mucus pro humectatione
ritum deglutitioni intervenientium, secretur;
si inflammatur, viae pharyngis, et faucium
arctatur, et deglutitio difficilis est, potest suppurari,
gangrenari, scrophesce, ulcerari &c.

Uvula corpus conicum est medio veli penduli
dependens, eorum musculi, possunt inflammari,
et saepe cum aliis partibus, suppurari, gangre.

172. novi, scirrhosae, canescentes. Scirrhum
nonnulli Hilban. vocant, qui increvit, ut dentes
anteriores tangere, et deglutitionem impedi-
ret. Saepe à melle, et sero congesto, tumet,
saepe ulceratus. non raro increpescit multum
abscondi debet.

Polypos narium, et externae in naribus, et intro
circa uvulam dependens, conspicuus, degluti-
tionem, et loquaculam impedit. possunt
sive in naribus, scirrhosae, canescentes, varii humo-
res, scirrhosae, atromatose, ulceroae ad nasi,
que mala videntur esse. fungosae membra-
nae Schneiderianae, et glandularum earum, dege-
nerationes. hi in vesica interna parte
sepe glandula circa orificium tumescit, et
istam causant inedicabilem. Hi
quidam à polypos narium suffocando, dum
os aperiebatur, venit lingua tumida in
conspicuum, velum pendulam anteriora
versus detrahebatur, dum chirurgus velum
discindere, ut polypos. conficiat et evelli
posset, tentare, tamen suffocatus obit aeger.

Polypos foras protrusos. exilibrorhini,
Chromorrhagia & aluminosa, Olaus sibilus
naribus tracta, quosimul expectantur ex
solvantur prae, si adsint, excrecentia.

Si muscoli opis hyoidis lingue inserti,
musculi pharyngis, aut esophagi inflam-
mantur, convelluntur, paralytici fiunt, dum
deglutitio laeditur.

Si muscoli laryngis interni & externi inflam-
mentur, periculosissimum est, vix acuta
adeo, suffocatio imminet, plane, si muscoli
Thyroarthenoidei, qui glottidem angustant,
musculi arthroidei, qui adducendo
ad se cartilagine arthroideas, glottidem an-
gustat pro sono profundiore & acutior pro
glottidis dilatatione & angustatione, inflamen-

tur. Si aperiata, quae membrana interior
musculosa inflametur, respiratio est difficilis,
tumens enim angustatur, pracluditur via
aëri pulmones intranti, imo et septum
molesta est, dum quia assumpta, & asportata
gam descendit, cui adiacet aperiata,

194. inflammatum locum corinthiolum quod
in deglutitione affixa arteria cum oss. hyo-
idis. suspensum dicitur.

Si musculus Pharyngis interni & externi
& ipse oesophagus inflammatus, paralyticus
fiat & constrictus. in hydropsi, chylocho-
driaci, deglutitio laeditur, alius enim
ex potu in fauces perveniens, a thori mus-
culorum, qui a cartilagine cricoidea ori-
untur, per epiglottidem in oesophagum
protrahitur.

Glandula oesophagi & affixa arteria immen-
tes & scirrhosae, & glandula dorsales in-
imide comprimendo oesophagum deglu-
titionem laedunt. glandula scirrhosae affixe
ad arteria respiratori laedunt, tumq. aer
ingreditur pulmonem, aegritudine cum
fibris, ob obstaculum Aeris.

Angina ergo impediendo aditum aeris
in pulmone suffocat si nunc glottis
angustetur. deglutitionem impediendo
exul motum accersit.

175.
A quovis ergo humore partium respirandi
& deglutitioni inservientium inflammationis,
suppuratoris, gangrenoso, scirrhoso, altero...
toso et ut paralytica affectione convulso,
ingreditur aëris ingreditur in pulmones, &
defensus ciborum in oesophagum, angina
est dici malum.

Angina Aërofa.

Est Sapor albus, aquosus, frigidus ab ipse
vulva inflammatione debens, magno vulva
glandulis elongata, pellucida apparet, quod
Tonsillae tumunt, pallent. occupat partes
in deglutitioni magis, & respirationi inservien-
tes. præterit corpora leucophlegmati-
ca, pallida, debilia. quod est sine dolore,
est fletu quod cum dolore quodam, et
fletu lentum, quia partes a humore disten-
duntur.

Angina Catarrhalis.

Catarrhi sedes est membrana illa mucosa, quæ
nates internas, fauces, oesophagum apertam
arteriam, uvulam, tonsillas, pharyngem, in-
est, per ipsas glandulas, per semper aere

196. *feruntur, quod ibi corruat cum sero acri &*
viscido fluxu, ut non erodantur, quod
viscidum, membranae à simili acri sero
inflamatur, si jam laryngem & ipsam
arteriam inflammas talis. Scrofa seu Catarrha.
his praetendat, cum tunc molestissima
respiratio labitur si pharyngem, sequitur.
si in epidemico Catarrho, saepe tonsillae
noulae ex tumunt, quibus tunc tunc tunc
tendantur, alii capite obtuse dolent. in
febris Catarrhalibus benignis & malignis.
saepè talis angina observatur, cum mem-
brana supradicta inflamatur à sero acri
acri & viscido-acri.

Angina lymphatica.

adeo, cum vasa lymphatica à sero acri
pro humore inflammantur obstructa, tunc
à lingua urgente à tergo excitatur tumor
adema, calidum dicitur, pedicibus, non
rubeo, refertur ad Anginam inflammatoriam.
si humor extravasatus laeet in mem-
branam tenem fibras musculares invadentem.

Humor oritur non raro frigidus deglutitionem
respirationem impediens. Talis observatur qd externe
ab ope hyoidis ad acromium scapulae usq; et
divisi calpeleo integumentis emulcatis qd cum
deglutitionem, turbando musculos ophi hyoidis
impediunt.

Tales humores aquosi, lymphatici, frigidi ori-
untur quod in collo, si venae jugulares com-
prope sanguinem in cor evacuare nequeunt. Li-
quor ligand carni venas jugulares, et salivam,
lacrimum fluxus humoris. Vbi in laringe
invenit, canis angina suffocatus obit. Lingua
a sanguine separata, sive ob circuitum eius. Cuius
sive stagnationem, humores aquosi, vasa lymphatica
diffundendo glandularum folliculos, producit.
ex aeternitate, scilicet aeternitate et venas jugulares com-
proimente humor, anginae oriri potest. ino
glandularum imparis obstructis et glandula ipsa
humores in collo, postibus deglutitioni, et
respirationi inservientibus, oriuntur scirrhosi, cal-
culosi, ob moem stagnantem, induratum.

Os internum fauces, pharynx, larynx, reliquæ
 partes internæ, glandulis, exhalantibusque vasis
 pro humectatione horum partium, donantur
 pro quæ sunt linguis, blandum in statu
 nati, gloriatur, et quasi in auras continuo avolat.
 si jam frigore, et horum impeditur, stringantur
 emporia, pergit serico à tergo, cum nihil
 exconi possit, humectantur finis exhalantium,
 soluta obstructione, limpha crassa excreatur,
 patet id in coryza, et gravedine, quæ na-
 rini graspat, si æstus subitum, foris
 excipiat, quæ similis mala plurimum vere,
 et autumnis graspat, et hyemes. prout jam
 malum voris, membrana partes occupat,
 ita et sternutatio, et coryza oritur, ut sepe à
 humente membrana aëris aditus per naris in
 gulmonem degeneretur.

In tonsillis, faucibus, pharynge si malum
 veret, impeditur deglutitio, est cum angina
 prosa, seu catarrhalis. in laryngem, aperturam
 gulmonem decidua nam catarrhalis, asperum, et
 respirationis impedimentum facit.

Jam pro ratione lymphæ, & feri, Catarrhus 179.
catharus, & aeris cum febricula, & dysipetia,
& Catarrhus frigidus cum exitione lymphæ
viscida oritur, talis angina, si hos partes
& aeris & viscida lymphæ occupet. ideo
in chlorosis leucophlegmaticis ob circulum
per hos partes. Tardum & sero seculo, talis
angina oriuntur cum humore quodam, respiræ
& deglutitione molesta, sine febre.

In tarda circulo seculum percutitur copiosum,
in nimia cum asthma, ob vasa exhalantia contracta,
ita calore sumo, & prolapsum humorum, nulla
sed seculo, patet in ardente.

Cura.

Angina apocæ, in debilibus, leucophlegmaticis
cachectis, ubi humor & pus in laringe & pharynge,
cum respiratione & deglutitione lesa, perfici-
atur evacuatione lymphæ per album, & amo-
nio, colocynthid. jalap. per Etnam, & Pri-
mar. junj. frilla, oxymel. frill. sudorem,
diab. aromat. apoplethmatis, sternutatoria,
mephritica, rad. pyrethri, peris. Gingib. cordam.

Vesicatoria nucha, collo, pone aures, apposta.
 Diata sit expicans, calefaciens, ex carne aspa,
 abi cum herbis aromaticis, potus vini.
 Codutiones oris sint, vino et herb. aromaticis.

In Angina Catarrhali, febris Catarrhalis sit
 ratio, et calor; conveniunt Decocta Rad. bardane
 scorzonera, sassop. guajac. angel. rorismar.
 hyssop. valerian. gargarismata ex dictis. si
 vero calor urget decocta humectantia mixta.
 Ope vapor. & tyrida. catoplasmi. emolien.
 & resolventibus; Supp. pect. minimum uogers.
 requirit sp. de cynogloss. decoct. pto. p. p. thard.
 ac. deniq. morbus Dracophoresi solvi debet.
 Angina go Catarrhali frigida resolventibus
 callidis. cum calore uso. guacha humectan-
 tibus. Ope tractetur.

Angina lymphatica cum febre, tractatur
 ut Angina inflammatoria.

Si malum ex obstructione, scrophitate
 glandularum, indurac. & inspissatione lymphae
 in glandulis oriatur, & alius humore. nō
 abstrahente, stentomate, melioride cura diffi-
 lis, si unquam succedit in specie, dum manibus.

acutus non datus. Lege tumore in faucibus 189.
bus aperto, caliculi eucti sunt, ab hyphar
sipa putabatur.

Tumor in cellula horis: apertus & sculpus,
& corrosivo. h. Hypocrit. h. extremum vultu
elongatum pro tumore respirarem & deglutiti-
onem impedit, absindatur. case h. re
vultum rubrum, inflammationem auferos.
in quodam tumor scrofula sub lingua ortus
qui in capsum purgantibus tractatus, sculpus
apertus est, humoris albumini ovi simili edur
to, fomento adstringente consolidatus, eximie
dita deglutitio redit.

Angina scirrhosa.

Lege parva glandula in faucibus, esophago
interno, aspera arteria, vultu non raro, ex
tonfilla scirrhosa. quodam annis tumor
scirrhosus in pharynge & larynge ortus,
sive per se sive propter inflammationem locum
partium, sive talis tumor respirarem &
deglutitionem impedit. dissipimus est
malum, nam manibus huius non datus alius,

182. nisi glandula coli. Scirrhus mali confus
fuit. cauteria actualia & potentialis applica
tione in interno scircho non licet expectatio
fieri nequit. Si videri possit huius scirrhus
in faucibus, tentant quidam cum erodere
000 Ol. Iosquam emolliente. separant garr
garrmate, at vix succedit cura. Denique
garrmate, si scirchus, sed in interno
cura impossibilis. Si scirchus, sed in interno
vix: cura velum pendulum, bonifilis, &
novam. Hilban. Scirchum cultro abscin
dit, cauterio actuali adurit, iostam emoll.
Scurat.

Esophagus Scirrhus, si in eo unus scir
chus nascatur, sensim angustatur, hinc adess
tino solidum in deglutitione impeditur
tum protuberantia adhuc transiunt, sensim
autem tumore solida una cum mucositate
munitur, aculeos tum mucositate causat. Esoph
asumpta in esophago subsistunt, sensim
eget, defectu nutrimenti, cum dein in
ventriculum nihil deferat, marasmo perit,
malum sepe per annos durat, Esophagum
crescit.

Si refusa arteria à scirrho uno v. pluribus. 183.
angustetur sensim refusus leditur, cum
insol magna, aër cum sibilo pulmonem
ingreditur ratiocens ad scirrhum, cum sibilo
egreditur. Si strumosi, compressa effusa
arteria, cum sibilo respirant. malum hoc
incurabile est.

Glandula tumida scirrhosa vertebralis
premeudo, angustant esophagum, malum
tristissimum est.

Si scirrhosus in his partibus canescant cum
dolo, malum incurabile.

Sunt scirrhosus, ita alii tumores atromatosi;
scatomatosi; melicerides; fungosi; varicosi;
alii excrecentia carnosae, circa has partes
nasci possunt, cum respiratio & deglutitio
omni impedimento; qui circa uvulam &
tonsillas, velum pendulum, linguam con-
fuerunt, citius curari possunt, qm circa
frenum, citius curari possunt, qm circa
frenum, esophagum, effusam arteriam, qui
manibus accipere non datur.

Si Substentia scirrhosa in Pulmone genita
concrecentia, pessimam pleuritidem cum Plepsi,

184. Ejectione humoris corrosivi tenuis, cum
doloꝛe pũo facit, ininrabilem.

Angina inflammatoria

Si aspera Arteria quoad suam internam
membranam inflammatur, dolor non est
adeo distinctus, cum sepe inflammatio no-
tabilem longitudinem asperae arteriae occu-
pit; angustata tñ a tumore asperae arteriae
aëri ingressus procluditur; ideo vox est acuta
aër i pulmone cum sibilo per angustata
loca expiratur; vox adeo clangosa ob
exsiccationem membranae inflammatae; dolor
inter respirandum acutus; aër ob
tumorem egredi impeditur, unde respiratio
parva, et frequens, ut crebra ceruicē respi-
rare cogantur. Cum Pulmo sufficienter
dilatus nequeat, sanguis in eo stagnat, et
ad cordis ventriculum sinistrum minori
copia redit, hinc minori copia recedit
in aortam, quare pulsus vacillat, in pleni-
tudine decrevit, cum difficilima respiratio,

anxietate, ob impedimentum per pulmones. 185.
circulum. Sanguis a capite rediens, imple-
ditur per pulmones circulo venarum capitis, et
tendens deliquit causat soporem. Tandem
infarcto a sanguine Pulmone aeger suffocatur.
Humor inest, frequens, parvis virgulis
prostratus, enim sanguinis in aortam pellitur,
cum prostratus per pulmones transeat. sed
aëris ingressus in Pulmones ob angustiam
a humore asperam arteriam impediri
suffocantur. Febri virgulis acutissima, et
Pulmo in hac angina ferre plus minus
afficitur. aëris inest sepe sat copiosus
pulmonem ingredi potest, sed ob humorem
totus egredi nequit, aëris deinde malo Pul-
monis infarcto, et inspiratio et expiratio
cum anxietate respiratio difficili, qualis in
plenitudine decrescente vacillat, sequitur
suffocatio.

Larynx, cartilagine cricoidea, thyroidea,
arthanoides, epiglottide, ligamento, et muscu-
lis constat, pro ratione aperture glottidis,

186. *angustationis*, atq. plus minus Pulmonem
ingreditur, vix plus minus est aucta cle-
-gosa, profunda, sive antipissima, et stridula,
dolor inter deglutendum ingers, cum sub
deglutitione larix elevetur, et quasi sub
lingvam elatus. clausura vix, et angus-
tatio vixem fauces aucta; ob ingressum den-
in Pulmones impeditum, hinc sanguinis
in Pulmone stagnationem, facies est rubra
torpida, livida, ob suffocationem ab angus-
tatione, et occlusionem vix glottidis imi-
tentem. Dolor adest in deglutitione an-
tissima, multoq. major, qm in affec-
tione inflammatione, cum glottis plus
inter deglutendum sub linguam trahatur
qm. affec- tione, lingua carum ingers
exterior os premed oculi rubent, facies livida
ob regressum sanguinis venosi a cerebro
ob obstructionem in Pulmone impeditum.
Labris adest plus minus intensa, sive
antipissima, tumor, nec in faucibus, nec
in collo apparet.

Sunt jam affera arteria inflammatio 184.
perignitor
quae per ad glottidem pergit, ita glotti-
dis inflammatio musculorum quoque peruen-
tissima. brevis enim a humore rima
occlusa, hinc aere in Pulmones impedito,
suffocantur. raro quidem hic sine febris
occurrit in pueris. si tamen obremant, fun-
destisima sunt intra puerum rotas sus-
pirant, atque a se differant nisi in voce
aethiori et stridula, si nempe larynx et
musculi arthanoidei inflammantur, si
enim affera arteria sola inflammatur, vox
non est tam aethior, si vero aethiori, stridul-
tatem ad glottidem pergit indicat.

Atque quoniam haec vox fieri et respiratio
et deglutitio difficilima, cum aethiori vox
aethiori, stridula, febris, dolor, tumor multus
in faucibus et collo, habetur diagnosi, et
prognosi funestas.

Haec sine febris gravis vocari solent
Cynanche.

1888

Musculis opus Hyoidis, qui illud una cum
 laringe, et apertis arteriis, inter deglutendum
 sub lingua trahunt, inflammatis, respiratio
 est saltem bona, neque adeo vox clangorosa, humores
 neque in collo, neque in faucibus apparet, pro-
 funde enim locantur hi musculi, saltem
 initio si unus, alterve inflammatus, nisi
 aucto malo gelatus musculus afficiatur.
 malum est glosi culosulum. Deglutitio diffi-
 lis est, ut seque convellatur pro dolore.
 non raro repente humor evanescit, libere
 deglutitur, abs brevi malum in Pulmonem
 deponitur, cum stertore, orthopnea, morte;
 rari ergo evadunt. seque initio inha-
 rente febris, deest tantum dolor sub deglu-
 titione, voxque altissima, sine ullo humore
 conspicuo, quod in sensum augetur, ut propen-
 se inflammatione tandem acutissima fiat.
 fiat hic valida venesectio, repetita, cucurbi-
 tis mellea applicentur, collum cataplasmatibus
 emollientibus obvolvatur, dysmata repetita
 pediluvia bona; venesectio in pede fiat,
 si vero acutissima inflammatio cum febre, in manu;

Hæc sunt Græci: Paracynanche aut it. 189.

Pharynx ipsa latior pars esophagi,
per quam fauces audit, in quam posteriora nasi for-
amina patent; anteriori pendet velum pendulum
cum uvula, amygdalis, columnis, muscularibus;
fibris habet, quæ musculi glossopharyngei, thyro-
pharyngei, cricopharyngei, stylopharyngei, pha-
ringem dilatantes, & stringentes, cum assumpta
in esophagum cadunt, volantes; esophagus
est tubus a pharynge procedens ei continuatus;
cum jam assumpta primo in pharyngem pe-
veniant eum dilatant, ut respirationem esse
salutariam, deglutitionem vero difficilem ita
ut sibi deglutitio impediatur, assumptaq; pe-
nares resurgit, quia partem inflatam
contineat, ea se stringere laesa, nequid ciborum
in esophagum propellere. non raro per
petulam laryngis rimam assumpta in aspi-
ram arteriam cadunt, cum rursi mole sitima.
Febri intensa hæc plerumq; deest.
si nihil deglutitio esse possit, adeo periculum
a fame, expiratione, & putredine humorum.

Si oesophagi tubus solus inflammatus. primus
actus deglutitionis cum assumpta in fauces
perueniunt non est difficilis; at in oesophago
ab eo potius deducta, et a tumore inflantato
non tam facile ingreditur, evocantur de novo;
adeo febris dolor maxime in illa parte ubi
adesit inflammatio. prout Galenus:
oesophagus est inflammatus. prout Galenus:
in oesophagi inflammatione, cum is verberetur ad
pharynx, in dorso dolor sentitur, tumor in melle
exteriori adest. nisi cum pharynx inflammatus
tunc ore aperto caliginis rubor, et tumor con-
spici potest.

Si pharynx una cum oesophago inflammatus.
et oesophagi inflammatio ad pharynx se extendit,
et contra periculosum est.

Galenus: hec species Synanche vocatur.
Frequentissime occurrunt in Braxi inflammatio
vel glandulae Palatinae, vel glandulae Tonsillarum
et columnarum a tonsillis ad velum. ex his
et sola velum, tonsillae et omnia simul
inflammantur. Deglutitio in hac specie impie-
ditur, respiratio aequa inimitur si alio ore
trahatur, quia partes humidae facilius angustantur.

Cum vero velum in parte postica productione
membrane narium tegatur, patet, si valida
sit inflammatio, membranam istam tumere, et
angustare nares, unde respiratio laeditur; imo
membrana hoc inflata tumente nares obtu-
rante, ut sit in coryza, cum hoc à metastasi
seri tumet, quod respiratio impeditur.

Maxime periculosa est hoc species, quia plus
deglutitionem, quam respiratioem laedit; apesto
ote facile inflammatio conficitur. periculosum
est, si sine coctione mæ, et crisi, tumor repente
disscedat, scilicet enim malum per metastasim
in pulmonem deponitur; aut inflammatio in
pulmonem, a pharynge propagatur.

Plurimum in his partibus, quod in larynge,
et pharynge, a pharyge, a plexu arteria, contingit
angina erysipelas, catarrhalis, lymphatica, seu
edema calidum, inflammatoria quod periculosa.
attentus enim seri in vasa profusi, et lymphæ
in lymphaticis non est tanti periculi.

Angina quod erysipelas, catarrhalis, lymphatica
omnes istas partes laryngis, et pharyngis occupare.

potest quae angina inflammatoria, et pro
ratione postum affectum, periculum
majus & minus. imo vari tumores in his
partibus nasi possum, scrophosi, abscessu,
stomatosi, cancerosi, aquosi. et. cum deglutitione
hinc & respiratio impeditur.

Febris subinde ante hanc inflammationem, immo
alias anginae fieri videtur, quae postea inflamma-
tio per metastasim, quasi critica in hoc postea
deposita apert. subinde hanc augetur malo
omnis dem febris inflammatio hanc postum
succedit.

si levis pars inflammatur, sive ab aqua auri
viscida, in leviophlegmatia, sive a sero la-
thyrali, sive lymphacalida, sive sanguine
ad uvula sola & amigdala, et in aliis an-
gine febribus. uno alterve musculus,
tum febris & est lenta, annua, febri-
tum in parte major chlor. si vero cum
deglutitionis & respiratiois majori impedimento
febris infuset & augetur, inflammationem mayo-
rem fieri indicat.

Subinde q^o dolor praecedit febrim, subinde
 vero febris praecedit, et tandem mea quasi critice
 in hac parte deposita, ut saepe in Abortibus
 alijsq^{ue} continuis contingit, primo dolor oritur
 cum respiratiois & deglutitionis incommodo, siq^{ue}
 metastasi facta febris cepit, bonum, si vgo
 augeatur, malum, necdum enim totam meam
 criticè depositam, indicat, aut inflammationem se-
 gere notat.

Genus: Haec febris Parasyneuche audit.

In hac febre magna mucosae copia fluidi ex
 tonsillis, quae naturaliter pro vivenda degluti-
 tione, et humectatione prostratum, mucosae pleurae,
 quia partes inflammatae irritantur. haec in
 Ophthalmia fluunt uberius lacrimae. in Coryza
 leviter inflammata a sepe membrana Schneideriana
 maxime, et saepe fundit copiose saepe corrosivum,
 ob irritationem, putuita. Haec effectus est
 potius morbi, non causa, ut vulgus putat.

Pro ratione Temperamenti, et Constitutionis.
 Sanguinis. Et in his partibus inflammatio
 varia. Si a sanguine bono copia recante

203. inflammatio oritur vasa. a pituitoso in Catarrhis
Agrofa. a puro, in Catarrhis Obnoxio. a puri
Catarrhalis; a lymphæ a tortu in vasa suis
lymphaticis. inflammatoria sepe in suppurati-
onem & ulcerationem, gangrenam, & scirrhum
& cancrum transit, minus Angina agrofa,
Catarrhalis & lymphatica.

Tuba Eustachiana orificium circa velum
pendulum initium sumit, altero extremo in
cavum tympani patente, cui malleus papæ
inferitur, inflammato q̃ velo, Tuba malleum sepe
comunicatur, eam irritando, opicula, & ædem
in cavo tympani movet, quare ægri sub deglutiti-
one in aure interna crepitus, Dolorem sentit.
si Tuba hæc inflammatur & a tumore inflama-
torio veli compressatur & in chronico muco
obtusetur, surditas sepe sequitur. Si tubam
a Polypo in fauces pendente, tubam sepe
compressante, pro compressionis gradu auditus
sensum minuebatur, donec cessat. in quodam
alio in velo, & orificio Tuba habente, quodvis
alius duranda obturabatur, toties surditas

acipit, amota turunda, auditus. rediit. 204.
ablata q^o inflammacoe, purgacoe, ulcere, tumore
cessat furditas.

In lue venerea ab ulceribus hui^{us} oris sequi
croditur dubie origini, excrecentia carnea
compressitur, callescit, contrahitur ror^o, unde
incurabilis furditas; si tota duba ulcetur,
ad aures internam usq^{ue}, crodatuq^{ue}, cum
sanis ex aure plorat.

Prognosis:

omnium periculosissima Angina respirat^{em}
ledens; ut inflammacoe affere^t art^{em} & laringis &
utrinq^{ue} simul, intra paucos, enim horas suffo-
cat. Minus periculosa solam deglutitionem
ledens; libera manente respiracoe. Cum dolore
acutissimo p^{ri}mo tumore, t^um ext^{er}no q^um interne
in faucibus conspicuo, periculosa, deglutitionem
enim impedit & in actu p^{ri}mo, ut alibi p^{er} n^{ost}ros
regurgitent & secundo ut evomantur, cum
stomachus inflammatus est. maxime lethalis
q^uia p^{ri}mo omni tumore, t^um in- q^um ext^{er}no
respirat^{em} ledit, brevi enim suffocat.

Quamvis haec angina descripta salutaris
 costringant, in quodam plures partes simul
 inflammantur initio statim, ut appaere aëreas
 una cum larynge & pharynx una cum d. o.
 phago; quodam inflammatio sequitur pluresque
 partes afficit.

Si in angina respiratio impeditur, a humore
 Pulmo minus caput aëris, quare expandi sed
 nequit, hinc neque sanguis totus propulsum
 in cor promptum redire potest, congeritur quoque
 in Pulmone, accumulatur in corde dextro,
 sanguis intus venosus. Ex jugularibus venis
 lingua, faciei in cor dextrum plenum eva-
 cuari nequit, accumulatur in venis encephali;
 cor intus pressit sanguinem pedere in aëstem
 quareurgentibus venis capitis, comprimantibus.
 cerebrum, visus, auditus, tactus, hebetudo. ob
 plenas venas faciei, & pulmonem oppressum,
 pectoris adest cum summa oris, caput, fauces;
 labia, oculi, lingua tumunt, livent.

Ubi vero respiratio non adeo impeditur, quod
 partes inflammate tumentes, jugulares ex-
 ternas, premunt vicinas, dum ab Encephalo

reduc sanguis per internas jugulares arin. 206.
lari potest, dum interim facies, lingua, et
oculi inturgent. Successive tñ accumulatus
sanguis in capite turbabit actiones cerebri.

Curatio.

Cum angina affera arteria, et laringis per
antefixissima sit, curatio fiat per resolutionem,
si enim gangraenetur, lethalis est, si suppuretur,
cum synocha sub suppuratione tunc necesse sit,
tumor incrementum suppuratus, eger suffocatur, ante
quam maturecat inflammatio, et si etiam sequetur
abscessus, ruptus, pus in affera arteriam lethali
alter effundet. quare:

Venesectio in pede, manu, repetenda intra horam
si non ante fiat inflammatio, large, etiam ad animi
delirium convenit, praesente tunc, ut cum
pulsus vacillare incipit labia pallere claudatur
venae. Dum, cum venae frontales, jugulares, et
canina tumeant, auge scientur, cucurbitulae
multae applicentur. jugularibus. hirudines. me.
cuius est languere egerum, qui certo suffocari,
ideo large, et repetite mittatur sanguis,
at statim initio, pulsus enim jam parvus, indige potest
sed, parvulum illud sanguinem educatur c. damno.

Derivant purgantia fortiora, item quae
 cito operantur, ut Ol. Angl. si vero deglutitio
 sublata sit, vires praestant clismata acris
 ex Ol. Angl. gemic, cum Diagrid. 4. Colocynth.
 2. pro emet. primum. In venessectione administra-
 ta, & minutis symptomatibus aliquoties.
 quare Libentissime minutis symptomatibus
 primo laxans praebuit. quod repetatur sectio
 vend, donec mitescant Sympt., dein clisma
 ta etiam omni hora repetita, emolumenta
 & acris, item purgantia conveniant.

Vapor de Lepide & Secor. Hsb. emoll. ore
 sepe trahatur, ubi vasa laxata obstructam trans-
 mittant. Externe Cataplasmi. molliunt. cum
 sem. fring. ad irritata cute man versus ex-
 teriora trahatur, conveniant ideo Hypocist.
 si tumor, rubor extra vergit, cum alleviatione
 bonum. contra malum quia est inflammationis
 augmentum, progressus ad externa.

Subinde. maca angina se nota per
 metastasim ad pectus deponitur cum pectore
 dolore quodam; subinde ad caput, Chyphothond.
 fore lethali cum eventu. si vero ad

partes externas defensus, a sponte angina ^{208.}
in inguina, pedes, manus, parotidis, bonum,
et illis si pueri rubet, dolet, cataplasma emol.
foventur, ut laxatis vasis, totum dyonatur.

Interne prout lactis, emulsionis, deionb.
Hord. aven. c. sacro citri, scorzon. alth. lac
c. tra tegide, semper progredietur. deglutitis,
ne subleatas injiciantur. Hor per clisrata, ne
sanguis exsiliatur. Quia, dum febris urget va.
lida, conveniunt.

In inflammatione Pharyngis, cum respiratio
sit utrinque bona, non est opus tam subito eva.
cuatione per venesectionem, purgantia, et hec
sensim perficiantur.

Partes cataplasma emol. cum sem. sinapi. et to.
foventur, ut irritatio in ea ad extra derivetur.
interna sint emollientia, Osa, acida.

Si Solus Pharynx novela, velum, tonsillae
inflammantur, minus est periculi. venesectione
in 2 purgantibus, clisratibus opus, si ac. q. re.
repellantur, donec minuantur symptomata.
huc emollientia, parva, scarificata, scapulis, vene.

209. = scilicet jugularium, vnde frontis, raminaum,
chinidinum appositio ad jugulares, et conveniunt.
item cataplasmata; liquida liquida decod. alth.
malve, plosambuc. a. aucto, melle simpl. rosaceo,
ys. alth. kernel. Otro. sine etiam cum
gorgisatione, ore detenta. ex his injectiones
fieri possunt. huc si ad. n. i. si inflatum ad
sit valida cum febre. initio statim non
repudiandas sunt repellentia, hi multi
gorgoriat. ex aucto puro, et decod. rosarum
ruborum ... aucto, melle, et solutione multa.
gris tribui, vnde si hinc, frigida ore detenta
his brevi liberati sunt, initio in statim
his sunt, in homin. postum inflammatione
vera, non adeo valida febre praesente.

Et de Angina pectoris, palatum, uvulam,
Tonsillas, velum occupans, maximè in Scorbu.
tis, quod tale malum epidemice grassatur,
vere praesentem, aere humido-calido, praecedit
levis febris, post horas aliquot evanida, fauces
acriter dolent, si inspiciantur, videtur alba
macula, cujus contigui limbes rubent, et
respirare dolent, neq. adeo tument inde partes,

Si negligatus malum, sequuntur haec maculae,
 halitus putridus ore exit, partesque salprofunde
 eroduntur, gangrenantur. prodest virus
 & p. cancrum, Ol. ardens & a dilutus cum
 rob. sambuc. melle, sepe debet ore debentur.
 Si os putridum halitum ferat, eroposque
 sit profundior, rurs. Ol. marin. ardens. ad gutt.
 xxx & 40 cum Si mell. ros. sequis. idem. brevi
 sibi malum. in malo deteriori angustatur virus.
 Ol. marin. doxi, at modicum separatetur. garga.
 - rismata sibi ex flo. ros. rubr. c. aceto, & melle.
 macula haec albescent, & flava, & peiores bruna,
 circumscriptum rubre dolorosa, repente scroptas,
 & gangrenantes. partes oris.

In Angina affera arteria & laringis, si
 Pulmo reidum sanguine infarctus, id, qd. nosci.
 - tur ex pulsu molli, debili, parvo, intermittente,
 extremis frigidis, &c, sit bronchotomia admi.
 - nistrari non moritur cum aeger nisi aeri via
 praedudatur in Pulmonem, ad demum suffocatus,
 nam in hac specie Angina sepe intra horas
 aliquot suffocantur, & prius larga venesectio

277. aliosq. prout tentatis, & symptomatibus. In
non minis. videtur, si gangrena imminet,
neq. promittatur certa salus. In oris inflam-
mationi imminet. Jugum yd, febris ablata,
et tuba affere arteria. Symp. ad apertum oculo
manu, si nulla imminet suffocatio, est ager tracto
ore esse bene respiciet.

deglutitione plane ablata, ductis ordinario
clismo. coenibus, clismata introientia ex lacte
jussulis. cum vitella ovi, injiciuntur, quodq.
pro calore dempsando clisteres. Os. cum mede.

Angina suppuratoria

Si in suppurationem vergat, insistendum continuis
gargasmatibus. ex sem. lini alth. maloe cum
lacte ore detentis, et Cataplasmatibus. externis.
Cuius autem sub suppuratione paulo auctore not.
opus sit, ut sensim surgantur vasa suppuranda,
hinc non discreto celebranda, et venesectionem
hinc febris de symptomata sub suppuratione
augentur, cum in duos ingessens. sub
suppuratione suffocare possit, ideo qm. si in
estus angia, venesectione opus sub febre
suppuratoria.

Si abscessus maturus in ore videri potest,
lanceola perforatur, raro extra vergit ad
externe aggriri possit. Si vero in aëthra.

ego, & affusa arteria & laringe sit abscessus,
pateat cunctis cum rumpi non possit, quare
inodientibus insistentium. seque quidem
Angina aëthragi & faucium suppuratus,
ad affusa arteria & laringis diffinietur, prius
cum aëri a tumore suffocatur, antequam
suppuratus tumor.

Abscessus mundetur, consolidetur deat. hord.
salvia cum melle rosar.

Brontotomia in Angina suppurata, apertio
de febre, ne tumor suppuratus increpescat, suffocet,
sed institui. ruptus. Un abscessus in Angina lar-
ingis, & affusa arteria, prae effuso in Tracham
fere semper aërem suffocat.

Angina Gangranosa

Cum in Angina affusa arteria, laringis prius
suffocetur aëre, antequam vera gangrena excipiat,
in seque angina aëthragi, faucium, veli penduli

213. amigdalarum, unde gangrenatur, nositur
gangrena futura ex dolore acutissimo, cum
acutissima febre, subito audit, si haec per
2. & 3. dies. Durant, neq. suffocetur. Eger, si sub
to sine signis bonis omnia cessant, gangre-
na adest, tum resurao, & deglutitio liberior
fit, facis cadaverosa, frigis, livor extremo.
tum, pulsus debilis inagis, in Angina fau-
cum, vel ec. rubedo mutatur in albedinem,
colorem cinereum, fuscum, nigrum.

Præterea subito cessat dolor, tumores in hac parte
qui h. in alia oritur cum dolore, corpus callet,
neq. pulsus mutatur, & bonum est, si talis
metastasi ad partes ignobiles, externas fiat.
malum, si ad internas, ad cerebrum & Pul-
monem cum pectore, aut alia interna vise-
ra, imò lethale fere.

Gangrena lethalis est, nisi parva possit
gangrenetur, ut v.g. extremum nolle, qd
aufertur fit.

Angina sepe, initio & toto morbi decursu
obstinentibus validis, aluminosis tractata

in Larinum mutatur, ex quo cancer inen-
trabilis.

Angina Paralytica

Musculi deglutitioni copiosi seruiunt, sed
ut hi actionem suam debite exercere valeant,
cum per nervos à cerebro ortos influxum re-
quirunt, si jam hic impediatur in musculos
plures & praeiores, hi privati actione sua
anginam constituunt Paralyticam, ut id in
Hemiplegiis quodam, qui, resolutis medicis partibus
corporis, musculis Difficiliter deglutunt, cum re-
gurgitatione a sumptuum per naves.

Subinde sine causa patente musculi quidam
deglutitioni inservientes resolvuntur, ut faucium
musculi osis Hyoidis, ipse oesophagus, nates. In-
mor, neq. dolor adest, sed deglutitio Difficilis, &
omnibus musculis resolutis, saltem impedita,
tunc marasmo acri present. musculis larin-
gis resolutis sonus auferatur.

Sub Difficili deglutitione manus admoveatur
anteriori collo, sub observatur, quod musculi reso-
luti sint. Hi:

215. Si muscoli oris hyoidis sub deglutitione n^o
agant, scitur hoc e^{ss}e paralyticos.

Aphago a^{ss}oluta, a^{ss}urgita deglutita monent
in eo herentia, cum non tantum proprio pos.
dege, sed motu fibrarum aphagi tum longi
industrialium tum orbicularium in ventriculum
protrudantur. Hic Puella ex suppressione
mensuum cathetica in improptam deglutendi
incidit. Bene h^{ic} causa examinanda, ne foris
sacchi aphagi, & glandularum dorsaliu^m
accidentur, quibus presentibus serpi^m minui^m
tur deglutitio, & sepe aucto examine remota
in dorso & collo observari possunt.

ex Paralyti a^{ss}ura arteria & musculorum
laringis respiratio n^o t^{am} facile habetur, sed
tantum vox sonora a^{ss}at.

Ex luxatione vertebrae colli; cui^{us} quid^{am} in
flam^{ma} a^{ss} succidit, & vertebrae dorfi, cum apho.
phagus comprimatur, neviq^{ue} una cum medul
la spinali, angina quasi Paralytica sepe
oritur.

Angina Paralytica periculosissima est, plane
Lⁱ deglutitio plene a^{ss}ectus, morasmo cum

egri obire debet, prore climatibus. n. 216.
entibus. egro succurrendum, medicamenta que
per climata injici debent, eorum autem
antiprælyticis fovere, fociare opus est & in,
notis; Angina Convulsiva

Sæpe à nimio rum influxu musculi laringis,
& pharyngis fræptice afficiuntur, cum suffocati-
va molestia, & deglutitione abolita; observatur
is in Cateno, epistotono, emprostotono malo-
omine. in Paroxysmis chyrochondriacorum, &
Hystericorum idem fit, sine periculo, cum facile
captore, afa foetida, galbano, in Ol. & in rores
intuso de malum, curetur, à sola rum attaxia
ortum. recidiva tñ, si morbus fit sine materia,
ex debilitate nervorum ortus; cortice Peruviano
præcaveri debet. cum tñ egri in Paroxysmo
frigerant, quoties extrema parvis calidis; for-
core, pedibus lateris calefactis, oppliore, clima-
tibus, alium solvere, interne propinatis, opiat-
rum notum frenare, superbibendo potus
calidos.

219. Sic Hysterica globum quandam in faucibus se
habere putant, cum convulsi masculis faucium
aer elastiis rarefactus, intrinsecus, prorexiens
imobilis. suffocante quasi mortua incepto
totaliter atrox in Pulmones, convulsi masculis
laringis, ingressu, reviviscunt. In. glandos
In mobile, et sensibile genus nervosum Hysterica
possident, ut sunt a fortiori odore grato. Paro-
xismum incurant, ita acrioribus antihyperi-
cis ceduntur, cum plus commoveantur. In. se-
missime a man circa praecordia torcente Hy-
perchondriaci, et Hysterica Paroxysmos incurant,
suffocatiois, sive, et vomitu excussa man
malum cepit.

In Angina aspera arteria et laringis, nullus
apparet tumor, neque interne in faucibus, neque
externe in collo.

In oesophagi inflammatione aequa nullus tumor
conspicitur.

Faucibus inflammatis, aperto ore, et lingua
depressa, aliqualis rubor, tumor observatur.
in inflammatione veli, tonsillarum, nonnulla
facile malum videtur.

In acutissima angina cum respiracoe suffo^{218.}
cativa, anxietate, spuma oris cum pectore
lethali; stagnat enim sanguis in pulmone, in
loca obstruita uoluit cum impetu, prae
seperum spum in vesiculos. Pulmonales, cum
excessu nequeat, collectum sanguinem, ore cum sp.
tore euacuat.

In inflammacoe Tonsillarum, veli spuma et
mau viscida apparet; lethali non est, ob irrita
tationem enim maior copia sanguinis secretur, quae
in Angina Catarrhali Tonsillarum, veli, uulue,
copiosius maau viscida secretur.

Saluae periculis in Angina, pessima, lethali,
a humore enim vena comprimuntur quidam, et
sanguis, ut opilectum pulmonem circuli in
peditur, in capite stagnans, copiosius in glan
dulis Salualis apparetur, sequitur copia
saluae periculis.

Foris, Dna, infans aegro emissa, lethale, idem
sit in strangulatis, et anginosi aegre suffocatione
obcurrunt.

Si in acutis muscoli laringis, et pharyngis con
vulsantur, cum respiracoe et deglutitione laesa,

219. sine ullo rubore & dolore confusio, lethale.

Angina epiglottidis, pharyngis, musculorum
oris Hyoidis, per metastasim man. depropta,
in Anginam laringis, a presa ostiis transit,
lethale. Tunc deglutitio fit liberior multo,
at suffocatio accedit major.

In Angina sine ullo dolore confusio, si
humor extra vergit cum remissione symptomata-
rum respiratoris & deglutitionis, febris, bonum.
sine remissione symptomatum vero periculum, auge-
tas enim inflammatio.

si humor externe ostii cum rubore, dyspho-
ria, repente dispareat, & sensus prior suffoca-
tio, & deglutitionis difficultas redeat, lethale;
man enim sede jam mota, sensu in priorem
locum per metastasim depropta est.

si in Pulmonem, derelicto loco laringis &
Pharyngis, malum cum pectore signatur, lethale.

si humor & rubor externe apparere incipit,
neg. si respiratio & deglutitio levetur, lethale,
inflammatio enim ad externa extenditur.

Quandocumque repente levatur respiratio, &
deglutitio, ab man sede mota in varios partes

per metastasin deponitur, internas & externas,
bono & malo omine. 220.

Periphneumonia Vera

Quum inflammatoria suppurandine incombis sanguis
in arteriarum Pulmonalium angustis. Hæret
Periphneumoniam efficit. Jam

Vel vasa arteriosa ex dextro ventriculo in sinistram
sanguinem ducentia inflammata, et periculosissimum
est, quia ad vitam necessaria est sanguinis ex dextro
corde per arteriam Pulmonalem in sinistram circula-
tio.

Vel hæret sanguis in vasis arteriosis bronchiali-
bus, quæ supra bronchia ferunt et nutritioni
Pulmonum inserviunt, et minus quidem periculosa,
quia hæc contigua arteria pulmonali premitur,
et bronchialis arteria cum pulmonali per anastom-
osam communicat vide Quæstionem, facile malam
Pulmonali arteria communicatur.

Vel in lateralibus lymphaticis ex arteriis orti
errore loci: omnia enim viscera elaborantia humo-
rem habent arterias pro nutritione sui, sic hepatis,
lien renis, præter convergentes, habent arterias
nutrientes.

Causae.

Præter causas inflammationis in genere, sunt:

Aër humidus & humido-caldus, vasa relaxando.

Aër frigidus constringendo vasa, et sanguinem densando.

Vapores terræ, vini fermentantis, vapores ex

putratis chyminis acres, qui constringendo, et
faciendo vesiculas aëreas et asperam arteriam fa-

ciunt ut homines infirmos similia morbi ca-
dant, sed quidam evadunt mortem, tota vita saepe
astmate incurabili laborant.

Aëris effluvia adstringentia inspirata, quae saepe
in aëre ab his astmatibus factis, post mortem vesti-
culis pulmonalis lapidis, qui saepe despicitur,
sunt, plane inevitabiles.

Chylus crassus, viscidus, crassus, quare post passum
in abesse diffusus, quare etiam debiles, cachecticos,
Phthiricos post passum dixerat.

Cursus validus, sanguis enim accensus et rari-
factus ad pectus ingreditur, plane si simul frigida
aure, vasa constringentia, inspiratio accedat. Si
valido cursu, plane aërio tempore, febris putri-
da excitari potest.

iniquitas pectus frigidi corpore aëstante non
subito congelantur mollescent sanguinis rarefactio.

222.
Clamor, cantus, tuborum inflatio, cumulat^{ur}
enim sanguis in corde dextro, cum per pulmo-
nem transire nequeat, quare inflantibus tubis
facies rubet, oculi lachrimantur, cum vena
capitis in cor dextrum sanguine oppletum se
evacuare nequeant.

Terror, qui constringendo peripheriam, sangui-
nem ad interna repellit, qui cumulat^{ur} in
pulmone, unde anxietas, suffuria corpus pallid.

2. *Ins.* Gravindia, quæ sanguis minimum comove-
t. Angina, ær dilatare debet Pulmonem,
ut per eum debita fiat circulatio, in angina
vero angustata a pressa aëria, ær pulmonem
debiti ingredi nequit, quare cumulo sanguinem
in pulmone colligito neque est.

Plevitis, ob dolorem enim fronte dilata-
tionem Thoracis cohibent, quare seipso suffocant.

Si Arteria Pulmonalis, ex uno corde in
alterum sanguinem ducens obstruatur, tantum
hemior sanguinis pars ad sinistram cor redit,
quia sanguinis molleinte nisi valida pressione
sphericam figuram mutant, intersticia illigunt,

vix pro adimplentur, quod exprimitur; cumq;
 sanguis per vasa obstructa transire nequeat, per
 vicina aliorum fistula cum attritu. Sanguis in
 corde dextro accumulabitur, cum pertransire vasa
 obstructa nequeat, cor sinistrum proinde sanguinis
 accipit, perum qd in aortam reddit, & caput,
 quare deficienti secretionem suam debilitas, cum
 pulsu parvo, molli, intermittente, inaequali, &
 palpitatione cordis. cor dextrum enim oppletum
 est sanguine unde palpitat, sinistrum patitur qd
 defatam, unde pulsus intermittens. Pulmo
 intrin sanguine oppletus, quare respiratio
 parva, frequens, difficilis cum orthopnea. cum
 vesicae pulmonalis a distensis vasis premantur,
 ad se mutuo precluduntur, & vixit, &
 minus affertur aortam nactis illius. cum
 latro, unde ex aëre allis, in pectore prepitur.
 aë perit costibus expulso ob attritum sangui-
 nis rubor facies, oculorum, quia caput, vultu
 per cor dextrum oppletum sanguine exonerare
 nequeat, sequitur suffocatio. accidit huiusmodi
 ante mortem, ut undam amplius anxietatem
 sentiant aëri, ab extrema frigida, ungues lividi
 pulsu parvo, altissimo, intermittens, mortem infere docent.

Si uterq; pulmo inflammatur mors inevitabilis sequitur, neq; enim suppurationi locum habet, suffocatur enim anteqm huius sequatur; gangrena aliunde lethalis est. vasa obstructa premunt vicina, unde inflammatio augetur.

Febris q; acuta urget, gravitas, anxietas; sepe dolor mediastini, Pleurae, cui non raro accessit Pulmo, irritatur enim Pleura a pulmone inflammato. Si sanguis venosus a capite in cor dextrum se exonerare nequeat, simul ab oppleto cubu agra hebet, neq; dolorem sentit, quiescit adeo exilis, modis undosis, a defatu sanguinis in aortam pulsus. Si a defatu sanguinis Pleura Peripneumoniae similis Pleura inflammatur Pleuro Peripneumonia dicitur, adeo dolor acutissimus, gravitas, in Peripneumonia tantum obtuse dolent, cum gravitate et anxietate; uno pulmone affecto, in uno latere gravitas, adeo, si uterq; in utroq; sentitur. magnitudo vero inflammacionis. Dolor febris, et symptomatum magnitudo. Simil q; Pleuritidi, Peripneumonia succedat ita Peripneumonia Pleuritidis autem potest esse tum lethale.

225. Quis jam omnes aliae inflammationes,
ita Peripneumoniae &

Resolvitur, si aetia bronchialis inflammatio
sit, & quoniam propter compressionem, Pul-
monalis affata, in iis, qui vasa laxa, & spon-
ginem non adeo firmam possident, in la-
tioribus enim vix resolvitur. quare non
solvitur benigna resolutione, at frequentissime

Per Sputa, dum ingratum in vitale
in pulsem mutatum, cum in sane indolentiam
revertitur, hinc arinlen cum sanguine sine
noxa regreditur, per extremitates Aetiae bron-
chialis dilatatas, in affusam aetiam inton-
ditur; extremitates haec, alia vasa exhalantia,
in affusam aetiam humidum pro lubricatione
affusa aetia succumbit, oriuntur ex bronchi
alibus; per haec fit sputum, in Haemoptoe, in
sanguine. etiam in Phlegmone, in quibus
in sequis ab erosione sputum coarctum oritur.
si in corryza humida membrana nasum
inflammata, nam viscida glava, cum suis
sanguineis, sunt bono omne. in Catarrho
Pulmonis seque, sine inflammatione, sputa

viscida cum stolis sanguinis educuntur. 226.

Symbium autem quoties librum, ut in
cum molestia educatur; initio ortum, quominus
citius accedat, ut testis, quoties eo melius, copio
2 sum, flavum cum stolis sanguinis, sub crassum;
Vidi ego sequis agro, fructu, partes sanguinis co-
gulati cum mucis viscidissimo, iscirpe. cum
levamine; sunt enim in velle tenuior pars
sanguinis, per exhalantia in asperam ostiarii
protrahitur, in qualem per similes in mutati;
unde fructum stolis sanguinis, rotatum, ita
majori inflammatorio impetu, ruptis his vasis, ma-
jori copia sanguis peris in Tracheam ex cerni
potest, qui, mora coagulatus, excreatur dum
cum sanguine in qualem mutato, dum
mucis tracheae secretis, & in laseos ejato.
Symbium hoc si non plus, saltem materia
puri analogae esse videtur, licet enim ad
suppuram requiratur, ut vasa sunt contrahuntur
obstructa, id, hic non fuit, in quod quandoque
meam in sanguine in gas degenerate, licet in-
2 cules cum sanguine.

Sputo autem bono omni procedente, de-
bet respiratio difficilis, gravitas, color minimi,
cessare sensim; et pulsus infurgere in plenitudi-
nem, qui ante parvus fuit. denique via aperiri
aeritati per Pulmones; si enim sine Erythra
Sputa contingant, mala sunt.

Urina cum sedimento albo, subrubro &
Alvi fluxu bene solvitur, ad respiratio huius
evanescit critica, si Symptota Pulmonis inflammati
sensim remittant; alios diarrhoea in Pleuriti-
de, & Peripneumonia, infertur initio
de sputo jam procedente bono, ex aliis causis,
ut fabura primorum viarum ante morbum
preexistente; Alvi morbi in statu motu, exor-
ta, mala, revolvit enim motum sanguinis
a pulmone, quo natura in Thoracem impetum
proferre satagit; et sputum supprimis, hinc
naturam in salutem egisse turbat. in Thoracis
lani nihil juvante remediorum vi, solo
dispendio ex 3° elab. dispend. sustuli.

Ad autem huius viis solvatur Peripneumonia,
debet impetum in bronchiali horre

artia, & primum Pulmonalis affecta. Spe, 228.
prospicitur cum febre moderata, calore equali
per totum corpus, qualem in morbi, & plerumque respira-
tione non adeo difficili, gravitate non nimia.

Hæ evacuationis autem plenarie morbum
non solvunt, nisi simul & critico sudor uni-
versalis copiosus maneat. Si vis paucopinto
procedente ad extrema redactus, die 14. sudore
universali copiosissimo quasi repente revixit. qd
non ingratum attenuatum, dum nunc morbo
genitas, sudore universali educi debet e corpore.

Suppuratus quidam, si nec benigne resolvatur,
nec per furta, &c. alium, sudorem, metamstasem
in alios partes, ingratum deponatur; nisi
vehementissima sit, in artia pulmonali, &
plane in utroque pulmone, & subito suffocet. Si
jam suppuratus sit vomica seu abscessus, aut
saccus pure plenus, qui in arte, & fronte, parte
acri facto, membranam cum acerbis dolore erodente
rumpitur & in apertam arteriam & cavum
pectoris, unde ingruat.

Si q̄ intra 14 dieb, uno tenore procedens,
non v̄o recidens, per finta, alvum, & am
sudorem, & metastases in alios portus, cum
euphonia non solvatur, Abscessus ex p̄stom-
2 duis. Pulmonalis autem artēria inflam ab his
ad abscessum non devenit, sed brevi suffocat,
deo ut abscessu terminetur, fit bronchialis.
obstructa, & Pulmonalis leviter affecta. Si
q̄ 4to die nullum fructum, & alia evacuationis
incipiant, melius est suppurationis, nisi Peripneumonia
monia sit levis, sine magno aestu febris, in
corpore phlegmatico, tum enim duntaxat. Siccitate
potest, anteq̄m fructum, & alia evacuat in hōie,
cum naturalis febre, hinc aucto motu m̄am equal
pro ergo major motus, citius m̄a coarctatur, nisi
vehemens, p̄, & gangrenet.

Si iam ingratum, mutatum, vi vite in Tra-
heam profundatur, Tussi ex p̄stom solvitur, si
verō m̄a attenuata in v̄nas transiit, cum quasi
involunta reddita cum sanguine sine nova crim-
lari nequeat, per alvum, & sudorem evacuat,
si non sit adaptata vasi Ductu, autis, in
2 Reptorum Secretoris, per metastases in

alias partes deponitur; ad hoc factis, Sc.
 - bene Sympt Pulmonis affecti remittit, si
 - si procedente evacuatione, si enim eadem
 permaneat & augeatur, periculum est.

Frequentissime autem fructo solbitur dum
 sanguis arteria bronchiali impetitur; & multa
 - in maiorem puri analogam, in vasa lateral
 dilatatur, in agram arteriam, patentia, multum
 - perentia intat. si enim in initia venarum
 arteris continuatur intat, in sanguinem per
 - venit, variis viis e corpore educi debet.

si fructum album, subflavum cum stris, son.
 - gineis copiosum procedat, pulsus ante peris,
 plenior fiat, bonum, via enim sanguini per
 - pulmonem aperitur, ut ad cor sinistram redire
 possit, hinc & deterius, si adfuit, ob impediri
 - tum sanguinis per venas jugulares, e capite
 regressum, ex quo in cerebro stagnationem, remitt

- sit. fructum vero rotundum, viscidum, sine stris,
 & remissione symptomatum malum, multum
 - enim trahit, calore insipidum educi deperit.
 - tur.

Intus suppurationis signa sunt, cum
in inflammatione ostiis bronchiali uno tenore
procedente, non usò recedente, nulli viri
per dies 12 & 14 soluta, Febri scilicet angustis
suppurans dicta, horripilos levis, sine hypo-
remittentis, sine causa externa, egeram pro-
hendant, quae maxime observantur, cum sup-
puratio partes membranosas afficit, vasaque
circa partes membranosas resistentia inflammata
suppurat, et omnia incipiunt. dolor, si ad finem
remittat, diffiniam si maneat, imò cum tumor
suppuratorius increscat, augescat, quod et
labia rubescant, ob impeditum venosi sanguinis
in capite regressum in cor dextrum.

Vomicæ seu abscessus adeo, si signa di-
ta essent, maneat in supposito, huiusmodi
mucus a parte arteria ejicitur cum molestia,
refractus est parvus, difficilis, a vomica premente
pulmonem, quæ post motum partem ob condum
chylam augetur; sicut in latere affecto melior
quam opposito, quia a vomica aliter pulmo

promitur, febris lenta, Lethia urget, post 232.
natum, ob novum chylum sanguini affusum,
exacerbata cum siti, ob nimiam generalitatem in
sanguinem resorbentem eamque colligantem,
unde sudor nocturnus, tum ab acrimonia
puris, tum chilo sanguini non bene assimilato,
2° to, ob Pulmonem affectum, chylus enim saepi-
us, & sero, levior est. Quia ad concussione[m]
viri frumentum diu retinet, cum chylus
non assimilatur sanguini, ideo Quia viscidum
in se continet, nalis enim Quia concussa, frumentum
cito dimittit; pallor, macies, Lethia.

Si inflammatio utrumque Pulmonem occupet,
mors sequitur, antequam suppuretur.

Si Abscessus neque ruptus, neque puri resorbentem
variis viis eximitur, neque in alios partes per
metastasin deponatur, agrum post magnas,
& diuturnas angustias tandem suffocat.

Summitur abscessus fronte, & puri v. lente,
serpente per tracheam supi, exornatus, sique
bonum sit, agri sanantur, licet quandoque
pure etiam educto ulcus consolidari nequeat,

293. cum continuo in faciem humos affluat,
qui mora corrumpitur, et rodit, serpuit;
quos per annos sepe duras puris ejctio,
donec phthys pereant; hī juvenis puris
excreavit, minuta puris copia, sequela
est dolor acutus in pectore cum febre,
per aliquot dies, pure excreto, et sporant
omnia, idq. alternatim donec obiret.
vomicis hic pulmo obsepus erat, quorum
una post alteram suppurabatur.

¶ Pur subito in apertam arteriam
ruit, cum via aëri Pulmones dilatanti
degetur, aëri suffocantur.

¶ rupto abscessu puris in cavum Thoracis
mediastini effunditur tum subito aëris
levamen recipit, et Empyema sequitur,
sq. Paracenthesi puris aëre, album, foetoris
expers educatur bonum, sensu lethale. Si
vero puris in cavo sibi relinquitur, aere
factum erodit diaphragma, imo hoc jam
perforato ipsum Lepor v. hienem, hī in

234.
sinistra parte sit, varias fistulas format,
etiam usque ad externas. primum quoniam do-
lores oriuntur dum primum aere factum, dia-
phragma, pleuram, costas rodit.

Saepe observari vomicias. Pulmonum clam
latentis, febre aliqua sanata, repente sine
omni causa in suppurationem migrasse cum
dolore, dyspnoea, si non ruptionem in
cavum innabatur, tussim, alios. Sinituram,
dianem, repente cessasse, mala omnia,
obire enim acri, quidam lypothymia,
fors rase aliqua major erosio rupto forami-
ne eructante in cavum. quibus vero tussis
a vomicia puerente orta, non cessavit, et
maam per se in quiescentem, aeternam, bonam
exceperunt, brevi evasere.

Quandoque nec per puncta, Dnam, alium,
sudorem solvitur, nec suppuratione, ab materia
impurata subigitur, et quia quasi analogia
in venas transit, deponitur per metastasim
in alias partes, ut ante, cerebrum, hepar
et ibi vomicias format, bono, malo

235. eventu. Si verò ex abscessu pus resorb-
tum in aliis partibus digeratur malum,
pulmo enim ab abscessu non liberatur.

Pleuripneumonia levis, sine multis, et
gravibus symptomatibus, benigna resoluti-
one curari potest.

Gravissima vero, cum gravibus symptoma-
tibus, febre et brevi occidit et in abscessum
transit.

Mesidia naturalia, per septa, alium et
metastasis solvitur. medicus nec est qui
non horet in arteria Pulmonali, cum hec
sepe semper suffocet, neq. tam facile in suppu-
rationem transit, sed in arteria bronchiali,
et pulmonalis parum est affeetas. Cum jam
maior subacta, pueri quasi analogi in venas
transit, circulator cum sanguine, cum quo
sano sanguini assimilari nequeat, neque
ita adaptatas sit, ut vasa secretoria Ductu
intestini, cutis penetrare possit, depo-
nuntur sive in Parotidibus, et circa homo-
mine, formatz statim sine proceden-

de inflammatione, abscessum; si in hepar 236.
deponatur, malum est, tum hepar dolet,
inflamatur, cum morâ angustia: unde
postea transire nequeat, formaturq; ibi
vomica lethalis; Quia Ductuli peperi
sunt ieterici, ob impeditam bilis secreti-
onem. qd critici tales abscessus debent
fieri in Parotide, crure, inguinibus, non
in internis visceribus, ut Hepate liene,
Cerebro, & Symphyse Pulmonis affecti debent
minui sensum, & aporem, ut anxietas,
febris ac. talisq; metastasis tempestive
fieri debet, alias metus est, ne ex abscessu
jam facto pus in viscera & interna &
exteriora deponatur, malo omine, cum
pulmo vix toto pure liberetur, nisi fors
in totum pus ex abscessu ad posteriorem
vilem deponatur, & sentiat omnia Pulmon-
is affata symptomata.

Si vero talis metastasis, sive ex abscessu,
sive dum impartum peractum in venas
transit, fiat in alia parte, præ levi
mine prothrombonia, pessimum, copia

239. enim mac indicatur.

Metastases go. sive ex abscessu, sive
mac in venas intrusa, ad curia, inguina,
parotides, et partes ignobiles, cum ephora,
bona, levatur enim pulmo. At malum.
ad metastases in partes nobiles, hepar, est.
tum, gepina, formatur enim ibi. vom.
ce, juvenis febris. dolor partis, delirium,
sopor, convulsio, hinc sive remittens
syngis Pulmonis, sive non, lethale est.

Quandocumque benigna resolutione, neq.
per sentas Enam, sudorem, alium, neq.
per metastases in alio parte, neq. per vomica
per abscessum terminatur, sed infarctum una
cum vasis in tumorem calidum, et scirrhosum
mutatur; ad quem v. lenta, et atrabiliosa
sanguinis constitutio, v. nimia venesectionis;
quae faciunt ut motus febrilis ita languet,
ut infarctum neq. resolvi, neq. solvi. Sensus
vasis in suppuraem mutari possit. Siffronius,
quod data vita orthopnea, tussis, pira, respira
tio difficilis, notu corporis, et post partum novo,

crudo affluente chilo, aucta, divexat, 238.
Febri tñ valida elpat, neq, lenta urget, ut
in abscessu.

Subinde Pulmo Pleura accrescit; Pleura
ex vasis exhalantibus tenne plocat liquidum,
ne pulmo sub inspiracoe Pleura contiguus accres-
cat, cum autem in eius inflammatione maneat
Pleura contiguus, facile concrepescit cum Pleura
potest, tunc remanet sanata Peripneumonia,
difficilis respiracoe, praecipue post motum; si tñ
proa partem exiguan cum pleura concrepescit,
vix malum noscitur.

Valida inflamcō utriusq, arteriae, tam pul-
monalis qm Bronchialis, cum febre acutissima,
anxietate, imminente suffocatione, cōturbacoe,
hebetudine extremorum refrigerio, pulsuum
molli, intermittente, delirio & comate, brevi
in Gangraenam mutatur, & paululum tunc
sunt in externis color in pallidum, cinereum, fus-
cum, nigrum mutatur, ita putat prodeant &
cinerea nigra, foetida, cum morte
breui sentiantur.

Prognosis.

Periculosa, triplementia enim, obstructio pul-
 - mone. Hærent enim circa cor dextrum. revulsio
 per vena-sectionis, neq. hic, quia, in magna enim
 inflammatione, mortale sanguinis in vasa majora
 retrograde recedere nequeunt, ob impetum a
 tergo ex corde dextro omni momento durantem
 tum ob valvulas cordis dextri, quare, nisi
 bronchialis obstructa sit, pulmonalis acuta
 inflammatio letalis est, in specie p. uterq. ve-
 pulmo affectus sit, Sanguis enim pulmonem
 transire non potest, accumulatur in corde dextro,
 parum sanguinis in cor sinistrum mittitur,
 hinc parum in aortam, cerebrum, & totum
 corpus pellitur, venosus sanguis a capite, ob
 obstaculum in corde dextro, redire nequit cu-
 - mulatus itaq. in cerebro, parit magna spiritus
 2. 3 jam die anxietas, patient agni imobilis.
 hebetes, cum pulsu celi, parvo intermittente
 extremorum refrigeratione a defectu sanguinis
 in aortam p. est. rorò q. in valida inflammatio

abscessus Pulmonalis, utrinque Pulmonis 240.
tertium diem superviunt, at ito suffocantur.

Urinae citius crassa cum leuocinefluens,
in tenuem mutata cum incrementis symptomatum, malum.

si exusti febre in vigore cogantur, fere
lethales.

Diarrhoea, ex abscessu & empyemate, prae
putrido attenuata reabsorbto, cum febre
colligativa hectica, lethalis.

si pus ex abscessu & empyemate bonum adhuc
diluentibus attenuatum, reabsorbting alio-
die evacuetur, sine Hectica, cum alleviatione
re pulmonis, bonum.

Suppuratus in pectore in thorace & feruens, le-
thales.

Peripneumonia in corpore laborioso, ob
densum sanguinem, fere lethalis.

Hæmorrhagia parotearum guttorum, mala,
depernat quidem injecta rupta vasa nasi, sanguis
in ob coarctationem sui exire nequit, plerumque
rivalis.

Peripneumonia debilitato Pulmone, ut aphrasi, phthisi &c.
accidens lethalis.

247.

manile in pectore rubra, brevis livida
 & les, ob gangrenam, lethales.

Coryza, & sterutatio accedens, malum,
 dum ob impedimentum aëris, propter membranam
 tumentem, per nares in Pulmonem ingressum,
 dum, quia sterutatio inflammatur Pulmo valde
 concutitur.

Peripneumonia febris ardenti succedens,
 lethalis, cum in ardente febre in toto corpore
 inflammatio sit, quare Pulmo fusco sanguine in-
 jectus, & in gangrenam & suffocationem
 terminatur.

Sputum biliosum cum paucis sanguine
 bonum.

Biliosum cum pure prope optimum diem,
 sine expectoratio, malum videtur enim ex
 quibusdam vasis idus plus est, dum in se
 nova inflammatio succedens, sputum biliosum
 producit.

Valde cruentum malum, maxime statim
 initio ob rupta vasa ingreditur febrili.

Flavum, finisum, album, rotundum, ma-
 lum, mucus enim dantur, ex vesiculis pul-
 monalibus rotundis, calore inspersis, eductis,
 est tale sine levamine, sine stris sanguineis.

non autem maa infarcta, ideo est sine 242.
eophoria.

putrefactum putum, reprimum, tennem
enim muenum cum alio missam indicat,
nisi sensim mutetur, et infarctum excrebitur.

putum fufum, coenofum, amurofum livi-
dens, nigrum, inagle, druziofum, gangrenam
inducit. quodam in putum lividum, nigrum
educitur sine periculo, dum effusus in Tracheam
sanguis, coagulatus: excreatur cum maa parva.
Aestas, quod aliquoties vidi.

Pulsus deficiens, extremorum frigoris, pectus,
caput, collum aestuans, gena rubentes, liventes,
lethales, ob eos dictorum sanguine oppletum,
sinistram vero fere vacuum.

Curatio.

Inflam^o levis, ubi spes resolutionis benigna
cam solvi prope, vendicationes multe non
requiruntur; quos sit corporis, ne in pectus us-
queatur sanguis. vapor. & tepida & deorib. emoll.
ore tractatus sepe, ut vasa laxata impatum
transmittant. pedes foviantur vapore, epithema,

243. It, per iluvio liquido, ubi pectore revellatur
injetos.

interne Scam lactis, lac & Silibum Scott.
Hord. aven. alth. Scorpion. gram. si pectoral.
cum melle rob sambuc. Cum oxymel
theata The German. Pectoral. calice. frequenter
sorbellata cum melle, si. Pectoralibus. et
conveniunt.

si solvi incipit per fuenta sanguinea, san-
guine non mutata per anastomosi vasorum
lateralium in Tracheam inijecto, cum leuornia,
decoct. emoll. c. tenuissimis agitentibus, cum
melle, si. 5to radii. agitent. si. alth. Semell.
lactis c. & theatis ditiis. Liquidis, cum si. pector.
oxymelle succit. si. fuentum viscidum cum
moleptis, & quisi quodam pectore, Bucatur,
insufflendum.

si alvi fluxus criticus, cum euphonia pul-
monis solvatur, praeter dicta desinata ex
lacte melle, vitell. ovi, decoct. Hord. c. si. Alth.
item Cataplasma. emoll. Abdomini applicata,
ut man. laxatis vasis in abdomen scrivetur,
conveniunt. cave ne abdomen refrigeretur,
alios dioscorea salutaris si. pectus.

Si per 12 crasam, sanguinolentam cum 244.
levissime, tamen Silvestria valet, penitus
vero topica emod. cataplasm. linimenta
ut vasa relaxata magis citius transmittant,
applicandas. interne Silvestria, cum lenibus
Osmethis: ut scum latis cum salvia, roseo.
barri alkifens, yerosel. de.

Cave, cum fructu, alio, 12 ras. solvi in
cipit, a venditione, purgante.

Peripneumonia magna, recens, quae vixit
prope, sed suppurari debet, requirit venosi.
horem largam, si si ingta non levatur
regulitiam, levata yingta, si denno recidit
cant, denno sicut vena, non in 3 anni
deliquium usq, ne cor pueretur sanguine,
huc curabile scapitate, forte, variis. cor.
poris prothibus. opposita sicut scapitate
vellendi a parte, latis vena sit in manu,
etiam in, menstruantibus. hemorrhoidibus,
quibus in prius. in pede scapitate, tandem
in manu. sub actuali. plura sanguinis
ex vena, curabile scapitate. genibus
applicari possunt.

245. Si extrema frigiditas frigida, pulsus
debilis, celer, intermittens, parvus, quod son-
guinis primum infarcto Pulmone. In
hortum propii. dorent, vitetur benefutis,
ne ultimum sanguinis, qd in cor finistram
aditus transsit, coarctetur.

In accibwinte Peripneumonia, can-
tequam finitum corbum cum levamine
procedat, andantes seclus venae.

Sape enim Peripneumonia, Pleuritis
prehendit corbum, ante insipientia, cum
gustione mae flave, imo quidam sanguis
volentia, si non primum ante Hemoptysin
fuerant, tum initio casu bene examinato
vena secari debet.

Pulmone vapor deijetur. trahatur, decorta
the hermon. flo. propar. thead. Decort. oral.
decort. fortibentur collidat cum melle, syr.
Pectoral. aptum formum. Osa deperant,
decort. item. Loni. avena di.

Quia vitetur, ne supinofacto infu-
non sentientur stimulum, a mae collidat
evamanda seclatu, suffocentur.

Si fructus viscidum minus difficile exeat. 246.
atque, oxymel / grail. convenit, si vero plene
supprimatur cum auctis / symptomatibus, quous
resicatoria opposita juvant, praeter vapores
legidos pulmone turbos, theata calidiora,
et saepe dato ad gr. ferre min.

Diasthma symptoma diacord. thetaria
colect. item clismat. ex diacord. ac / pissa.
tas.

Si ad utrum v. cum diu, sine incipiente
corhone, et evanescione praesentia ei, febri, aliisq
symptoma fuerint, signum ad expectanda, dum
absque neq. suffocantur, v. cupit regredi in
tractum obcurat, cupit interne Emphyema, et
obitus sequitur. in tali febre suppurationem
non valet venesectio, cum ad suppurationem
requiratur, ut motus neq. torpeat, neq. minus sit,
qui novam inflammationem in vicinia producat,
venesectio itaq. in motu sanguinis temperato no.
cum plane torpidum efficiendo, si in
summa oppressio, et motus humorum minus
eam postulat, parca fiat, et quovis modum

244. Levatur Pulmo, vena claudenda, levanda
q̃o oppressionis, & minui motus febrilis gratia,
celebrari potest.

Externis Cataplasmatibus, internis emollientibus,
medicis silentibus naturæ absepsus.

Absepsus factus, pro concilietur exitus, nova
cum acinis factum pulmonem rodet, &
reabsorbendum Caecothonium, peralutissimum son.
& quini inducet.

Optime si in Tracheam Lentæ, non repente
aliis suffocatus sumptus, ut pus secretum sensim
educatur, interne ruptis, pus effundet in
cavum Thoracis & mediastini, fitz Empyema
fere lethale. quare incipiente purgatione
vapor deinde pulmone trahatur, ut emolita
membrana vomica citius in Tracheam sumptus
ita perendum per diu s. dultia. Formati
absepsus pro concilietur exitus, q̃o Inpsis
artificialis exitetur, oxymelle calido, vino,
oxymell. Spid. ut sumptus in Tracheam vom
cat.
Necesse quidem est ne absepsus comprimens
vicina novam pariat inflammationem, cum dolore,

efflore; item ne rupto subito abscessu, pus 248.
effusum in Tracheam suffocet; ad non raro abs-
cessu tumente suffocantur acri, anteqm rumpatur,
idem se rumpatur in cavum unde empyema, sed
pus tritius retendum acri fit, rodit membranas
cirgerentes cum dolore summo, reabsorbem lectionem
Chrysipin lethalem inducit; quare opus est tempus
tunc, anteqm aere fiat, ut, summo prius insensu,
ut essentia ventriculo impediatu defensus diaphrag-
matis, pulmorum comprimatur, melioris ita ruptura
fiat; visu clamore valido, inspi, vapore acri
exaltata vomitu, unctione per inaequalia loca,
rumpatur vomica. Ante mortem, iniectionem reme-
dium opponendum.

Si pus jam acri facto rumpatur fronte vomicae,
in Tracheam & in cavum obcurrat certo, erosae
omni sunt omnia, quare ulcus insonabile re-
manet.

Si solum pusculum laudabile, nonfectu-
dem inspi evacuat, cum lavamine, remanet
dein cavum, quo pus contriebatu & ulcus
mundandum, ut vasa in cavum hiantia semi-
mortua, putrescentia, sordida separentur, ut ita

Utg. porietur mundi mutuo concreuant. Lac.
c. v. silturan. c. lacte, decort. Ror. avenae,
oryzae, decort. chamaedr. crysimi, leb. v. veron.
subios. agrim. ac mundant, detegunt, pus
realforbum i sanguine eluunt. febris autem
lentae sit ratio, ne calida detergentia, hoc puer
fente adhibeantur.

Si frusta minimi incipiunt, neq. oppressio pecto-
ris adsit, quae docet sputum retineri, sint
Consolidantia in usu, ut Tussil. Pulmon. Hyperc.
misch. oliban. sericicoll. Thesebind. Paeon.
peruvian. co. viride, crocus. dr. nisi hebraeas,
lentae horum usum prohibent

Tussis siua, affusa, quatis solitur, hoc enim
consolidatio ingreditur, dato opiato pus coquatur
& mane facile excreatur. ne in majori dosi
qui tussis supprimatur, sequente anxietate
cave, tum enim vapores & deinde, oxymelle
revocanda esset, & oxymel. spid. in Phrysi
magni sunt usus opiata.

Si vero Pulmo levetur sine ulla Crisi,
signum est ingratum in veras transisse
cum mutatum jam, sanguini sano assimili

neglectat, sentur lenissima stimulantia, modicum
cum vinum, lenia aromatica, ut augeatur pa-
rum circulus, magis subigatur, attenuetur, vapor
pulmone tractatur ut inepta solutio pascat,
vasa relaxata facilius impactum transmittant,
& attendendum, quibus viis nāa noxam evacua-
bit, an $\square$, an alio, an id per metastasim
in alia loca deponat.

si ad curam Parotides, & inguina, possit dolere,
inflamatur, irritetur affluxus cataplasm. emoll.
frictione irritatōe c. sen. frangi, cum m. p. p. r. i. s.,
tota m. a. deorsum statim agnoscatur abscessus,
cum pus non sit in his partibus ex inflammatione
ortum, sed concolorum, circulus cum sanguine in
locos deorsum. Si duobus post febrem autem
sine crisi sanatis, m. a. ad nates deorsum fuerat,
formavit statim abscessum, q. pus in san-
guine genitum fuit.

Quandocumque ad hepar deponitur, cum vivente
remedio vix, format ibi vomitum, ulcus -
cum letitia morbo. cum autem non raro,
antequam ad curam deponatur, levem chylorrhoeam.

257. Trium tensionem faciat, hepatis quasi leviter
inflamē, cum angustis, vnde potius pectus
sine nequit, quare dentur interne diluentia
leviter resolventia, sicutum, decort. Toraxacon.
cythos. gram. fumos. c. melle, heri in fovea
h. cataplasma. Hepat. applicentur; cumibor cu.
inobite pectus, frictions; emplastra irritantia
et ut illuc trahatur maa. clisinata pectus pectus
ha, ut ad intestina sollicitetur maa, exhegale.

In Cerebrum deposita delirium, coma,
convulsiones, causat. quare clisimatibus, pectus
vitis, fermento acro, vesicatoris, cumibitis
pictis, scorpiatis, scapulis appositis, recedatur,
interna sunt diluentia.

si in Sursum transsit, insanabile, initio
in Betus sago venetis, succus gram. c. pectus
decort. Toraxacon. cythos. gum. amon. ac.

Pulmonis cum Pleura concretio incurabilis
sentetur h. multis diluentibus, externis fomentis;
o'osis simul motu, unctione.

Gangraena aliunde incurabilis. est.
Frigore inante admisso, potu frigido, in, decore

252.

calore nimis embuili; luti; medicamentis calidis;
Item febre nova, valida; inepte excretioni per
sputa, superveniente, diarrhoea symptomatice
ei. sputum jam prodegens, munitur, spargi-
midur, cum auctis pulmonis anxietatibus, dum,
vapores & tepida & siccat. emolliant. ore tracti, corri-
bus vesicatoria interne callida Theata herbarum,
& ferres minerales ac conducunt. Diarrhoea vero
sistatur quatis, diaiodiatis. oxymel squilliticum
superiori excitando suppressum, sputum revocat.

Peripneumonia Hotha.

Duplexi recitat sanguis lentore, & inflammatorie fuf-
so, cui motus valibus, & attritus. habet originem
frigido lento, a motu ex attritu imminente orto. Talis
lentor frigidus, necesse sepe in asthma Pulmonali &
bronchiali, Peripneumoniam causat, cum febre
multo leviori, nec cum tam gravibus symptoma-
tibus signatam, cum sat facile calidus seduen-
tibus solvatur.

Sunt jam aptas flavam bilem exaffrat, adurit,
si fervens sit aeris temperies; Authumoris atram

252. Bilem generant, ita hyems: pituitam in corpore
colligit, ab omni, quo dormiunt homines. Toto illo
tempore, motu corporis privati; Vix jam pitui-
ta collata solvi incipit, una viscidius difficiliter
vasa pulmonum penetret. Periphraem omnium
ex stagnatione causat; Lentos enim sanguinis,
sive inflammatorius, sive viscidus, primo se
in Pulmone & cerebro manifestat, cum hominem
viscerum vasa difficiliter permeet, ut pole pectus
omnes.

Quid jam in hoc morbo Pulmo opprimatur cum
angustis, cum tamen nonnisi huius Phlegmatis
corpora obnoxia sint, in quibus vasorum laxitas;
et sanguis pituitosus adeo, quapropter venesatio
plane repleta non confert, licet haec administrata
angustiae levetur, cum magis actio vasorum
in sanguinem debilitetur.

Obnoxii sunt Senes, Phlegmatici, Catarrhici,
grave dine laborantes, in quibus a causis variis
pituita generatur ut. de gemitoso fontaneo.
Sic jam auctant causas, cum accumulata
subito moventes, ut aëris, clamor, cantus, item

abusus spirituosorum, subita refrigeratio post 254.
calorem, subito calor fori, solis &c. ut iramundia
magna; Peripneumoniam ovari neque est,
venosus enim sanguis, & chylus crassus pulmonem
primo repleat debent, quare ibi stagnabit.
sic potiores Phlegmatici sunt, longevius, cum
adormunt, tremunt, boni moris sumptibus, vasa
stimulantibus ad se redeant; & si finem Cachectici
sunt.

Diagnosis.

Oppressio Pectoris, anxietas, anhelatio, in corpore
Phlegmatico, Cachectico, nulla & exigua febricula,
cum vagis horridulationibus, levibus febris
insultibus, ut nunc incalascant, nunc frigescant, Pector,
anhelitus crescit debilitat; Una quandoque, tunc
alias paliditas, intense rubra, & statim turbida,
quod turbida mingitur, moxque vultu rubroposito
selemento; conquepatus frontem diu retinet, ob
visum gradum omniars; sub lapsu capitis, dolor
angelus, & vertigo quod urget; ob obstaculum
enim in Pulmone, sanguine viscido opulento,
venose in cor dextrum evanescere nequeunt,

255. quare cerebrum sanguine pituitoso abundat.
Salis. Peripneumonia, nisi succuratur, pef-
cat.

Curatio.

Anhelitus, & oppressio Pectoris, venosationem
requirit, ut minuat copia visus sanguinis
attribus a tergo, repetita tunc notet cum debili-
tando vasorum actionem in liquora, pituitam
producat; paulo vulnere educatur sanguis,
ne visum sibi ipsi viam procludat.

Asymata quotidie injiciantur, ex resolventibus
donec minuat oppressio, pulsusque validior
fiat.

Olandum purgare alternis diebus purgati;
siq. ager nimis sit debilis, asymata ex purga-
tibus idem efficiunt.

Vultus sit tenuis, ne crasso chyle gravetur.
Pulmo, ex jussulis carminum & succo citri cost.
Omn, h. Hyssop. coarsa. in cortis. potus.
cum melle.

Pediluvia, derivantia a Pulmone, in
usu sunt.

Vesicatoria crucibus, semonibus applicanda.
 Juxta prius venesatione, dato purgante, &c.

Deniq. curatio dirigatur ut putrida Pul-
 monem gravans resolvatur, ut vasa pectoris
 sic valeat, & a Pulmone revellatur.

Corollaria.

Inde patet, cur quævis, Sceleris, post
 morbum debilibus communis sit, ob vasa laxa,
 temperiem frigida, sanguinem putridum,
 minus consistentem.

Cur sæpe facile sanetur? ob vasa laxa,
 sanguinem minus fixum, facilius diluentibus
 resolvablem, quæ vasa infusa, Sceleris præsertim
 solvitur.

Cur in robustis difficile solvatur? ob sangui-
 nem inflammatorie fixum, sero destitutum,
 vasa stricte.

Peripneumonia acutis, debilitato pulmone,
 ut Atypis, Astmatis, ac ædema, lethalis
 est.

257. Interne condunt, si febris nullas exiguas
Theata lebor. Hypos. ros. f. Bae. junij.
gum. x. oxymell. Gvill. ino in justinai
visciditate, syz. Sabai, kermes. min.

Inflammas vera totius vasafectionem regu.
litas requirunt, quibus minuta symptomata,
denno augentur, aut solitas residuant, am
bui and extendi, aut residuare inflammatum
inducunt; cave hi a vasafectione, dum in
pectum corbum evanescit, variis viis incipit.
Sanguis ebullit, siccus, cordatus, et debet
fieri denno; coarctatus, si inflammas non
est vera, quae a crasso, siccis sanguine oriri
debet.

Quandoque in suis inflammatumibus
corruptionem, deest, color partibus
exigit, nam per metastasim in haec loca
deposita, febris est, quod si non
est, et malum est, aut enim coarctam
indiat, aut usque fieri inflammatum.

In inflammationibus peritonii nervosorum 258.
dolor est acerbissimus cum pulsu duro, non
raro lyptia, dum exteriora rigent, offus-
sum ad extrema usque perfrigentem, et
acutulum in extremis insensibilem, interiora
vero uruntur, ob attribum in peritonio
et fa. intestinis in ventriculi intestinoorumve
inflammatione. si talis ad suppurationem deveniat,
cessant aguntur omnia symptomata cum
horripilationibus sine ordine recurrentibus;

Finis Tomi Secundi.

De Febris in genere	1.
Lingris Febrile	25.
Sympt. Febrilis	27.
Anxietas Febrilis	28.
Gangra Febrilis	33.
Pilis Febrilis	34.
Austus & Flatus	40.
Vomitus Febrilis	47.
Debilitas Febrilis	54.
Calor Febrilis	60.
Delirium Febrile	66.
Coma Febrile	72.
Pervigilium Febrile	75.
Convulsio Febrilis	79.
Sudor Febrilis	86.
Fractura Febrilis	88.
Exanthemata Febrilia	104.
Febris continua putrida	109.
Febris ardens	120.
Febris intermittens	134.
Phrenitis	151.
Angina	164.
Catarrhus Suffocati vss.	167.
Peripneumonia	220.
Peripneumonia Notha	252.

ksiaznica@kc-cieszyn.pl